वेदमन्त्राः

Colophon

This document was typeset using $X_{\underline{1}}M_{\underline{1}}X$, and uses the Siddhanta font extensively. It also uses several $M_{\underline{1}}X$ macros designed by H. L. Prasād. Practically all the encoding was done with the help of Ajit Krishnan's mudgala IME (http://www.aupasana.com/).

Acknowledgements

The initial ITRANS encodings of some of these texts were obtained from http://sanskritdocuments.org/ and https://sa.wikisource.org/. Thanks are also due to Ulrich Stiehl (http://sanskritweb.de/) for hosting a wonderful resource for Yajur Veda, and also generously sharing the original Kathaka texts edited by Subramania Sarma.

See also http://stotrasamhita.github.io/about/

For Personal Use Only
Not For Commercial Printing/Distribution

अनुऋमणिका	i
अनुऋमणिका	
लघुन्यासः	1
श्री रुद्रध्यानम्	1
देवता-स्थापनम्	2
श्रीरुद्रजपः	4
ध्यानम्	6
रुद्रप्र श्नः	8
चमकप्रश्नः	18
पुरुषसूक्तम्	24
नारायणसूक्तम्	27
विष्णुसूक्तम्	29
भूसूक्तम्	30
दुर्गा सूक्तम्	32
श्रीसूक्तम्	34

अनुऋमणिका	ii
मेधासूक्तम्	37
भाग्यसूक्तम्	38
पवमानसूक्तम्	40
आयुष्यसूक्तम्	44
नवग्रहसूक्तम्	46
नक्षत्रसूक्तम्	50
गणपत्यथर्वशीर्षोपनिषत्	59
मृत्युञ्जयहोम-मन्त्राः	64
महान्यासः	68
पञ्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पञ्चाङ्गप्रार्थना-सहितम्	68
पञ्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता पञ्चमुखप्रार्थना-सहितम्	70
केशादिपादान्त (प्रथमो) न्यासः	73
मूर्घादिपादान्त दशाक्षरी दशाङ्ग (द्वितीयो) न्यासः	80
पादादिमूर्धान्त पञ्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः	81
हंसगायत्री	82

, क्रमणिका -															j
दिक् सम्पुटन्यासः															8
षोडशाङ्गरौद्रीकरण	म् .														8
गुह्यादि मस्तकान्तं	षडङ्ग	(=	वतु	थों	·	या	सः	:							9
आत्मरक्षा			•												9
शिवसङ्कल्पः															9
पुरुषसूक्तम्			•									•	•		10
उत्तरनारायणम् .			•												10
अप्रतिरथम्			•												10
प्रतिपूरुषम् (सं०)															10
प्रतिपूरुषम् (ब्रा॰)															10
शतरुद्रीयम् (सं०)															1′
शतरुद्रीयम् (ब्रा०)															1
पञ्चाङ्गम्			•												1
अष्टाङ्ग-नमस्काराः															1
लघुन्यासे श्री रुद्रध	यानम	[.	•												1′
लघुन्यासे देवता-स	थापन	म्													1
आत्मपूजा															12
कलशेषु साम्बपरमे	श्वर ध	या	नम	Į										•	12
षोडशोपचार पूजा															12

अनुक्रमणिका	iv
श्रीरुद्रनाम त्रिशती	126
प्रदक्षिणम्	134
नमस्काराः	135
चमकानुवाकैः प्रार्थना	138
प्रार्थना	144
श्रीरुद्रजपः	144
ध्यानम्	145
रुद्रप्रश्नः	147
चमकप्रश्नः	156
रुद्रपद्पाठः	165
मन्त्रपुष्पम्	179
द्शशान्तयः	182

॥लघुन्यासः॥ ॥श्री रुद्रध्यानम्॥

अथाऽऽत्मानं शिवात्मानं श्री रुद्र रूपं ध्यायेत्॥ शृद्धस्फटिकसङ्काशं त्रिनेत्रं पश्चवऋकम्। गङ्गाधरं दशभुजं सर्वाभरणभूषितम्॥ नीलग्रीवं शशाङ्काङ्कं नागयज्ञोपवीतिनम्। व्याघ्रचर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभयप्रदम्॥ कमण्डल्वक्षस्त्राणां धारिणं शूलपाणिनम्। ज्वलन्तं पिङ्गलजटाशिखामुद्योतधारिणम्॥ वृषस्कन्धसमारूढम् उमादेहार्धधारिणम्। अमृते नाप्नुतं शान्तं दिव्यभोगसमन्वितम्॥ दिग्देवता समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतम्। नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम्॥ सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम्। एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत्॥

अथातो रुद्र स्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः। आदित एव तीर्थे स्नात्वा उदेत्य शुचिः प्रयतो ब्रह्मचारी शुक्रवासा ईशानस्य प्रतिकृतिं कृत्वा तस्य दक्षिणप्रत्यग्देशे देवाभिमुखः स्थित्वा आत्मिन देवताः स्थापयेत्॥

॥देवता-स्थापनम्॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु। हस्तयोर्हरस्तिष्ठत् बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठत्। जठरे अग्निस्तिष्ठत्। हृदये शिवस्तिष्ठत्। कण्ठे वसवस्तिष्ठन्तु। वक्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोर्-वायुस्तिष्ठतु। नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम्। कर्णयोरिश्वनौ तिष्ठेताम्। ललाटे रुद्रास्तिष्ठन्तु। मूर्ध्यादित्यास्तिष्ठन्तु। शिरसि महादेवस्तिष्ठतु। शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली तिष्ठतु। पार्श्वयोः शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम्। सर्वतो वायुस्तिष्ठतु। ततो बहिः सर्वतोऽग्निर्ज्वालामाला-परिवृतस्तिष्ठत्। सर्वेष्वङ्गेषु सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु। [सर्वान् महाजनान् सकुटुम्बं रक्षन्तु॥]

अ्ग्निर्मे वाचि श्रितः। वाग्घृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृते। अमृतं ब्रह्मणि। (जिह्वा)

वायुर्मे प्राणे श्रितः। प्राणो हृदये। हृदयं मियं। अहम्मृते।

अमृतं ब्रह्मंणि। (नासिका)

सूर्यो मे चक्षुंषि श्रितः। चक्षुर्हदेये। हृदंयं मिय। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (नेत्रे)

चन्द्रमां मे मनंसि श्रितः। मनो हृदये। हृदयं मिय। अहम्मृते। अमृतं ब्रह्मणि। (वक्षः)

दिशों में श्रोत्रें श्रिताः। श्रोत्र हदये। हदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (श्रोत्रे) आपों मे रेतंसि श्रिताः। रेतो हदये। हदयं मियं।

अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (गुह्मम्) पृथिवी मे शरीरे श्रिता। शरीर्॰ हृदंये। हृदंयं मियं।

पृथिवा में शरार श्रिता। शरार्षे हृदया हृदय माया अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शरीरम्)

ओष्धिवनस्पतयों में लोमंसु श्रिताः। लोमांनि हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (लोमानि)

इन्द्रों में बलैं श्रितः। बल् ह्दये। ह्दयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (बाहू)

पुर्जन्यों मे मूर्धि श्रितः। मूर्धा हृदेये। हृदेयं मिये। अहमुमृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शिरः) ईशांनो मे मुन्यौ श्रितः। मुन्युर्ह्दये। ह्दंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

आत्मा मं आत्मिनं श्रितः। आत्मा हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

पुनंर्म आत्मा पुन्रायुरागांत्। पुनंः प्राणः पुन्राकूंत्मागांत्। वैश्वानरो रिश्मिभिवविधानः। अन्तस्तिष्ठत्वमृतंस्य गोपाः॥ (सर्वाण्यङ्गानि संस्पृश्य स्थापनं कृत्वा मानसैराराधयेत्॥)

॥श्रीरुद्रजपः॥

अस्य श्री रुद्राध्याय-प्रश्न-महामन्नस्य। अघोर ऋषिः। अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षणमूर्तिस्वरूपो योऽसावादित्यः परमपुरुषः स एष रुद्रो देवता॥

नमः शिवायेति बीजम्। शिवतरायेति शक्तिः। महादेवायेति कीलकम्। श्री साम्बसदाशिवप्रसादसिद्धार्थे जपे विनियोगः॥

॥करन्यासः॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः। चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः। निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः। ज्योतिष्टोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः। सर्वऋत्वात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

॥अङ्गन्यासः॥

अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः। दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा। चातुर्मास्यात्मने शिखाये वषट्। निरूढपशुबन्धात्मने कवचाय हुं। ज्योतिष्टोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट्। सर्वक्रत्वात्मने अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः।

॥ध्यानम्॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डमाविस्फ्ररत् ज्योतिः स्फाटिक-लिङ्ग-मौलि-विलसत्-पूर्णेन्द्-वान्तामृतैः। अस्तोकाष्ट्रतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकान् जपन् ध्यायेदीप्सितसिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिश्चेच्छिवम्॥ ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भित्त-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गैः कण्ठे कालाः कपर्दा-कलित-शशि-कलाश्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः। त्र्यक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटित-विभवाः शाम्भवा मूर्तिभेदाः रुद्राः श्रीरुद्रसूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्। ॥पश्चपुजा॥ लं पृथिव्यात्मने गन्धं समर्पयामि। हं आकाशात्मने पृष्पैः पूजयामि। यं वाय्वात्मने धूपमाघ्रापयामि। रं अग्र्यात्मने दीपं दर्शयामि। वं अमृतात्मने अमृतं महानैवेद्यं निवेदयामि। सं सर्वात्मने सर्वीपचारपूजां समर्पयामि। ॐ गणानां त्वा गणपंति हवामहे कविं कवीनामुंप-मश्रंवस्तमम्।

ज्येष्ट्रराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नंः शृण्वन्नृतिभिंः सीद् सादेनम्॥

ॐ महागणपतये नमः॥

शं चं मे मयंश्र मे प्रियं चं मेऽनुकामश्रं मे कामंश्र मे सौमन्सश्रं मे भृद्रं चं मे श्रेयंश्च मे वस्यंश्च मे यशंश्च मे भगंश्च मे द्रविणं च मे यन्ता चं मे धृता चं मे क्षेमंश्च मे धृतिंश्च मे विश्वं च मे महंश्च मे स्विचं मे ज्ञातं च मे सूश्चं मे प्रसूश्चं मे सीरं च मे लयश्चं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽयक्षमं च मेऽनामयच मे जीवातुंश्च मे दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमृतं च मेऽभंयं च मे सुगं चं मे शयंनं च मे सूषा चं मे सुदिनं च मे॥३॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रप्रश्नः॥

ॐ गृणानां त्वा गृणपंति १ हवामहे कविं केवीनामुंपमश्रं-वस्तमम्। ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नंः शृण्वन्नूतिभिंः सीद सादनम्॥

ॐ महागणपतये नमः॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥ नमंस्ते रुद्र मन्यवं उतो त इषंवे नमंः। नमंस्ते अस्तु धन्वने बाह्भ्यांमुत ते नमः॥ या त इषुः शिवतंमा शिवं बभूवं ते धनुंः। शिवा शंरव्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥ या ते रुद्र शिवा तनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तनुवा शन्तंमया गिरिंशन्ताभिचांकशीहि॥ यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभर्ष्यस्तवे। शिवां गिरित्र तां कुरु मा हि सीः पुरुषं जगंत्॥ शिवेन वर्चसा त्वा गिरिशाच्छांवदामसि। यथां नः सर्वमिञ्जगंदयक्ष्म र सुमना असंत्॥ अध्यंवोचदिधवक्ता प्रथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्व सर्वां अम्भयन्थ्सर्वांश्व यातुधान्यः॥ असौ यस्ताम्रो अंरुण उत बभुः सुंमङ्गलंः। ये चेमा रद्रा अभितों दिक्षु श्रिताः संहस्रशोऽवैषा हेर्ड

ईमहे॥ असौ योंऽवसपंति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा अंदश्तर्रदंशनुदहार्यः॥ उतेनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः। नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीदुषे॥ अथो ये अंस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नर्मः। प्र मुंश्र धन्वनुस्त्वमुभयोरार्त्रियोज्याम्॥ याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप। अवतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष शतेंषुधे॥ निशीर्यं शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। विज्युं धनुः कपर्दिनो विशंल्यो बाणवा उत॥ अनेशन्नस्येषंव आभुरंस्य निषङ्गर्थिः। या तें हेतिमींदुष्टम हस्तें बभूवं ते धर्नुः॥ तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिन्धुज। नमंस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवें॥ उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने। परि ते धन्वंनो हेतिरूस्मान्वृंणक्त विश्वतंः॥ अथो य इंषुधिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि धेहि तम्॥१॥ नमंस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्तकार्य त्रिकालाग्निकालार्य कालाग्निरुद्रायं नीलकुण्ठायं मृत्युञ्जयायं सर्वेश्वरायं सदाशिवायं श्रीमन्महादेवाय नर्मः॥

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पतंये नमो नमों वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यः पशूनां पत्ये नमो नर्मः सस्पिञ्जराय त्विषीमते पथीनां पत्ये नमो नमो बसुशायं विव्याधिनेऽन्नांनां पतंये नमो नमो हरिंकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतंये नमो नमों भवस्यं हेत्यै जगंतां पतंये नमो नमों रुद्रायांतताविने क्षेत्राणां पत्ये नमो नमेः सूतायाहेन्त्याय वनानां पत्ये नमो नमो रोहिताय स्थपतंये वृक्षाणां पतंये नमो नमो मुन्त्रिणें वाणिजाय कक्षांणां पतंये नमो नमों भुवन्तयें वारिवस्कृतायौषंधीनां पतंये नमो नमं उच्चेर्घोषायाऋन्दयंते पत्तीनां पत्ये नमो नमः कृथ्स्रवीताय धावंते सत्वंनां पत्ये नमंः॥२॥

नमः सहंमानाय निव्याधिनं आव्याधिनीनां पतंये नमो नमः ककुभायं निष्डिङ्गणें स्तेनानां पतंये नमो नमो निष्डिङ्गणे इष्धिमते तस्कंराणां पतंये नमो नमो वर्श्वते परिवर्श्वते स्तायूनां पतंये नमो नमों निचेरवे परिचरायारंण्यानां पतंये नमो नमः सृकाविभ्यो जिघारं सद्यो मुष्णतां पतंये नमो नमोऽसिमद्यो नक्तं चरंद्र्यः प्रकृन्तानां पतंये नमो नमे उष्णीषिणे गिरिचरायं कुलुआनां पतंये नमो नम् इष्मद्रो धन्वाविभ्यंश्च वो नमो नमं आतन्वानेभ्यः प्रतिद्धानेभ्यश्च वो नमो नमं आयच्छंद्र्यो विसृजद्र्यंश्च वो नमो नमोऽस्यंद्र्यो विध्यंद्र्यश्च वो नमो नम् आसीनेभ्यः शयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्यो जाग्रंद्र्यश्च वो नमो नम्स्तिष्ठंद्र्यो धावंद्र्यश्च वो नमो नमः स्भाभ्यः स्भापतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नमः॥३॥

नमं आव्याधिनींभ्यो विविध्यंन्तीभ्यश्च वो नमो नम् उर्गणाभ्यस्तृ ५ हतीभ्यश्च वो नमो नमो गृथ्सेभ्यो गृथ्सपंतिभ्यश्च वो नमो नमो ब्रातेंभ्यो ब्रातंपतिभ्यश्च वो नमो नमो गणेभ्यो गणपंतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमो महन्द्राः, क्षुल्लकेभ्यंश्च वो नमो नमों रथिभ्यों ऽरथेभ्यंश्च वो नमो नमो रथेंभ्यो रथंपतिभ्यश्च वो नमो नमः सेनाभ्यः सेनानिभ्यंश्च वो नमो नमः, क्षुत्तृभ्यः सङ्ग्रहीतृभ्यंश्च वो नमो नम्स्तक्षंभ्यो रथकारेभ्यंश्च वो नमो नमः कुलालेभ्यः कुमरिभ्यश्च वो नमो नर्मः पुञ्जिष्टेभ्यो निषादेभ्यंश्च वो नमो नमं इषुकृद्यों धन्वकृद्धंश्च वो नमो नमों मृगयुभ्यः श्वनिभ्यंश्च वो नमो नमुः श्वभ्यः श्वपंतिभ्यश्च वो नर्मः॥४॥

नमों भ्वायं च रुद्रायं च नमंः श्वायं च पशुपतंये च नमों नीलंग्रीवाय च शितिकण्ठांय च नमंः कपर्दिनं च व्युप्तकेशाय च नमंः सहस्राक्षायं च श्तर्थन्वने च नमों गिरिशायं च शिपिविष्टायं च नमों मीदुष्टंमाय चेषुंमते च नमों हुस्वायं च वामनायं च नमों बृह्ते च वर्षीयसे च नमों वृद्धायं च संवृध्वंने च नमों अग्नियाय च प्रथमायं च नमं आशवें चाजिरायं च नमः शीघ्रियाय च शीभ्याय च नमं ऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमः स्रोतस्याय च द्वीप्याय च॥५॥

नमों ज्येष्ठायं च किन्छायं च नमः पूर्वजायं चापर्जायं च नमों मध्यमायं चापगुल्भायं च नमों जघन्यांय च बुध्नियाय च नमः सोभ्यांय च प्रतिसर्याय च नमो याम्यांय च क्षेम्यांय च नमं उर्व्याय च खल्यांय च नमः श्लोक्यांय चावसान्यांय च नमो वन्यांय च कक्ष्यांय च नमः श्रुवायं च प्रतिश्रुवायं च नमं आशुषेणाय चाशुरंथाय च नमः शूरांय चावभिन्दते च नमों वर्मिणे च वर्ष्णिने च नमों बिल्मिने च कव्चिने च नमः श्रुतायं च श्रुतस्नायं च॥६॥

नमों दुन्दुभ्यांय चाऽऽहन्न्यांय च नमों धृष्णवें च प्रमृशायं च नमों दूतायं च प्रहिंताय च नमों निष्किणें चेषुधिमतें च नमंस्तीक्ष्णेषंवे चाऽऽयुधिनें च नमेः स्वायुधायं च सुधन्वंने च नमः सुत्यांय च पथ्यांय च नमेः काट्यांय च नीप्यांय च नमः सूद्यांय च सर्स्यांय च नमों नाद्यायं च वैशन्तायं च नमः कूप्यांय चावट्यांय च नमो वर्ष्यांय चावर्ष्यायं च नमों मेघ्यांय च विद्युत्यांय च नमें ईिंप्रयांय चाऽऽतप्यांय च नमो वात्यांय च रेष्मियाय च नमों वास्त्व्यांय च वास्तुपायं च॥७॥

नमः सोमांय च रुद्रायं च नमंस्ताम्रायं चारुणायं च नमंः शृङ्गायं च पशुपतंये च नमं उग्रायं च भीमायं च नमों अग्रेवधायं च दूरेवधायं च नमों हुन्ने च हनीयसे च नमों वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो नमंस्ताराय नमः शृम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च नम्स्तीर्थ्याय च कूल्याय च नमः पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरंणाय चोत्तरंणाय च नमं आतार्याय चाऽऽलाद्यांय

च नमः शष्याय च फेन्याय च नमः सिक्त्याय च प्रवाह्याय च॥८॥

नमं इरिण्यांय च प्रपथ्यांय च नमः किश्शिलायं च क्षयंणाय च नर्मः कपर्दिने च पुलस्तये च नमो गोष्ठांय च गृह्यांय च नमस्तल्प्यांय च गेह्यांय च नमः काट्यांय च गह्वरेष्ठायं च नमों ह्रदय्याय च निवेष्याय च नमंः पा स्थाय च रजस्याय च नमः शुष्क्याय च हरित्याय च नमो लोप्यांय चोलप्यांय च नमं ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमः पर्ण्याय च पर्णशद्याय च नमोऽपगुरमाणाय चाभिघ्नते च नमं आख्खिदते चं प्रख्खिदते च नमों वः किरिकेभ्यों देवाना इदंयेभ्यो नमों विक्षीणकेभ्यो नमों विचिन्वत्केभ्यो नमं आनिर्हतेभ्यो नमं आमीवत्केभ्यः॥९॥

द्रापे अन्धंसस्पते दरिंद्रज्ञीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेर्माऽरो मो एषां किं चनाऽऽमंमत्॥ या तें रुद्र शिवा तुनूः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसें॥ इमा॰ रुद्रायं तुवसें कपुर्दिनें क्षयद्वीराय् प्रभेरामहे मृतिम्॥ यथां नुः शमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्वं

पुष्टं ग्रामें अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मर्यस्कृधि क्षयद्वीराय नमंसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुंरायजे पिता तदंश्याम् तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नो महान्तंमुत मा नो अर्भुकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनंये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितो वंधीर्हिवष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ आरात्तें गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्रम्समे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गेर्तुसद् युवानं मृगं न भीममुपहत्रुमुग्रम्। मृडा जीर्त्रे रुद्र स्तवानो अन्यं तें अस्मन्नि वंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्त परि त्वेषस्यं दुर्मतिरंघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्र्यस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीढुंष्टम शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। पुरमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चंर पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोहित नमंस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र १ हेतयोऽन्यम्स्मन्नि वंपन्तु ताः॥ सहस्रांणि सहस्रधा बांहुवोस्तवं हेतर्यः। तासामीशांनो भगवः

पराचीना मुखां कृधि॥१०॥

सहस्रांणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्यांम्। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ अस्मिन् मंहत्यंर्णवें-उन्तरिक्षे भवा अधिं॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाँः शर्वा अधः, क्षंमाचराः॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर्५ रुद्रा उपंश्रिताः॥ ये वृक्षेषुं सस्पिञ्जरा नीलंग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिपतयो विशिखासं कपर्दिनं ॥ ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्॥ ये पथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यव्युधंः॥ ये तीर्थानिं प्रचरन्ति सृकावंन्तो निषङ्गिणंः॥ य एतावंन्तश्च भूया रसश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे॥ तेषा ५ सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ नमों रुद्रेभ्यो ये पृंथिव्यां येंऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं वातों वर्षमिषंवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोध्विंस्तेभ्यो नमस्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि॥११॥

त्र्यम्बकं यजामहे सुग्निधं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योर्मृक्षीय माऽमृतांत्॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अपसु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवंनाऽऽविवेश तस्मैं रुद्राय नमों अस्तु॥ तमुंष्टुहि यः स्विषुः सुधन्वा यो विश्वंस्य क्षयंति भेषजस्यं।

(ऋक्) यक्ष्वांमहे सौंमन्सायं रुद्रं नमोंभिर्देवमसुंरं दुवस्य॥ अयं मे हस्तो भगवान्यं मे भगवत्तरः। अयं में विश्वभेषजोऽयं शिवाभिमर्शनः॥

ये तें सहस्रंम्युतं पाशा मृत्यो मर्त्यांय हन्तंवे। तान् यज्ञस्यं मायया सर्वानवं यजामहे। मृत्यवे स्वाहां मृत्यवे स्वाहां॥ ओं नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युंमें पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंमें पाहि॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ चमकप्रश्नः॥

अग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वंधन्तु वां गिरंः। द्युम्नैर्वाजेंभिरा-गंतम्॥ वार्जश्च मे प्रस्वश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसिंतिश्च मे धीतिश्चं मे कतुंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्चं मे श्लुतिश्च मे ज्योतिश्च मे सुवंश्च मे प्राणश्चं मेऽपानश्चं मे व्यानश्च मेऽसुंश्च मे चित्तं चं म् आधीतं च मे वार्कं मे मनश्च मे चक्षुंश्च मे श्लोत्रं च मे दक्षंश्च मे बलं च म् ओजंश्च मे सहंश्च म् आयुंश्च मे ज्ञरा चं म आत्मा चं मे तुनूश्चं मे शर्मं च मे वर्म च मेऽङ्गांनि च मेऽस्थानिं च मे परूर्षि च मे शरीराणि च मे॥१॥

ज्यैष्ठमं च म आधिपत्यं च मे मृन्युश्चं मे भामश्च मेऽमंश्च मेऽम्भंश्च मे जेमा चं मे मिहुमा चं मे विर्मा चं मे प्रिथमा चं मे वर्ष्मा चं मे द्राघुया चं मे वृद्धं चं मे वृद्धिंश्च मे सृत्यं चं मे श्रद्धा चं मे जगंच मे धनं च मे वशंश्च मे त्विषिश्च मे त्रीडा चं मे मोदंश्च मे जातं चं मे जिन्ष्यमाणं च मे सूक्तं चं मे सुकृतं चं मे वि्तं चं मे वेद्यं च मे भूतं चं मे भविष्यचं मे सुगं चं मे सुपथं च म ऋद्धं चं मृ ऋद्धिंश्च मे क्रुप्तं च मे क्रुप्तिश्च मे मृतिश्चं मे सुमृतिश्चं मे॥२॥

शं चं मे मयंश्व मे प्रियं चं मेऽनुकामश्चं मे कामंश्व मे सौमन्सश्चं मे भुद्रं चं मे श्रेयंश्व मे वस्यंश्व मे यशंश्व मे भगंश्व मे द्रविणं च मे यन्ता चं मे धूर्ता चं मे क्षेमंश्व मे धृतिश्व मे विश्वं च मे महंश्व मे संविचं मे ज्ञात्रं च मे सूश्वं मे प्रसूश्चं मे सीरं च मे लयश्चं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽय्क्ष्मं च मेऽनामयच मे जीवातुंश्व मे दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमृत्रं च मेऽभंयं च मे सुगं चं मे श्यंनं च मे सूषा चं मे सुदिनं च मे॥३॥

ऊर्क मे सूनृतां च मे पयंश्व मे रसंश्व मे घृतं चं मे मधुं च मे सिग्धंश्व मे सपीतिश्व मे कृषिश्वं मे वृष्टिंश्व मे जैत्रं च म औद्धिंद्यं च मे रियश्वं मे रायंश्व मे पुष्टं चं मे पृष्टिंश्व मे विभु चं मे प्रभु चं मे बहु चं मे भूयंश्व मे पूर्णं चं मे पूर्णतंरं च मेऽक्षितिश्व मे कूयंवाश्व मेऽत्रं च मेऽक्षंच मे त्रीह्यंश्व मे यवांश्व मे माषांश्व मे तिलांश्व मे मुद्राश्वं मे खल्वांश्व मे गोधूमांश्व मे मुस्रांश्व मे प्रियङ्गंवश्व मेऽणंवश्व मे श्यामाकांश्व मे नीवारांश्व मे॥ ४॥ अश्मां च में मृतिंका च में गिरयंश्व में पर्वताश्व में सिकंताश्व में वनस्पतंयश्व में हिरंण्यं च में ऽग्निश्चं में सीसं च में त्रपृंश्व में श्यामं च में लोहं च में ऽग्निश्चं में आपश्च में वीरुधंश्व में ओषंधयश्व में कृष्टपच्यं च में ऽकृष्टपच्यं च में ग्राम्याश्चं में पृशवं आर्ण्याश्चं युज्ञेन कल्पन्तां वित्तं च में वित्तिश्च में भूतं च में भूतिश्च में वस्तु च में वस्तिश्चं में कर्म च में शक्तिश्च में ऽर्थश्च म एमंश्च म इतिश्च में गतिश्च मे॥५॥

अग्निश्चं म् इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म् इन्द्रंश्च मे सिवृता चं म् इन्द्रंश्च मे सरंस्वती च म् इन्द्रंश्च मे पूषा चं म् इन्द्रंश्च मे बृह्स्पतिश्च म् इन्द्रंश्च मे मित्रश्चं म् इन्द्रंश्च मे वरुणश्च म् इन्द्रंश्च मे त्वष्टां च म् इन्द्रंश्च मे धाता चं म् इन्द्रंश्च मे विष्णुश्च म् इन्द्रंश्च मेऽश्विनौं च म् इन्द्रंश्च मे मुरुतंश्च म् इन्द्रंश्च मे विश्वं च मे देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी चं म् इन्द्रंश्च मेऽन्तरिश्चं च म् इन्द्रंश्च मे द्यौश्चं म् इन्द्रंश्च मे दिशंश्च म् इन्द्रंश्च मे मूर्धा चं म् इन्द्रंश्च मे प्रजापंतिश्च म् इन्द्रंश्च मे॥६॥ अर्शुश्चं मे रिश्मश्च मेऽदांभ्यश्च मेऽिधंपतिश्च म उपार्शुश्चं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानंश्च मे शुक्रश्चं मे मृन्थी चं म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वैश्वानुरश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुत्वृतीयांश्च मे माहेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं मे सारस्वृतश्चं मे पौष्णश्चं मे पात्रीवृतश्चं मे हारियोजनश्चं मे॥७॥

इध्मश्चं मे बर्हिश्चं मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे स्रुचंश्च मे चमुसाश्चं मे ग्रावाणश्च मे स्वरंवश्च म उपर्वाश्चं मेऽधिषवंणे च मे द्रोणकलुशश्चं मे वायुव्यानि च मे पूत्भृचं म आधवनीयंश्च म् आग्नींग्नं च मे हिव्धानं च मे गृहाश्चं मे सदेश्च मे पुरोडाशांश्च मे पच्ताश्चं मेऽवभृथश्चं मे स्वगाका्रश्चं मे॥८॥

अग्निश्चं मे घर्मश्चं मेऽर्कश्चं मे सूर्यश्च मे प्राणश्चं मेऽश्वमेधश्चं मे पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्चं मे शक्नंरीर्ङ्गुलयो दिशंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्तामृक्चं मे सामं च मे स्तोमंश्च मे यज्ञंश्च मे दीक्षा चं मे तपश्च म ऋतुश्चं मे वृतं चं मेऽहोरात्रयों वृष्ट्या बृंहद्रथन्तरे चं मे यज्ञेनं कल्पेताम्॥९॥ गर्भांश्व मे वृथ्साश्चं मे त्र्यविश्व मे त्र्युवी चं मे दित्युवाचं मे दित्यौही चं मे पश्चाविश्व मे पश्चावी चं मे त्रिवृथ्सश्चं मे त्रिवृथ्सा चं मे तुर्युवाचं मे तुर्योही चं मे पष्टुवाचं मे पष्टौही चं म उक्षा चं मे वृशा चं म ऋष्भश्चं मे वृहचं मेऽनृङ्वां चं मे धेनुश्चं म आयुर्यज्ञेनं कल्पतां प्राणो यज्ञेनं कल्पतामपानो यज्ञेनं कल्पतां व्यानो यज्ञेनं कल्पतां चक्षुंर्यज्ञेनं कल्पताः श्रोत्रं यज्ञेनं कल्पतां मनो यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञोनं कल्पतां यज्ञोनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञो यज्ञेनं कल्पताम्॥१०॥

एकां च मे तिस्रश्चं मे पश्चं च मे सप्त चं मे नवं च म एकांदश च मे त्रयोंदश च मे पश्चंदश च मे स्प्तदंश च मे नवंदश च म एकंविश्शतिश्च मे त्रयोंविश्शतिश्च मे पश्चंविश्शतिश्च मे स्प्तविश्शितिश्च मे नवंविश्शतिश्च म एकंत्रिश्शच मे त्रयंस्त्रिश्शच मे चतंस्रश्च मेऽष्टौ चं मे द्वादंश च मे षोडंश च मे विश्शतिश्चं मे चतुंविश्शितिश्च मेऽष्टाविश्शितिश्च मे द्वात्रिश्ंशच मे षद्गिश्शिच मे चत्वारिश्शचं मे चतुंश्चत्वारिश्शच मेऽष्टाचंत्वारिश्शच मे वार्जश्च प्रस्वश्चांपिजश्च कतुंश्च सुवंश्च मूर्धा च व्यिश्रियश्चान्त्यायनश्चान्त्यंश्च भोवनश्च भुवंनश्चािधंपितिश्च॥११॥

इडां देवृहूर्मनुंर्यज्ञनीर्बृहस्पतिंरुक्थामदानिं शश्सिषद्विश्वेंदेवा सूँक्तवाचः पृथिवि मातर्मा मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं वदिष्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यास १ शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अवन्तु शोभायैं पितरोऽनुंमदन्तु॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ पुरुषसूक्तम् ॥

सहस्रंशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रंपात्। स भूमिं विश्वतों वृत्वा। अत्यंतिष्ठदृशाङ्गुलम्॥ पुरुष पुवेद सर्वम्। यद्भूतं यच भव्यम्। उतामृतुत्वस्येशानः। यदन्नेनातिरोहंति॥ एतावानस्य महिमा। अतो ज्यायाईश्च पूर्रुषः। पादौँऽस्य विश्वां भूतानि। त्रिपादंस्यामृतं दिवि॥ त्रिपादूर्ध्व उद्दैत्पुरुंषः। पादौं उस्येहा ऽऽभंवात्पुनंः। ततो विश्वङ्कांक्रामत्। साशनानशने अभि॥ तस्माँद्विरार्डजायत। विराजो अधि पूर्रुषः। स जातो अर्त्यरिच्यत। पृश्चाद्भमिमथो पुरः॥ यत्पुर्रुषेण हिवषां। देवा यज्ञमतंन्वत। वसन्तो अस्याऽऽसीदाज्यम्। ग्रीष्म इध्मः शुरद्धविः॥ सप्तास्यांऽऽसन् परिधर्यः। त्रिः सप्त समिर्धः कृताः। देवा यद्यज्ञं तंन्वानाः। अबंधुन् पुरुषं पृशुम्॥ तं युज्ञं बुर्हिषि प्रौक्षन्ं। पुरुषं जातमंग्रतः। तेनं देवा अयंजन्त। साध्या ऋषंयश्च ये॥ तस्मौद्यज्ञाथ्सर्वहुतः। सम्भृतं पृषदाज्यम्। पशू इस्ता इश्चेके वायव्यान्। आरण्यान्ग्राम्याश्च ये॥ तस्मौद्यज्ञाथ्संर्वहुर्तः। ऋचः सामानि जिज्ञरे। छन्दा रेसि जिज्ञिरे तस्मौत्।

यजुस्तस्मादजायत॥ तस्मादश्वां अजायन्त। ये के चोभ्यादतः। गावो ह जिज्ञेर् तस्मौत्। तस्मौज्ञाता अंजावयंः॥ यत्पुरुषं व्यंदधुः। कृतिधा व्यंकल्पयन्। मुखं किमंस्य कौ बाहू। कावूरू पादांवुच्येते॥ ब्राह्मणौंऽस्य मुखंमासीत्। बाहू राजन्यः कृतः। ऊरू तदंस्य यद्वैश्यः। पुद्धा । शूद्रो अंजायत॥ चुन्द्रमा मनंसो जातः। चक्षोः सूर्यो अजायत। मुखादिन्द्रेश्चाग्निश्चं। प्राणाद्वायुरंजायत॥ नाभ्यां आसीद्न्तरिक्षम्। शीर्ष्णो द्यौः समेवर्तत। पुद्धां भूमिदिशः श्रोत्रात्। तथां लोका॰ अंकल्पयन्॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंर्णं तमंसस्तु पारे॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरंः। नामांनि कृत्वाऽभिवद्न् यदास्ते॥ धाता पुरस्ताद्यमुंदाजहारं। शकः प्रविद्वान् प्रदिशश्चतंस्रः। तमेवं विद्वानुमृतं इह भंवति। नान्यः पन्था अयंनाय विद्यते॥ यज्ञेनं यज्ञमंयजन्त देवाः। तानि धर्माणि प्रथमान्यांसन्। ते ह नाकं महिमानंः सचन्ते। यत्र पूर्वे साध्याः सन्तिं देवाः॥ -अद्धः सम्भूतः पृथिव्यै रसाँच। विश्वकंर्मणः समंवर्तताधिं। तस्य त्वष्टां विदधंद्रूपमेति। तत्पुरुंषस्य विश्वमाजांनमग्रै॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंणुं तमसुः परस्तात्।

तमेवं विद्वानुमृतं इह भंवति। नान्यः पन्थां विद्युतेऽयंनाय॥ प्रजापंतिश्चरित गर्भे अन्तः। अजायमानो बहुधा विजायते। तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम्। मरीचीनां पदिमच्छन्ति वेधसंः॥ यो देवेभ्य आतंपति। यो देवानां पुरोहिंतः। पूर्वी यो देवेभ्यों जातः। नमों रुचाय ब्राह्मये॥ रुचंं ब्राह्मं जनयंन्तः। देवा अग्रे तदंब्रुवन्। यस्त्वैवं ब्राँह्मणो विद्यात्। तस्यं देवा असन् वशें॥ हीश्चं ते लक्ष्मीश्च पत्यौं। अहोरात्रे पार्श्व। नक्षेत्राणि रूपम्। अश्विनौ व्यात्तम्। इष्टं मनिषाण। अमुं मंनिषाण। सर्वं मनिषाण॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ नारायणसूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम्/प्रपाठकः – १०/अनुवाकः – १३)

सहस्रशीर्षं देवं विश्वाक्षं विश्वशंम्भुवम्। विश्वं नारायणं देवमक्षरं परमं पदम्। विश्वतः परमात्रित्यं विश्वं नारायणः हिरम्। विश्वमेवदं पुरुषस्तद्विश्वमुपंजीवति। पतिं विश्वंस्याऽऽत्मेश्वंर्र शाश्वंतः शिवमंच्युतम्। नारायणं महाज्ञेयं विश्वात्मांनं परायणम्। नारायणपंरो ज्योतिरात्मा नारायणः परः। नारायण परं ब्रह्म तत्त्वं नारायणः परः। नारायण परः। नारायणः परः। यर्चं किश्चित्रंगथ्मवं दृश्यते श्रूयतेऽपि वा॥

अन्तंर्बृहिश्चं तथ्सर्वं व्याप्य नांरायणः स्थितः। अनेन्तमव्यंयं कृवि॰ संमुद्रेऽन्तं विश्वशंम्भुवम्। पद्मकोश प्रंतीकाशृ॰ हृदयं चाप्यधोमुंखम्। अधो निष्ठा वितस्त्यान्ते नाभ्यामुपिर तिष्ठंति। ज्वालुमालाकुंलं भाती विश्वस्याऽऽयत्नं महत्। सन्तंत॰ शिलाभिंस्तु-लम्बंत्याकोश्चसन्निभम्। तस्यान्ते सुष्रि॰ सूक्ष्मं तस्मिन्थ्सर्वं प्रतिष्ठितम्। तस्य मध्ये महानंग्निर्विश्वाचिंविश्वतोमुखः। सोऽग्रंभुग्विभंजन्तिष्ठन्नाहांरमज्रः कृविः। तिर्युगूर्ध्वमंधः

शायी रश्मयंस्तस्य सन्तंता। सन्तापयंति स्वं देहमापांदतलमस्त तस्य मध्ये विहंशिखा अणीयौर्ध्वा व्यवस्थितः। नीलतोयदं-मध्यस्थाद्विद्युष्ठेखेव भास्वंरा। नीवारशूकंवत्तन्वी पीता भौस्वत्यणूपंमा। तस्यौः शिखाया मध्ये प्रमौत्मा व्यवस्थितः। स ब्रह्म स शिवः स हिरः सेन्द्रः सोऽक्षंरः पर्मः स्वराट्॥ ऋतः सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गंलम्। ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय व नमो नमः। नारायणायं विद्महं वासुदेवायं धीमहि। तन्नो विष्णुः प्रचोदयौत्।

विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवीचं यः पार्थिवानि विम्मे रजार्रस् यो अस्क्रेभायदुत्तंरर स्थस्थं विचक्रमाणस्रोधोर्रुगायो विष्णोर्राटमस् विष्णोः पृष्ठमंसि विष्णोः श्रभ्रेस्थो विष्णोः स्यूरंसि विष्णोर्धुवमंसि वैष्णवमंसि विष्णवे त्वा॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ विष्णुसूक्तम्॥

विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विम्मे रजार्रसि यो अस्कंभायदुत्तंरर स्धर्यं विचक्रमाणस्रेधोर्रुगायः॥

तदंस्य प्रियम्भिपाथों अश्याम्। नरो यत्रं देव्यवो मदंन्ति। उरुक्रमस्य स हि बन्धुंरित्था। विष्णौः पदे पंरमे मध्व उथ्संः। प्र तद्विष्णुः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमंणेषु। अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा। परो मात्रया तनुवां वृधान। न ते महित्वमन्वंश्रुवन्ति॥

उभे तें विद्य रजंसी पृथिव्या विष्णों देवत्वम्। प्रमस्यं विथ्से। विचंक्रमे पृथिवीमेष एताम्। क्षेत्रांय विष्णुर्मनुषे दश्स्यन्। ध्रुवासों अस्य कीरयो जनांसः। उरुक्षिति स्जुजिनंमाचकार। त्रिर्देवः पृथिवीमेष एताम्। विचंक्रमे श्तर्चसं महित्वा। प्र विष्णुरस्तु त्वस्स्तवीयान्। त्वेष इद्यंस्य स्थिवंरस्य नामं॥

॥भूसूक्तम्॥

(तैत्तिरीय संहिता काण्डम् – १/प्रपाठकः – ५/अनुवाकः – ३)

भूमिर्भूमा द्यौर्वरिणाऽन्तिरक्षं मिह्त्वा। उपस्थे ते देव्यदितेऽग्निमंन्नादम्न्नाद्यायाऽऽदंधे। आऽयङ्गौः पृश्निरक्रमी-दसंनन्मातरं पुनः। पितरं च प्रयन्थ्सवः। त्रिष्शद्धाम् वि राजित् वाक्पंतुङ्गायं शिश्रिये। प्रत्यंस्य वह द्युभिः। अस्य प्राणादंपानृत्यंन्तश्चरित रोचना। व्यंख्यन् मिह्षः सुवंः॥

यत्त्वौ कुद्धः पंरोवपं मृन्युना यदवंत्र्या। सुकल्पंमग्ने तत्तव पुनस्त्वोद्दीपयामिस। यत्ते मृन्युपंरोप्तस्य पृथिवीमनुं दध्वसे। आदित्या विश्वे तद्देवा वसंबश्च समाभरन्। मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छित्तं यज्ञ समिमं दंधातु। बृह्स्पतिंस्तनुतामिमं नो विश्वे देवा इह मांदयन्ताम्। सप्त ते अग्ने समिधंः सप्त जिह्वाः सप्तर्षयः सप्त धामं प्रियाणि। सप्त दोवाः सप्तर्थः सप्त धामं प्रियाणि।

सप्त होत्राः सप्तथा त्वां यजन्ति सप्त योनीरापृणस्वा घृतेने। पुनेरूर्जा नि वंर्तस्व पुनेरग्न इषाऽऽयुंषा। पुनेर्नः पाहि विश्वतः। सह रय्या नि वंर्तस्वाऽग्ने पिन्वंस्व धार्रया। विश्वपिस्त्रंया विश्वतस्परिं। लेकः सलेकः सुलेक्स्ते ने आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु केतः सकेतः सुकेत्स्ते नं आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु विवस्वा थ् अदितिर्देवंजूतिस्ते नं आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु।

॥दुर्गा सूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम्/प्रपाठकः – १०/अनुवाकः – २)

जातवेदसे सुनवाम् सोमं मरातीयतो निदंहाति वेदः। स नः पर्षदितं दुर्गाणि विश्वां नावेव सिन्धं दुरिताऽत्यग्निः॥१॥ तामग्निवंर्णां तपंसा ज्वलन्तीं वैरोचनीं केर्मफलेषु जुष्टांम्। दुर्गां देवी १ शरंणमहं प्रपंद्ये सुतरंसि तरसे नमः॥२॥

अग्ने त्वं पारया नव्यों अस्मान्थ्स्वस्तिभिरतिं दुर्गाणि विश्वां। पूर्श्व पृथ्वी बंहुला नं उर्वी भवां तोकाय तनयाय शं योः॥३॥

विश्वांनि नो दुर्गहां जातवेदः सिन्धुं न नावा दुंरिताऽतिंपर्षि। अग्ने अत्रिवन्मनंसा गृणानौंऽस्माकं बोध्यविता तनूनांम्॥४॥

पृत्ना जित्र सहंमानमुग्रम्गि हेवेम पर्माथ्स्थस्थांत्। स नंः पर्षदतिं दुर्गाणि विश्वा क्षामंद्देवो अतिं दुरितात्यग्निः॥५॥

प्रत्नोषिं कुमीड्यों अध्वरेषुं सुनाच् होता नव्यंश्च सिथ्सं। स्वाश्चांग्ने तुनुवंं पिप्रयंस्वास्मभ्यं च सौभंगुमायंजस्व॥६॥ गोभिर्जुष्टमयुजो निषिक्तं तवैन्द्र विष्णोरनुसश्चरेम। नाकस्य पृष्ठमभि संवसानो वैष्णवीं लोक इह मादयन्ताम्॥७॥

> कात्यायनायं विद्महें कन्यकुमारिं धीमहि। तन्नों दुर्गिः प्रचोदयाँत्॥

॥श्रीसूक्तम्॥

हिरंण्यवर्णां हिरंणीं सुवर्णरंजतस्रजाम्। चन्द्रां हिरण्मेयीं लक्ष्मीं जातंवेदो म् आवंह॥१॥ तां म् आवंह् जातंवेदो लक्ष्मीमनंपगामिनींम्। यस्यां हिरंण्यं विन्देयं गामश्वं पुरुषानहम्॥२॥ अश्वपूर्वां रंथम्ध्यां हस्तिनांदप्रबोधिनीम्। श्रियंं देवीमुपंह्वये श्रीर्मादेवीर्जुषताम्॥३॥

कां सोऽस्मितां हिरंण्यप्राकारामार्द्रां ज्वलंन्तीं तृप्तां तर्पर्यन्तीम्। पद्मे स्थितां पद्मवंणां तामिहोपंह्वये श्रियम्॥४॥

चन्द्रां प्रभासां यशसा ज्वलन्तीं श्रियं लोके देवजुंष्टामुदाराम्। तां पद्मिनीमीं शरणमृहं प्रपंद्येऽलक्ष्मीमें नश्यतां त्वां वृणे॥५॥

आदित्यवंर्णे तप्सोऽधिंजातो वनस्पतिस्तवं वृक्षोऽथ बिल्वः। तस्य फलांनि तपसा नुंदन्तु मायान्तरायाश्चं बाह्या अलक्ष्मीः॥६॥

उपैतु मां देवस्खः कीर्तिश्च मणिना सह। प्रादुर्भूतोऽस्मि

राष्ट्रेऽस्मिन् कीर्तिमृद्धिं ददातु मे॥७॥

क्षुत्पिपासामेलां ज्येष्ठामलक्ष्मीं नांशयाम्यहम्। अभूति-मसंमृद्धिं च सर्वां निर्णुद मे गृहात्॥८॥ गुन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम्। ईश्वरीं

सर्वभूतानां तामिहोपंह्वये श्रियम्॥९॥

मनंसः काममाकूतिं वाचः सत्यमंशीमहि। पृश्नां रूपमन्नस्य मिय श्रीः श्रयतां यशः॥१०॥

कुर्दमेन प्रजाभूता मृथि सम्भेव कुर्दम। श्रियं वासयं मे कुले मातरं पद्ममालिनीम्॥११॥

आपंः सृजन्तुं स्निग्धानि चिक्कीत वंस मे गृहे। नि चं देवीं मातरं श्रियं वासयं मे कुले॥१२॥

आर्द्रौ पुष्किरिणीं पुष्टिं सुवर्णां हेममालिनीम्। सूर्यौ हिरण्मेयीं लक्ष्मीं जातंवेदो म् आवेह॥१३॥

आर्द्रां यः करिणीं यृष्टिं पिङ्गलां पद्ममालिनीम्। चन्द्रां हिरण्मेयीं लक्ष्मीं जातेवेदो म् आवेह॥१४॥

तां म् आवंह् जातंवेदो लुक्ष्मीमनंपगामिनींम्। यस्यां

हिरण्यं प्रभूतं गावों दास्योऽश्वांन् विन्देयं पुरुषान्हम्॥१५॥

मृहादेव्यै चं विद्महें विष्णुपृत्यै चं धीमहि। तन्नों लक्ष्मीः प्रचोदयाँत्॥१६॥

॥ मेधासूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम्/प्रपाठकः – १०/अनुवाकः – ४१-४४)

मेधादेवी जुषमांणा न आगाँद्विश्वाचीं भुद्रा सुमन्स्यमांना। त्वया जुष्टां नुदमाना दुरुक्तांन् बृहद्वंदेम विदर्थे सुवीराः। त्वया जुष्टं ऋषिर्भवति देवि त्वया ब्रह्मांऽऽगतश्रींरुत त्वयां। त्वया जुष्टश्चित्रं विनदते वसु सानों जुषस्व द्रविंणो न मेधे॥ मेधां म इन्द्रों ददातु मेधां देवी सरस्वती। मेधां में अश्विनांवुभावार्धत्तां पुष्कंरस्रजा। अफ्सरासुं च या मेधा गंन्थर्वेषुं च यन्मनंः। दैवीं मेधा सरंस्वती सा मां मेधा सुरभिर्जुषता् इं स्वाहां॥ आ मां मेधा सुरभिर्विश्वरूपा हिरंण्यवर्णा जगंती जगम्या। ऊर्जस्वती पर्यसा पिन्वंमाना सा मां मेधा सुप्रतींका जुषन्ताम्। मियं मेधां मियं प्रजां मय्यग्निस्तेजों दधातु मियं मेधां मियं प्रजां मयीन्द्रं इन्द्रियं दंधातु मियं मेधां मियं प्रजां मिय सूर्यो भ्राजों दधातु।

|| भाग्यसूक्तम् || (तैत्तिरीय ब्राह्मणम् अष्टकम् – ३/प्रश्नः – ८/अनुवाकम् – ९)

प्रातर्ग्निं प्रातरिन्द्र र हवामहे प्रातर्मित्रा वरुणा प्रातरिश्वनां। प्रातर्भगं पूषणं ब्रह्मणस्पतिं प्रातः सोममुत रुद्र हुवेम॥१ प्रातुर्जितं भगंमुग्र हुवेम वयं पुत्रमिदेतेयी विधूर्ता। आर्प्रश्चिद्यं मन्यंमानस्तुरश्चिद्राजां चिद्यं भगंं भृक्षीत्याहं॥२॥ भग प्रणेतुर्भग सत्यंराधो भगेमां धियमुदंवददंत्रः। भग प्र णो जनय गोभिरश्वैर्भग प्र नृभिनृवन्तः स्याम॥३॥ उतेदानीं भगवन्तः स्यामोत प्रपित्व उत मध्ये अह्नाम्। उतोदिता मघवन्थ्सूर्यस्य वयं देवाना ५ सुमतौ स्याम॥४॥ भगं एव भगंवा । अस्तु देवास्तेनं वयं भगंवन्तः स्याम। तं त्वां भग सर्व इञ्जोहवीमि स नो भग पुर पुता भेवेह॥५॥ समध्वरायोषसोऽनमन्त दधिकावेव शुचंये पदायं। अर्वाचीनं वंसुविदं भगंं नो रथंमिवाश्वांवाजिन आवंहन्तु॥६॥ अश्वांवतीर्गोमंतीर्न उषासों वीरवंतीः सदंमुच्छन्तु भुद्राः। घृतं दुहांना विश्वतः प्रपीना यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः॥ ५ यो माँ ऽग्ने भागिन १ सन्तमथाभागं चिकीर्षति। अभागमंग्ने तं कुंरु मामंग्ने भागिनं कुरु॥८॥

॥ पवमानसूक्तम्॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणम् अष्टकम् - १/प्रश्नः - ४/अनुवाकः - ८)

(तैत्तिरीय संहिता काण्डम् - ५/प्रपाठकः - ६/अनुवाकः - १)

ॐ तच्छुं योरावृंणीमहे। गातुं युज्ञायं। गातुं युज्ञपंतये। दैवीः स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषजम्। शं नो अस्तु द्विपदें। शं चतुंष्पदे॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

द्धिकाव्णो अकारिषम्। जिष्णोरश्वंस्य वाजिनः। सुर्भिनो मुखांकरत्। प्रण आयूर्ंषि तारिषत्।

आपो हि ष्ठा मंयो भुवस्ता नं ऊर्जे दंधातन। महेरणांय चक्षंसे। यो वंः शिवतंमो रसस्तस्यं भाजयते ह नंः। उश्तीरिंव मातरंः। तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयांय जिन्वंथ। आपों जनयंथा च नः॥

हिरंण्यवर्णाः शुचंयः पावका यासुं जातः कृश्यपो यास्विन्द्रंः। अग्निं या गर्भं दिधेरे विरूपास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥

यासार् राजा वर्रणो याति मध्ये सत्यानृते अवपश्यं जनानाम्। मृधुश्चतः शुचयो याः पावकास्ता न आपः शङ् स्योना भंवन्तु॥

यासाँ देवा दिवि कृण्वन्ति भृक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति। याः पृथिवीं पर्यसोन्दन्ति शुक्रास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥

शिवनं मा चक्षुंषा पश्यताऽऽपः शिवयां तनुवोपं स्पृशत् त्वचं मे। सर्वार्थ अग्नीर्थ रंफ्सुषदों हुवे वो मिय वर्चो बलमोजो नि धंत्त॥

पर्वमानः सुवर्जनः। प्वित्रेण विचंर्षणिः। यः पोता स प्नातु मा। पुनन्तुं मा देवज्ञनाः। पुनन्तु मनेवो धिया। पुनन्तु विश्वं आयवंः। जातंवदः प्वित्रंवत्। प्वित्रंण पुनाहि मा। शुक्रेणं देवदीद्यंत्। अग्ने कत्वा कतूर रन्ं। यत्तं प्वित्रंम्चिषिं। अग्ने वितंतमन्त्रा। ब्रह्म तेनं पुनीमहे। उभाभ्यां देवसवितः। प्वित्रंण स्वेनं च। इदं ब्रह्मं पुनीमहे। वैश्वदेवी पुनती देव्यागांत्। यस्यै ब्रह्मस्तनुवो वीतपृष्ठाः। तया मदंन्तः सध्माद्यंषु। वय स्याम् पत्यो रयीणाम्। वैश्वान्रो रिश्मिर्मिम् पुनातु। वातंः प्राणेनेषिरो मंयो भूः। द्यावांपृथिवी पर्यसा पर्योभिः। ऋतावंरी यिज्ञये मा पुनीताम्। बृहद्भिः सवितस्तृभिः। वर्षिष्ठैर्देवमन्मंभिः। अग्ने दक्षैः पुनाहि मा। येनं देवा अपुंनत। येनाऽऽपों दिव्यं कर्शः। तेनं दिव्येन ब्रह्मणा। इदं ब्रह्मं पुनीमहे। यः पांवमानीरध्येतिं। ऋषिभिः सम्भृत् रसम्। सर्व स पूतमंश्राति। स्वृद्तितं मांतरिश्वंना। पावमानीर्यो अध्येतिं। ऋषिंभिः सम्भृंत १ रसम्। तस्मै सरंस्वती दुहे। क्षीर स्पर्पिर्मधूंदकम्॥ पावमानीः स्वस्त्ययंनीः। सुदुघाहि पयंस्वतीः। ऋषिभिः सम्भृतो रसंः। ब्राह्मणेष्वमृत र हितम्। पावमानीर्दिशन्तु नः। इमं लोकमथों अमुम्। कामान्थ्समंधयन्तु नः। देवीर्देवैः स्मार्भृताः। पावमानीः स्वस्त्ययंनीः। सुद्घाहि घृतश्चर्तः। ऋषिभिः सम्भृतो रसंः। ब्राह्मणेष्वमृतर् हितम्। येनं देवाः पवित्रंण। आत्मानं पुनते सदां। तेनं सहस्रंधारेण। पावमान्यः पुनन्तु मा। प्राजापत्यं पवित्रम्। शतोद्यांमः हिरण्मयम्। तेनं ब्रह्म विदों वयम्। पूतं ब्रह्मं पुनीमहे। इन्द्रंः सुनीती सह मां पुनातु। सोमः स्वस्त्या वरुंणः समीच्यां। यमो राजा प्रमृणाभिः पुनातु मा। जातवेदा मोर्जयंन्त्या पुनातु। भूर्भुवः सुर्वः।

तच्छुं योरावृंणीमहे। गातुं यज्ञायं। गातुं यज्ञपंतये। दैवींः स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुंषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषजम्। शं नो अस्तु द्विपदें। शं चतुंष्पदे॥ ॐ शान्तिः शान्तिः॥

॥ आयुष्यसूक्तम्॥

यो ब्रह्मा ब्रह्मण उंज्ञहार प्राणैः शिरः कृत्तिवासाः पिनाकी। ईशानो देवः स न आयुर्दधातु तस्मै जुहोमि हिवर्षा घृतेन॥१॥

विभ्राजमानः सरिंरस्य मध्याद्रोचमानो घर्मरुचिंर्य आगात्। स मृत्युपाशानपनुंद्य घोरानिहायुषेणो घृतमंत्तु देवः॥२॥

ब्रह्मज्योतिर्ब्रह्मपत्नीषु गुर्भं युमाद्धात् पुरुरूपं जयन्तम्। सुवर्णरम्भग्रहमंकम्रच्यं तुमायुषे वर्धयामो घृतेन॥३॥

श्रियं लक्ष्मीमौबलामंम्बिकां गां षष्ठीं च यामिन्द्रसेनेंत्युदाहुः। तां विद्यां ब्रह्मयोनिर्श्वसरूपामिहायुषे तर्पयामो घृतेन॥४॥ दाक्षायण्यः सर्वयोन्यः स योन्यः सहस्रशो विश्वरूपां विरूपाः। ससूनवः सपतयः सयूथ्या आयुषेणो घृतमिदं जुषन्ताम्॥५॥

दिव्या गणा बहुरूपाँः पुराणा आयुश्छिदो नः प्रमश्नंन्तु वीरान्। तेभ्यो जुहोमि बहुधां घृतेन मा नः प्रजा॰ रीरिषो मौत वीरान्॥६॥ एकः पुरस्ताद्य इदं बभूव यतो बभूव भुवनंस्य गोपाः। यमप्येति भुवनः साम्पराये स नो हविर्घृतमिहायुषेत्तु देवः॥७॥

वसून् रुद्रांनादित्यान् मरुतोऽथ साध्यान् ऋभून् युक्षान् गन्धर्वाङ्श्च पितृङ्श्च विश्वान्। भृगून् सर्पाङ्श्चाङ्गिरसोऽथ सर्वान् घृत्र् हुत्वा स्वायुष्या महयांम शृश्वत्॥८॥

विष्णो त्वं नो अन्तंमः शर्म यच्छ सहन्त्य। प्रतेधारां मधुश्चत उथ्सं दुहते अक्षितम्॥९॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

आयुष्टे विश्वतो दधद्यम्ग्निर्वरेण्यः। पुनस्ते प्राण आयंति परा यक्ष्मरे सुवामि ते। आयुर्दा अंग्ने ह्विषो जुषाणो घृतप्रंतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु चारु गर्व्यं पितेवं पुत्रम्भिरंक्षतादिमम्।

॥ नवग्रहसूक्तम्॥

आ सत्येन रजंसा वर्तमानो निवेशयंत्रमृतं मर्त्यं च। हिर्ण्ययंन सिवता रथेनाऽदेवो यांति भुवंना विपश्यन्। अग्निं दूतं वृंणीमहे होतांरं विश्ववंदसम्। अस्य यज्ञस्यं सुऋतुम्॥ येषामीशं पशुपतिः पशूनां चतुंष्पदामुत चं द्विपदाम्। निष्क्रींतोऽयं यज्ञियं भागमेतु रायस्पोषा यजंमानस्य सन्तु॥ अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सिहताय आदित्याय नमः॥१॥

अग्निर्मूर्धा दिवः क्कुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपार रेतारेसि जिन्वति। स्योना पृथिवि भवांऽनृक्ष्रा निवेशनी। यच्छांनः शर्म सप्रथाः। क्षेत्रंस्य पतिना वयर हिते नेव जयामिस। गामश्वं पोषिय्वा स नो मृडाती्दशे॥ अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सहिताय अङ्गारकाय नमः॥२॥

प्र वंः शुक्रायं भानवें भरध्वं ह्वयं मृतिं चाग्नये सुपूतम्॥ यो दैव्यांनि मानुंषा जनूङ्ष्यन्तर्विश्वांनि विद्यना जिगांति॥ इन्द्राणीमासु नारिषु सुपत्नीमहमेश्रवम्। न ह्यंस्या अप्रश्चन जरसा मरंते पतिंः॥ इन्द्रं वो विश्वतस्परि हवांमहे जनेंभ्यः। अस्माकंमस्तु केवंलः॥ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय शुक्राय नमः॥३॥

आप्यांयस्व समेतु ते विश्वतः सोम् वृष्णियम्। भवा वार्जस्य सङ्ग्थे॥ अपसु मे सोमो अब्रवीदन्तर्विश्वांनि भेषजा। अग्निं चं विश्वशंम्भुवमापश्च विश्वभेषजीः। गौरी मिमाय सिल्लानि तक्षती। एकंपदी द्विपदी सा चतुंष्पदी। अष्टापदी नवंपदी बभूवुषीं। सहस्राक्षरा पर्मे व्योमन्। अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सिहताय सोमाय नमः॥४॥

उद्बुध्यस्वाग्ने प्रतिजागृह्येनिमष्टापूर्ते स॰ सृंजेथाम्यं चं। पुनंः कृण्व इस्त्वां पितरं युवांनम्नवाता हसीत्विय तन्तुमेतम्॥ इदं विष्णुर्विचंक्रमे त्रेधा निदंधे पदम्। समूढमस्यपा हस्रे॥ विष्णो र्राटंमिस् विष्णोः पृष्ठमंसि विष्णोः श्रत्रेंस्थो विष्णोः स्यूरंसि विष्णोधुंवमंसि वैष्णवमंसि विष्णवे त्वा। अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सहिताय बुधाय नमः॥५॥

बृहंस्पते अतियद्यों अहाँद्विमद्विभाति ऋतुंमु अनेषु। यद्दीदयुच्छवंसर्तप्रजात तद्स्मासु द्रविणं धेहि चित्रम्॥ इन्द्रंमरुत्व इह पांहि सोमं यथां शार्याते अपिंबः सुतस्यं। तव प्रणीती तवं शूर्शम्त्राविवासन्ति क्वयः सुयज्ञाः॥ ब्रह्मंजज्ञानं प्रंथमं पुरस्ताद्विसींमृतः सुरुचो वेन आंवः।

सबुध्नियां उपमा अस्य विष्ठाः सृतश्च योनिमसंतश्च विवंः॥ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय बृहस्पतये नमः॥६॥

शं नों देवीर्भिष्टंय आपों भवन्तु पीतयें। शंयोर्भिस्रंवन्तु नः॥ प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वां जातानि परिता बंभूव। यत्कांमास्ते जुहुमस्तन्नों अस्तु व्यक्ष स्याम् पत्यो रयीणाम्। इमं यंमप्रस्त्रमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः। आत्वा मन्नाः कविश्वस्ता वंहन्त्वेना राजन् ह्विषां मादयस्व॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय शनैश्चराय नमः॥७॥

कर्या निश्चित्र आभुंवदूती स्दावृंधः सर्खां। कया शिचेष्ठया वृता। आऽयङ्गोः पृश्विरक्रमीदसंनन्मातरं पुनंः। पितरं च प्रयन्थ्सुवंः। यत्ते देवी निर्ऋतिराब्बन्ध दामं ग्रीवास्वंविचर्त्यम्। इदं ते तिद्वष्याम्यायुंषो न मध्यादथांजीवः पितुमंद्धि प्रमुंक्तः॥ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सिहताय राहवे नमः॥८॥

केतुं कृण्वन्नंकेतवे पेशों मर्या अपेशसें। समुषद्भिरजायथाः॥ ब्रह्मा देवानां पदवीः कंवीनामृषिर्विप्राणां महिषो मृगाणांम्। श्येनो गृध्राणा्ड् स्विधितिर्वनांना्ड् सोमः प्वित्रमत्येति रेभन्। (ऋक्) सचित्र चित्रं चितयन् तमस्मे चित्रक्षत्र चित्रतमं वयोधाम्। चन्द्रं रियं पुरुवीर बृहन्तं चन्द्रंचन्द्राभिर्गृणते युवस्व॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय केतवे नमः॥९॥ ॥ॐ आदित्यादि नवग्रहदेवंताभ्यो नमो नमंः॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥नक्षत्रसूक्तम्॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणे अष्टकम् - ३/प्रश्नः - १)

अग्निर्नः पातु कृत्तिकाः। नक्षत्रं देविमिन्द्रियम्। इदमासां विचक्षणम्। ह्विरासं जुंहोतन। यस्य भान्तिं रुश्मयो यस्यं कृतवंः। यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वां। स कृत्तिंकाभि-रुभिसंवसानः। अग्निर्नो देवः सुंविते दंधातु॥१॥

प्रजापंते रोहिणी वेंतु पत्नीं। विश्वरूपा बृह्ती चित्रभांनुः। सा नों यज्ञस्यं सुविते दंधातु। यथा जीवेंम श्ररदः सवींराः। रोहिणी देव्युदंगात्पुरस्तांत्। विश्वां रूपाणिं प्रतिमोदंमाना। प्रजापंति हिवषां वर्धयंन्ती। प्रिया देवानामुपंयातु यज्ञम्॥२॥

सोमो राजां मृगशीर्षेण आगन्। शिवं नक्षत्रं प्रियमंस्य धामं। आप्यायंमानो बहुधा जनेषु। रेतः प्रजां यजंमाने दधातु। यत्ते नक्षत्रंत्रं मृगशीर्षमस्ति। प्रिय॰ राजन् प्रियतंमं प्रियाणांम्। तस्मै ते सोम ह्विषां विधेम। शं नं एधि द्विपदे शं चतुंष्पदे॥३॥ आर्द्रयां रुद्रः प्रथंमा न एति। श्रेष्ठों देवानां पतिंरघ्नियानांम्। नक्षंत्रमस्य ह्विषां विधेम। मा नः प्रजार रीरिष्न्मोत वीरान्। हेती रुद्रस्य परिं णो वृणक्तु। आर्द्रा नक्षंत्रं जुषतार ह्विनेः। प्रमुश्रमांनौ दुरितानि विश्वां। अपाघशर्रं सन्नुदतामरांतिम्॥४॥

पुनर्नो देव्यदितिः स्पृणोतु। पुनर्वसू नः पुन्रेतौं यज्ञम्। पुनर्नो देवा अभियन्तु सर्वै। पुनः पुनर्वो ह्विषां यजामः। पुवा न देव्यदितिरन्वा। विश्वस्य भूत्री जर्गतः प्रतिष्ठा। पुनर्वसू हिवषां वर्धयन्ती। प्रियं देवानामप्येतु पार्थः॥५॥

बृह्स्पतिः प्रथमं जायंमानः। तिष्यं नक्षंत्रम्भि सम्बंभूव। श्रेष्ठां देवानां पृतंनासु जिष्णुः। दिशोऽनु सर्वा अभयं नो अस्तु। तिष्यः पुरस्तांदुत मध्यतो नः। बृह्स्पतिर्नः परि पातु पश्चात्। बाधेतां द्वेषो अभयं कृणुताम्। सुवीर्यस्य पत्तयः स्याम॥६॥

इद सर्पेभ्यों ह्विरंस्तु जुष्टम्। आश्वेषा येषांमनुयन्ति चेतः। ये अन्तरिक्षं पृथिवीं क्षियन्ति। ते नेः सूर्पासो हवमागंमिष्ठाः। ये रोचने सूर्यस्यापिं सूर्पाः। ये दिवंं देवीमनुं स्श्ररंन्ति। येषांमाश्रेषा अंनुयन्ति कामम्। तेभ्यंः सूर्पेभ्यो मधुंमञ्जहोमि॥७॥

उपहूताः पितरो ये मघासुं। मनोजवसः सुकृतः सुकृत्याः। ते नो नक्षेत्रे हवमागंमिष्ठाः। स्वधाभिर्यज्ञं प्रयंतं जुषन्ताम्। ये अग्निदग्धा येऽनंग्निदग्धाः। येऽमुं लोकं पितरः क्षियन्ति। या इश्चे विद्य या ५ उं च न प्रविद्या मघासुं यज्ञ ६ सुकृतं जुषन्ताम्॥८॥

गवां पितः फल्गुंनीनामिस् त्वम्। तदेर्यमन्वरुणिसत्र चारुं। तं त्वां वय संनितार समीनाम्। जीवा जीवंन्तमुप् संविशेम। येनेमा विश्वा भुवंनािन सिक्षंता। यस्यं देवा अनु सं यन्ति चेतः। अर्यमा राजाऽजर्स्तुविष्मान्। फल्गुंनीनामृष्भो रोरवीति॥९॥

श्रेष्ठों देवानां भगवो भगासि। तत्त्वां विदुः फल्गुंनी्स्तस्यं वित्तात्। अस्मभ्यं क्ष्रत्रम्जर् स्वीर्यम्। गोमदश्वंवदुप् सन्नुदेह। भगों ह दाता भग इत्प्रंदाता। भगों देवीः फल्गुंनी्रा विवेश। भग्स्येत्तं प्रस्वं गंमेम। यत्रं देवैः संधमादं मदेम॥१०॥ आयांतु देवः संवितोपंयातु। हिर्ण्ययेन सुवृता रथेन। वह्न् हस्तर् सुभगं विद्यनापंसम्। प्रयच्छंन्तं पपुंरिं पुण्यमच्छं। हस्तः प्रयंच्छत्वमृतं वसीयः। दक्षिणेन् प्रतिगृभ्णीम एनत्। दातारंमुद्य संविता विदेय। यो नो हस्तांय प्रसुवातिं यज्ञम्॥११॥

त्वष्टा नक्षंत्रम्भ्यंति चित्राम्। सुभः संसं युव्तिः रोचंमानाम्। निवेशयंत्रमृतान्मर्त्याः श्र्याः रूपाणि पिःशन् भुवंनानि विश्वाः। तत्रस्त्वष्टा तदुं चित्रा विचंष्टाम्। तत्रक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु मह्मम्। तत्रः प्रजां वीरवंतीः सनोत्। गोभिंनीं अश्वैः समनक्तु युज्ञम्॥१२॥

वायुर्नक्षंत्रम्भ्यंति निष्ट्याम्। तिग्मश्रंङ्गो वृष्भो रोरुंवाणः। समीरयन् भवना मात्रिश्वां। अप द्वेषा स्सि नुदतामरातीः। तन्नो वायुस्तदु निष्ट्यां शृणोतु। तन्नक्षंत्रं भूरिदा अस्तु मह्यम्। तन्नो देवासो अनुजानन्तु कामम्। यथा तरेम दुरितानि विश्वां॥१३॥

दूरम्स्मच्छत्रंवो यन्तु भीताः। तदिन्द्राग्नी कृणुतां तद्विशांखे। तन्नों देवा अनुमदन्तु युज्ञम्। पृश्चात् पुरस्तादभंयं नो अस्तु। नक्षंत्राणामधिपत्नी विशांखे। श्रेष्ठांविन्द्राग्नी भुवंनस्य गोपौ। विषूचः शत्रूनप् बाधंमानौ। अप क्षुधं नुदतामरांतिम्॥१४॥

पूर्णा पृश्चादुत पूर्णा पुरस्तांत्। उन्मध्यतः पौर्णमासी जिंगाय। तस्यां देवा अधि संवसंन्तः। उत्तमे नाकं इह मादयन्ताम्। पृथ्वी सुवर्चा युव्तिः स्जोषाः। पौर्णमास्युदंगाच्छोभंमाना। आप्याययंन्ती दुरितानि विश्वां। उरुं दुहां यजमानाय यज्ञम्॥१५॥

ऋखारमं ह्व्यैर्नमंसोपसद्यं। मित्रं देवं मित्र्धेयंं नो अस्तु। अनूराधान् ह्विषां वर्धयन्तः। शृतं जीवेम श्ररदः सवीराः। चित्रं नक्षेत्रमुदंगात्पुरस्तात्। अनूराधास् इति यद्वदंन्ति। तन्मित्र एति पृथिभिर्देवयानैः। हिर्ण्ययैर्वितंतैरुन्तरिक्षे॥१६॥

इन्द्रौ ज्येष्ठामनु नक्षेत्रमेति। यस्मिन्वृत्रं वृत्रतूर्ये ततारं। तस्मिन्वयम्मृतं दुहानाः। क्षुधं तरेम् दुरितिं दुरिष्टिम्। पुरन्दरायं वृष्भायं धृष्णवें। अषांढाय सहंमानाय मीढुषें। इन्द्राय ज्येष्ठा मधुमृद्दुहाना। उरुं कृणोतु यजेमानाय लोकम्॥१७॥ मूलं प्रजां वीरवंतीं विदेय। पराँच्येतु निर्ऋतिः पराचा। गोभिर्नक्षेत्रं पृश्भिः समंक्तम्। अहंभूयाद्यजमानाय मह्यम्। अहंनीं अद्य सुंविते दंधातु। मूलं नक्षेत्रमिति यद्वदंन्ति। परांचीं वाचा निर्ऋतिं नुदामि। शिवं प्रजाये शिवमंस्तु मह्यम्॥१८॥

या दिव्या आपः पर्यसा सम्बभूवः। या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याः। यासांमषाढा अनुयन्ति कामम्। ता न आपः शङ् स्योना भेवन्तु। याश्च कूप्या याश्च नाद्याः समुद्रियाः। याश्च वैशन्तीरुत प्रांस्चीर्याः। यासांमषाढा मधुं भृक्षयंन्ति। ता न आपः शङ् स्योना भेवन्तु॥१९॥

तन्नो विश्वे उपं शृण्वन्तु देवाः। तदंषाढा अभिसंयंन्तु यज्ञम्। तन्नक्षंत्रं प्रथतां पृशुभ्यः। कृषिर्वृष्टिर्यजंमानाय कल्पताम्। शुभ्राः कृन्यां युवतयः सुपेशंसः। कृर्मकृतः सुकृतों वीर्यावतीः। विश्वान् देवान् ह्विषां वर्धयंन्तीः। अषाढाः काम्मुपं यान्तु यज्ञम्॥२०॥

यस्मिन् ब्रह्माऽभ्यजंयथ्सर्वमेतत्। अमुं चे लोकमिदमूं च सर्वम्। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विजित्यं। श्रियं दधात्वहंणीय-मानम्। उभौ लोकौ ब्रह्मणा सञ्जितेमौ। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विचेष्टाम्। तस्मिन्वयं पृतंनाः सञ्जयेम। तन्नो देवासो अनुंजानन्तु कामम्॥२१॥

शृण्वन्ति श्रोणाम्मृतंस्य गोपाम्। पुण्यांमस्या उपंशृणोमि वाचम्। मृहीं देवीं विष्णुपत्नीमजूर्याम्। प्रतीचींमेनाः ह्विषां यजामः। त्रेधा विष्णुंरुरुगायो विचंक्रमे। मृहीं दिवं पृथिवीम्न्तरिक्षम्। तच्छ्रोणैति श्रवं इच्छमाना। पुण्यः श्लोकं यजंमानाय कृण्वती॥२२॥

अष्टौ देवा वसंवः सोम्यासंः। चतंस्रो देवीर्जराः श्रविष्ठाः। ते यज्ञं पान्तु रजंसः प्रस्तात्। संवथ्सरीणंममृतई स्वस्ति। यज्ञं नंः पान्तु वसंवः पुरस्तात्। दक्षिणतोऽभियंन्तु श्रविष्ठाः। पुण्यं नक्षंत्रम्भि संविशाम। मा नो अरांतिरुघशुरुसाऽगन्॥२३॥

क्षत्रस्य राजा वर्रणोऽधिराजः। नक्षत्राणाः श्वतिभिष्वविसिष्ठः तौ देवेभ्यः कृणुतो दीर्घमायुः। श्वतः सहस्रां भेषजानि धत्तः। यज्ञं नो राजा वर्रण उपयातु। तन्नो विश्वं अभि संयन्तु देवाः। तन्नो नक्षत्रः श्वतिभिषग्जुषाणम्। दीर्घमायुः प्रतिरद्भेषजानि॥२४॥ अज एकंपादुदंगात्पुरस्तांत्। विश्वां भूतानिं प्रति मोदंमानः। तस्यं देवाः प्रंस्वं यंन्ति सर्वें। प्रोष्ठपदासों अमृतंस्य गोपाः। विभ्राजंमानः समिधान उग्रः। आऽन्तरिक्षमरुहृदगुन्द्याम्। तर सूर्यं देवम्जमेकंपादम्। प्रोष्ठपदासो अनुंयन्ति सर्वे॥२५॥

अहिंबुंध्रियः प्रथंमान एति। श्रेष्ठों देवानांमुत मानुंषाणाम्। तं ब्राँह्मणाः सोंम्पाः सोम्यासंः। प्रोष्ठपदासो अभि रंक्षन्ति सर्वें। चृत्वार् एकंम्भि कर्म देवाः। प्रोष्ठपदास् इति यान् वदंन्ति। ते बुंध्रियं परिषद्य स्तुवन्तः। अहि रक्षन्ति नमंसोपसद्यं॥२६॥

पूषा रेवत्यन्वेति पन्थांम्। पुष्टिपतीं पशुपा वाजंबस्त्यौ। इमानि ह्व्या प्रयंता जुषाणा। सुगैर्नो यानैरुपंयातां यज्ञम्। क्षुद्रान् पशून् रेक्षतु रेवतीं नः। गावों नो अश्वार् अन्वेतु पूषा। अन्नर् रक्षंन्तौ बहुधा विरूपम्। वाजर् सनुतां यजंमानाय यज्ञम्॥२७॥

तदिश्वनांवश्वयुजोपंयाताम्। शुभुङ्गिमिष्ठौ सुयमेंभिरश्वैः। स्वं नक्षंत्र॰ हृविषा यजंन्तौ। मध्वा सम्पृक्तौ यजुंषा समंक्तौ। यौ देवानां भिषजौं हव्यवाहौ। विश्वंस्य दूतावमृतंस्य गोपौ। तौ नक्षंत्रं जुजुषाणोपंयाताम्। नमोऽश्विभ्यां कृणुमोऽश्वयुग्भ्यांम्॥२८॥

अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। तद्यमो राजा भगंवान् विचेष्टाम्। लोकस्य राजां मह्तो महान् हि। सुगं नः पन्थामभंयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षंत्रे यम एति राजां। यस्मिन्नेनम्भ्यषिश्चन्त देवाः। तदंस्य चित्र १ ह्विषां यजाम। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु॥२९॥

निवेशंनी सङ्गमंनी वसूनां विश्वां रूपाणि वसून्यावेशयंन्ती।
सहस्रपोष १ सुभगा रराणा सा न आगन्वर्चसा संविदाना॥
यत्ते देवा अदंधुर्भाग्धेयममांवास्ये संवसंन्तो महित्वा।
सा नो युज्ञं पिंपृहि विश्ववारे र्यिं नो धेहि सुभगे
सुवीरम्॥३०॥

॥ गणपत्यथर्वशीर्षोपनिषत्॥

ॐ भूद्रं कर्णिभिः शृणुयामं देवाः। भूद्रं पंश्येमाक्षभिर्यजंत्राः। स्थिरैरङ्गें स्तुष्टुवा र संस्तुनूभिः। व्यशेम देविहेतं यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रों वृद्धश्रंवाः। स्वस्ति नंः पूषा विश्ववंदाः। स्वस्ति नस्ताक्ष्यों अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो बृह्स्पतिर्दधातु॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

ॐ नर्मस्ते गणपतये। त्वमेव प्रत्यक्षं तत्त्वंमिस। त्वमेव केवलं कर्तांऽसि। त्वमेव केवलं धर्तांऽसि। त्वमेव केवलं हर्तांऽसि। त्वमेव सर्वं खिल्वदं ब्रह्मासि। त्वं साक्षादात्मांऽसि नित्यम्॥१॥

ऋतं विचा। संत्यं विचा। २॥

अवं त्वं माम्। अवं वृक्तारम्। अवं श्रोतारम्। अवं दातारम्। अवं धातारम्। अवानूचानमंव शिष्यम्। अवं पश्चात्तात्। अवं पुरस्तात्। अवोत्तरात्तात्। अवं दक्षिणात्तात्। अवं चोर्ध्वात्तात्। अवाध्रात्तात्। सर्वतो मां पाहि पाहिं समन्तात्॥३॥

त्वं वाङ्मयस्त्वं चिन्मयः। त्वमानन्दमयस्त्वं ब्रह्ममयः। त्वं

सिचदानन्दाद्वितीयोऽसि। त्वं प्रत्यक्षं ब्रह्मांसि। त्वं ज्ञानमयो विज्ञानंमयोऽसि॥४॥

सर्वं जगदिदं त्वत्वों जायते। सर्वं जगदिदं त्वत्वंस्तिष्ठ्वति। सर्वं जगदिदं त्विय लयंमेष्यति। सर्वं जगदिदं त्वियं प्रत्येति। त्वं भूमिरापोऽनलोऽनिंलो नुभः। त्वं चत्वारि वाक्परिमितां पदानि॥५॥

त्वं गुणत्रंयातीतः। त्वम् अवस्थात्रंयातीतः। त्वं देहत्रंयातीतः। त्वं कालत्रंयातीतः। त्वं मूलाधारस्थितोऽसि नित्यम्। त्वं शक्तित्रंयात्मकः। त्वां योगिनो ध्यायंन्ति नित्यम्। त्वं ब्रह्मा त्वं विष्णुस्त्वं रुद्रस्त्वमिन्द्रस्त्वमग्निस्त्वं वायुस्त्वं सूर्यस्त्वं चन्द्रमास्त्वं ब्रह्म भूर्भुवः सुवरोम्॥६॥

गुणादिं पूर्वमृद्यार्थं वर्णादिं तंदनन्तरम्। अनुस्वारः पंरत्रः। अर्धेन्दुलस्तितम्। तारेण ऋद्धम्। एतत्तव मनुस्वरूपम्। गकारः पूर्वरूपम्। अकारो मध्यंमरूपम्। अनुस्वारश्चौन्त्यरूपम्। बिन्दुरुत्तंररूपम्। नादंः सन्धानम्। सर्हिता सन्धिः। सेषा गणेशविद्या। गणंक ऋषिः। निचृद्गायंत्रीच्छुन्दः। श्रीमहागणपतिर्देवता। ॐ गं गणपतये

नर्मः॥७॥

एकदन्तायं विद्महें वऋतुण्डायं धीमहि। तन्नो दन्ती प्रचोदयाँत्॥८॥ एकदन्तं चतुर्हस्तं पाशमंङ्कशधारिणम्। रदं च वरंदं हस्तैर्बिभ्राणं मूपक्ष्वजम्॥ रक्तं लम्बोदेरं शूर्पकर्णकं रक्तवाससम्। रक्तंगन्धानुंलिप्ताङ्गं रक्तपुष्यैः सुपूजितम्॥ भक्तांनुकम्पिनं देवं जगत्कांरणमच्युंतम्। आविर्भूतं चं सृष्ट्यादौ प्रकृतेः पुंरुषात्परम्। एवं ध्यायति यो नित्यं स योगी योगिनां वरः॥९॥ नमो ब्रातपतये नमो गणपतये नमः प्रमथपतये नमस्ते अस्तु लम्बोदरायैकदन्ताय विघ्नविनाशिने शिवसुताय

एतदथर्वशीर्षं योऽधीते। स ब्रह्मभूयायं कल्पते। स सर्वविष्नैर्नं बाध्यते। स सर्वतः सुखंमेधते। स पश्चमहापापात् प्रमुच्यते। सायमधीयानो दिवसकृतं पापं नाशयति।

श्रीवरदमूर्तये नमो नमः॥१०॥

प्रयुञ्जानो अपांपो भवति। सर्वत्राधीयानोऽपविघ्नों भवति। धर्मार्थकाममोक्षं च विन्दति। इदमथर्वशीर्षमशिष्यायं न देयम्। यो यदि मोहाद्दास्यति स पापीयान् भवति। सहस्रावर्तनाद्यं यं काममधीते तं तमनेनं साध्येत्॥११॥ अनेन गणपतिमभिषिश्चति स वाग्मी भवति। चतुर्थ्यामनश्रन् जपति स विद्यावान् भवति। इत्यथर्वणवाक्यम्। ब्रह्माद्यावरणं विद्यान्न बिभेति कदांचनेति॥१२॥ यो दूर्वाङ्कुरैर्यजित स वैश्रवणोपमो भ्वति। यो लाजैर्यजित स यशोवान् भवति स मेधावान् भवति। यो मोदकसहस्रेण यजित स वाञ्छितफलमेवाप्रोति। यः

प्रातरधीयानो रात्रिकृतं पापं नाश्वयति। सायं प्रातः

साज्यसमिद्धिर्यजिति स सर्वं लभते स सर्वं लभते॥१३॥
अष्टौ ब्राह्मणान् सम्यग्ग्रांहियित्वा। सूर्यवर्चस्वीं भवृति।
सूर्यग्रहे महानद्यां प्रतिमासिन्नधौ वा जिल्ला सिद्धमन्त्रों भवृति।
महाविष्नात् प्रमुच्यते। महादोषात् प्रमुच्यते। महापापात्
प्रमुच्यते। महाप्रत्यवायात् प्रमुच्यते। स सर्वविद्भवति स
सर्वविद्भवति। य एवं वेद। इत्युंपनिषंत्॥१४॥

स्ह नांववतु। सह नौ भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै। तेजस्विनाऽवधीतमस्तु मा विद्विषावहैं॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ मृत्युञ्जयहोम-मन्त्राः॥

अपैतु मृत्युर्मृतं न आगंन्वैवस्वतो नो अभंयं कृणोतु। पूर्णं वनस्पतिरिवाभिनंः शीयता १ रियः स चं तात्रः शचीपितिः॥१॥ परं मृत्यो अनु परेहि पन्थां यस्ते स्व इतरो देवयानात। चक्षुंष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि मा नंः प्रजा १ रीरिषो मोत वीरान्॥२॥

वातं प्राणं मनसाऽन्वा रंभामहे प्रजापंतिं यो भुवंनस्य गोपाः। स नो मृत्योस्रायतां पात्वश्हंसो ज्योग्जीवा जरामंशीमहि॥३॥

अमुत्र भूयादध् यद्यमस्य बृहंस्पते अभिशंस्तेरमुंशः। प्रत्यौहतामिश्वनां मृत्युमंस्माद्देवानांमग्ने भिषजा शचींभिः॥४॥ हरिष् हरंन्तमनुयन्ति देवा विश्वस्येशानं वृष्भं मंतीनाम्। ब्रह्म सरूपमनुमेदमागादयनं मा विवंधीर्विक्रंमस्व॥५॥

शल्कैर्ग्निमिन्धान उभौ लोकौ संनेमहम्। उभयौर्लोकयोर्-ऋध्वाऽति मृत्युं तराम्यहम्॥६॥

मा छिंदो मृत्यो मा विधीर्मा मे बलं विवृंहो मा प्रमोषीः। प्रजां मा में रीरिष आयुंरुग्र नृचक्षेसं त्वा ह्विषां विधेम॥७॥ मा नों महान्तंमुत मा नों अर्भुकं मा नृ उक्षेन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥८॥ मा नंस्तोके तनंये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेष रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितो वंधीरहविष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥९॥

प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वां जातानि परिता बंभूव। यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वय स्याम् पत्यो रयीणाम्॥१०॥

यतं इन्द्र भयांमहे ततों नो अभयं कृषि। मर्घवन्छ्ग्धि तव तन्नं ऊतये विद्विषो विमृधों जिह्न॥११॥ स्वस्तिदा विशस्पतिर्वृत्रहा विमृधों वृशी। वृषेन्द्रः पुर एंतु नः स्वस्तिदा अभयङ्करः॥१२॥

त्र्यंम्बकं यजामहे सुगुन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्।१३॥

अपंमृत्युमपृक्षुधम्। अपेतः शुपर्थं जिहि। अधां नो अग्र आवंह। रायस्पोषर्ं सहुस्रिणम्॥१४॥

ये ते सहस्रम्युतं पाशाः। मृत्यो मर्त्याय हन्तेवे। तान् यज्ञस्यं माययाः। सर्वानवयजामहे॥१५॥ जातवेदसे सुनवाम् सोमं मरातीयतो निदंहाति वेदंः। स नंः पर्षदितं दुर्गाणि विश्वां नावेव सिन्धं दुरिताऽत्यग्निः॥१६॥ भूर्भुवः स्वंः। ओजो बलम्। ब्रह्मं क्षुत्रम्। यशों महत्। सत्यं तपो नामं। रूपममृतम्। चक्षुः श्रोत्रम्। मन् आयुंः। विश्वं यशों महः। समं तपो हरो भाः। जातवेदा यदि वा पावकोऽसिं। वैश्वानरो यदि वा वैद्युतोऽसिं। शं प्रजाभ्यो यजमानाय लोकम्। ऊर्जं पृष्टिं ददंदभ्यावंवृथ्स्व॥१७॥ मृत्युर्नश्यत्वायुंवर्धतां भूः। मृत्युर्नश्यत्वायुंवर्धतां भुवंः। मृत्युर्नश्यत्वायुंवर्धताः सुवंः। मृत्युर्नश्यत्वायुंवर्धतां भूर्भुवः

सुवंः। मृत्युर्नेश्यत्वायुंर्वर्धताम्॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

(तैत्तिरीयारण्यकम् – ४/प्रपाठकः – ३/अनुवाकः – १५)

हिर् हर्गन्तमनुयन्ति देवाः। विश्वस्येशानं वृष्भं मंतीनाम्। ब्रह्म सर्रूपमनुमेदमागात्। अयनं मा विविधीर्विक्रमस्व। मा छिदो मृत्यो मा विधाः। मा मे बलं विवृहो मा प्रमोषीः। प्रजां मा में रीरिष आयुंरुग्र। नृचक्षंसं त्वा ह्विषां विधेम। सद्यश्चंकमानायं। प्रवेपानायं मृत्यवे॥१॥

प्रास्मा आशां अशृण्वन्। कामेनाजनयन्पनः। कामेन मे काम आगाँत्। हृदंयाद्भृदंयं मृत्योः। यदमीषांमदः प्रियम्। तदैतूपमाम्भि। परं मृत्यो अनु परेहि पन्थाँम्। यस्ते स्व इतरो देवयानाँत्। चक्षुंष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि। मा नः प्रजाश् रीरिषो मोत वीरान्। प्र पूर्व्यं मनस्या वन्दंमानः। नाधंमानो वृषमं चर्षणीनाम्। यः प्रजानांमेक्रण्मानुंषीणाम्। मृत्युं यंजे प्रथमजामृतस्यं॥२॥

॥ महान्यासः॥

॥पञ्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पञ्चाङ्गप्रार्थना-सहितम्॥

ओङ्कारमन्त्रसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः। कामदं मोक्षदं तस्मै नकाराय नमो नमः॥१॥ नमस्ते रुद्र मृन्यवं उतो त इषंवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वने बाहुभ्यामुत ते नमः॥ या त इषुः शिवतमा शिवं बभूवं ते धनुः। शिवा शर्य्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥

(EAST)

कं खं गं घं ङं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। पूर्वाङ्गरुद्राय नमः।

> महादेवं महात्मानं महापातकनाशनम्। महापापहरं वन्दे मकाराय नमो नमः॥२॥

अपैतु मृत्युर्मृतं न आगंन्वैवस्वतो नो अभयं कृणोतु। पूर्णं वनस्पतेरिवाभिनः शीयता र रियः स च तान्नः शचीपितः।

(SOUTH)

चं छं जं झं ञं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गरुद्राय नमः। शिवं शान्तं जगन्नाथं लोकानुग्रहकारणम्। शिवमेकं परं वन्दे शिकाराय नमो नमः॥३॥

ॐ। निर्धनपतये नमः। निर्धनपतान्तिकाय नमः। ऊर्ध्वाय नमः। ऊर्ध्वलिङ्गाय नमः। हिरण्याय नमः। हिरण्यलिङ्गाय नमः। सुवर्णालिङ्गाय नमः। दिव्याय नमः। दिव्यातिङ्गाय नमः। भवाय नमः। भवलिङ्गाय नमः। शर्वाय नमः। शर्वालिङ्गाय नमः। शर्वालिङ्गाय नमः। शर्वालिङ्गाय नमः। शर्वालिङ्गाय नमः। शर्वालिङ्गाय नमः। जवलिङ्गाय नमः। जवलाय नमः। जवललिङ्गाय नमः। आत्माय नमः। आत्मालिङ्गाय नमः। परमालिङ्गाय नमः। एतथ्योमस्यं सूर्यस्य सर्वलिङ्गः स्थाप्यति पाणिमः पवित्रम्।

(WEST)

टं ठं डं ढं णं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। पश्चिमाङ्गरुद्राय नमः।

वाहनं वृषभो यस्य वासुिकः कण्ठभूषणम्। वामे शक्तिधरं वन्दे वकाराय नमो नमः॥४॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अपसु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥ (NORTH)

तं थं दं धं नं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवर्ते रुद्राय। उत्तराङ्गरुद्राय नमः।

यत्र कुत्र स्थितं देवं सर्वव्यापिनमीश्वरम्। यिष्ठङ्गं पूजयेन्नित्यं यकाराय नमो नमः॥५॥ प्राणानां ग्रन्थिरिस रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि।

(UPWARDS)

पं फं बं भं मं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गरुद्राय नमः।

॥पञ्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता पञ्चमुखप्रार्थना-सहितम्॥

तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥ संवर्ताग्नि-तिटत्प्रदीप्त-कनक-प्रस्पर्धि-तेजोरुणम् गम्भीरध्वनि-सामवेदजनकं ताम्राधरं सुन्दरम्। अर्धेन्दुद्युति-लोल-पिङ्गल-जटाभार-प्रबोद्धोदकम् वन्दे सिद्धसुरासुरेन्द्रनमितं पूर्वं मुखं शूलिनः॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय। पूर्वाङ्गमुखाय नमः। (EAST)

अघोरेंभ्योऽथ् घोरेंभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वेंभ्यः सर्वशर्वेंभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ कालाभ्रभ्रमराञ्जन-द्युतिनिभं व्यावृत्तपिङ्गेक्षणम् कर्णोद्धासित-भोगिमस्तकमणि-प्रोद्धिन्नदंष्ट्राङ्कुरम्। सर्पप्रोतकपाल-शुक्तिशकल-व्याकीर्णताशेखरम् वन्दे दक्षिणमीश्वरस्य वदनं चाथर्वनादोदयम्॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गमुखाय नमः। (SOUTH)

सुद्योजातं प्रपद्यामि सुद्योजाताय वै नमो नर्मः। भुवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भुवोद्भवाय नर्मः॥ प्रालेयाचलिमन्दुकुन्द-धवलं गोक्षीरफेनप्रभम् भस्माभ्यङ्गमनङ्गदेहदहन-ज्वालावली-लोचनम् । विष्णु-ब्रह्म-मरुद्गणार्चितपदं ऋग्वेदनादोदयम् वन्देऽहं सकलं कलङ्करिहतं स्थाणोर्मुखं पश्चिमम्॥ ॐ नमो भगवतें रुद्राय। पश्चिमाङ्गमुखाय नमः। (WEST)

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमें श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलाय

नमः कलावकरणाय नमा बलावकरणाय नमा बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः॥

गौरं कुङ्कुमपङ्कितं सुतिलकं व्यापाण्डुमण्डस्थलम् भूविक्षेप-कटाक्षवीक्षण-लसत्-संसक्तकर्णोत्पलम्। स्निग्धं बिम्बफलाधरं प्रहसितं नीलालकालङ्कृतम् वन्दे याजुषवेदघोषजनकं वक्रं हरस्योत्तरम्॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय। उत्तराङ्गमुखाय नमः। (NORTH)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु

सदाशिवोम्॥

व्यक्ताव्यक्तनिरूपितं च परमं षट्टिंशतत्त्वाधिकम् तस्मादुत्तर-तत्त्वमक्षरमिति ध्येयं सदा योगिभिः। ओङ्कारादि समस्तमन्नजनकं सूक्ष्मातिसूक्ष्मं परम् वन्दे पश्चममीश्वरस्य वदनं खव्यापि तेजोमयम्॥ ॐ नमो भगवतें रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गमुखाय नमः। (UPWARDS)

॥केशादिपादान्त (प्रथमो) न्यासः॥

या ते रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तुनुवा शन्तंमया गिरिंशन्ताभिचांकशीहि॥ शिखाये नमः॥ पण्ण

अस्मिन् मंहृत्यंर्ण्वें उन्तरिक्षे भवा अधि। तेषा १ सहस्रयोज्ने उवधन्वांनि तन्मसि॥ शिरसे नमः॥ (TOP OF HEAD)

स्हस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याम्। तेषा १ सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥ ललाटाय नमः॥ (FOREHEAD)

नृषद्वेर्सरंत्सद्योम्सद्बा गोजा ऋतंजा अद्विजा ऋतं बृहत्॥

भ्रुवोर्मध्याय नमः॥ (MIDDLE OF EYEBROWS)

त्र्यम्बकं यजामहे सुगुन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमेव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

नेत्राभ्यां नमः॥ (EYES)

नमः स्रुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूद्याय च सर्स्याय च नमो नाद्यायं च वैश्नन्तायं च।

कर्णाभ्यां नमः॥ (EARS)

मा नंस्तोके तनंये मा न आयंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः।

वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्ह्विष्मंन्तो नमंसा विधेम

नासिकायै¹ नमः॥ (NOSE)

अवृतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष् शतेंषुधे॥

निशीर्य शुल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव।

¹नासिकाभ्यां

मुखाय नमः॥ (FACE)

नीलेग्रीवाः शितिकण्ठौः शुर्वा अधः, क्षेमाचराः।

तेषा 🕹 सहस्रयोज्नेऽव्धन्वांनि तन्मसि॥

कण्ठाय नमः॥ (NECK)

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर् रुद्रा उपंश्रिताः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

उपकण्ठाय नमः॥ (LOWER NECK)

नमंस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवें। उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने॥ बाहुभ्यां नमः॥ (SHOULDERS)

या ते हेतिमीं ढुष्टम् हस्ते बुभूवं ते धर्नुः। तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिन्धुज॥ उपबाहुभ्यां नमः॥ (ELBOW TO WRIST)

परि णो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्यं दुर्मतिरंघायोः। अवं स्थिरा मुघवंद्र्यस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मणिबन्धाभ्यां नमः॥ (WRISTS)

ये तीर्थानिं प्रचरंन्ति सृकावंन्तो निष्क्षिणंः। तेषार् सहस्रयोजनेऽव्धन्वांनि तन्मसि॥ हस्ताभ्यां नमः॥ (HANDS)

सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमंः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ अङ्गर्षाभ्यां नमः॥ (ROLL RING FINGERS ON THUMBS)

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमेः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलांय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मनोन्मंनाय नर्मः॥

तर्जनीभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON INDEX FINGERS)

अघोरैंभ्योऽथ घोरैंभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः।

सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमंस्ते अस्त् रुद्ररूपेभ्यः॥

मध्यमाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON MIDDLE FINGERS)

तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥

अनामिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS, ON RING FINGERS)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-ऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ कनिष्ठिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON LITTLE FINGERS)

नमो हिरण्यबाहवे हिरण्यवर्णाय हिरण्यरूपाय हिरण्यपतयेऽम्बिकापतय उमापतये पशुपतये नमो नमः॥ करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः॥(RUB PALMS OVER ONE ANOTHER, FRONT

AND BACK)

नमों वः किर्िकेभ्यों देवाना ५ हृदंयेभ्यः॥

हृदयाय नमः॥ (HEART)

नमों गुणेभ्यों गुणपंतिभ्यश्च वो नमंः॥

पृष्ठाय नमः॥ (BACK)

नम्स्तक्षंभ्यो रथकारेभ्यंश्च वो नर्मः॥

कक्षाभ्यां नमः॥ (ARMPIT TO WAIST)

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पत्रये नमः॥

पार्श्वाभ्यां नमः॥ (TRUNK)

विज्यं धर्नुः कप्र्दिनो विशंल्यो बार्णवा उत। अनेशन्नस्येषंव आभुरंस्य निषङ्गर्थिः॥

जठराय नमः॥ (STOMACH)

हिर्ण्यगर्भः समंवर्तताग्रे भूतस्यं जातः पितरेकं आसीत्। सदांधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मैं देवायं हिवषां विधेम॥ नाभ्यै नमः॥ (NAVEL) मीढुंष्टम् शिवंतम शिवो नेः सुमनां भव। प्रमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान् आ चंर् पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥

कट्ये नमः॥ (WAIST)

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपूर्दिनः। तेषा र सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥ गुह्याय नमः॥ (UPPER REPRODUCTIVE ORGANS)

ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

अण्डाभ्यां नमः॥ (LOWER REPRODUCTIVE ORGANS)
स शिरा जातवंदा अक्षरं पर्मं प्दम्।
वेदांना शिरंसि माता आयुष्मन्तं करोतु माम्॥

अपानाय नमः॥ (ANUS)

मा नो महान्तंमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षंन्तमुत मा ने उक्षितम्।

मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तुन्वों रुद्र रीरिषः॥

ऊरुभ्यां नमः॥ (THIGHS)

पुष ते रुद्रभागस्तं जुंषस्व तेनांवसेनं परो मूर्जंवतोऽती-ह्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः कृत्तिंवासाः॥ जानुभ्यां नमः॥ (KNEES)

स्रमृष्ट्जिथ्सोम्पा बांहुश्ध्यूर्ध्वधंन्वा प्रतिहिताभिरस्तां। बृहंस्पते परिदीया रथेन रक्षोहाऽमित्रारं अपबाधंमानः॥ जङ्घाभ्यां नमः॥ (KNEE TO ANKLES)

विश्वं भूतं भुवंनं चित्रं बंहुधा जातं जायंमानं च यत्। सर्वो ह्येष रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥ गुल्फाभ्यां नमः॥ (ANKLES)

ये पृथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युधंः। तेषा र्रं सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥ पादाभ्यां नमः॥ (FEET)

अध्यंवोचदिधवृक्ता प्रंथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्च सर्वाञ्चम्भयन्थ्सर्वीश्च यातुधान्यः॥ कवचाय हुम्॥ (CROSS HANDS ACROSS CHEST WITH TIPS OF FINGERS

TOUCHING SHOULDERS)

नमों बिल्मिनें च कव्चिनें च नमः श्रुतायं च श्रुतसेनायं च॥ उपकवचाय हुम्॥ (REPEAT THE ABOVE AT ELBOW LEVEL)
नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढुषेँ।
अथो ये अस्य सत्वांनोऽहं तेभ्योऽकरं नमः॥
नेत्रत्रयाय वौषट्॥ (TOUCH INDEX, MIDDLE, RING FINGERSACROSS THE

THREE EYES)

प्र मुंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्लियोर्ज्याम्। याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप॥ अस्त्राय फट्॥ (SLAP INDEXAND MIDDLE FINGERS OF RIGHT HAND ON

LEFT PALM)

य एतावंन्तश्च भूया ईसश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे। तेषा ई सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

इति दिग्बन्धः॥ (SNAP MIDDLE AND THUMB WITH CLICKING SOUNDS

AROUND SELF)

॥ मूर्घादिपादान्त दशाक्षरी दशाङ्ग (द्वितीयो) न्यासः॥

ॐ मूर्प्रे नमः। नं नासिकाय² नमः। मों ललाटाय नमः। भं मुखाय नमः। गं कण्ठाय नमः। वं हृदयाय नमः। तें

²नासिकाभ्यां

दक्षिणहस्ताय नमः। रुं वामहस्ताय नमः। द्रां नाभ्ये नमः। यं पादाभ्यां नमः।

॥पादादिमूर्घान्त पञ्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः॥

स्द्योजातं प्रंपद्यामि स्द्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ पादाभ्यां नमः॥

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमेः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलाय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः॥ ऊरुभ्यां नमः॥

अघोरैभ्योऽथ् घोरैभ्यो घोर्घोरंतरेभ्यः। सर्वैभ्यः सर्वशर्वैभ्यो नर्मस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

हृदयाय नमः॥

तत्पुर्रुषाय विदाहे महादेवायं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्॥

मुखाय नमः॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-ऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ हंस हंस मूर्प्रे नमः॥

॥ हंसगायत्री ॥

अस्य श्री हंसगायत्री महामन्नस्य। अव्यक्त परब्रह्म ऋषिः। अव्यक्त गायत्री छन्दः। परमहंसो देवता॥ हंसां बीजम्। हंसीं शक्तिः। हंसूं कीलकम्॥ परमहंस-प्रसाद-सिद्धार्थे जपे विनियोगः॥

हंसां अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। हंसीं तर्जनीभ्यां नमः। हंसीं मध्यमाभ्यां नमः। हंसीं अनामिकाभ्यां नमः। हंसीं किनिष्ठिकाभ्यां नमः। हंसां करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः। हंसां हृदयाय नमः। हंसीं शिरसे स्वाहा। हंसूं शिखायै वषट्। हंसैं कवचाय हुम्। हंसीं नेत्रत्रयाय वौषट्। हंसः अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोम् इति दिग्बन्धः॥

॥ध्यानम्॥

गमागमस्थं गमनादिशून्यं चिद्रूपदीपं तिमिरापहारम्। पश्यामि ते सर्वजनान्तरस्थं नमामि हंसं परमात्मरूपम्॥ हंसहंसात् परमहंसः सोऽहं हंसः॥

> हुंस् हुंसायं विद्महें परमहुंसायं धीमहि। तन्नों हंसः प्रचोदयाँत्॥

(एवं त्रिः)

हंस हंसेति यो ब्रूयाद्धंसो नाम सदाशिवः। एवं न्यासविधिं कृत्वा ततः सम्पुटमारभेत्॥

॥दिक् सम्पुटन्यासः॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।
[ॐ] लं। त्रातार्मिन्द्रंमिवतार्मिन्द्रः हवेहवे सुहवः शूरिमन्द्रम्।
हुवे नु शृक्रं पुंरुहूतिमन्द्रः स्वस्ति नो मघवां धात्विन्द्रः॥
लं भूर्भुवः सुवः। इन्द्राय वज्रहस्ताय सुराधिपतय
ऐरावतवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय
सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।
पूर्वदिग्भागे ललाटस्थाने लं इन्द्राय नमः। इन्द्रः सुप्रीतो

वरदो भवतु॥ [इन्द्रः संरक्षतु॥]

|| } ||

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[नं] रं। त्वन्नों अग्ने वर्रणस्य विद्वान् देवस्य हेडोऽवं यासिसीष्ठाः।

यजिंष्ठो वहिंतमः शोशंचानो विश्वा द्वेषा रेसि प्रमंमुग्ध्यस्मत्॥ रं भूर्भृवः सुवंः। अग्नये शक्तिहस्ताय तेजोऽधिपतये-ऽजवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

आग्नेयदिग्भागे नेत्रयोः स्थाने रं अग्नये नमः। अग्निः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [अग्निः संरक्षतु॥]॥२॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[मों] हं। सुगं नः पन्थामभेयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षंत्रे यम एति राजां।

यस्मिन्नेनम्भ्यिषेश्चन्त देवाः। तदंस्य चित्र ह्विषां यजाम॥ हं भूर्भुवः सुवंः। यमाय दण्डहस्ताय धर्माधिपतये महिषवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। दक्षिणदिग्भागे कर्णयोः स्थाने हं यमाय नमः। यमः सुप्रीतो

वरदो भवतु॥ [यमः संरक्षतु॥] ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

|| ३ ||

[भं] षं। असुन्वन्तमयंजमानमिच्छ स्तेनस्येत्यां तस्केरस्यान्वेषि।

अन्यम्स्मिदिंच्छ् सा तं इत्या नमों देवि निर्ऋते तुभ्यमस्त्॥

षं भूर्भृवः सुवंः। निर्ऋतये खङ्गहस्ताय रक्षोधिपतये नरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

निर्ऋतिदिग्भागे मुखस्थाने षं निर्ऋतये नमः। निर्ऋतिः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [निर्ऋतिः संरक्षतु॥] ॥४॥ ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[गं] वं। तत्त्वां यामि ब्रह्मणा वन्दंमानस्तदा शांस्ते यजमानो ह्विर्भिः।

अहेंडमानो वरुणेह बोध्युरुंशश्स मा न आयुः प्रमोषीः॥ वं भूर्भुवः सुवंः। वरुणाय पाशहस्ताय जलाधिपतये मकरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। पश्चिमदिग्भागे बाह्वोः स्थाने वं वरुणाय नमः। वरुणः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [वरुणः संरक्षतु॥]॥५॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। [वं] यं। आ नों नियुद्धिः शृतिनींभिरध्वरम्। सृहुस्निणींभिरुपं-याहि युज्ञम्।

वायों अस्मिन् हुविषिं मादयस्व। यूयं पांत स्वस्तिभिः सदां नः॥

यं भूर्भृ<u>वः</u> सुवंः। वायवे साङ्क्ष्यध्वजहस्ताय प्राणाधिपतये मृगवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

सवालङ्कारमू।पताय उमामहत्वरपापदाय नमः। वायव्यदिग्भागे नासिकास्थाने³ यं वायवे नमः। वायुः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [वायुः संरक्षतु॥]॥६॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[तें] सं। व्य॰ सोम ब्रुते तर्व। मर्नस्तुनूषु बिभ्रंतः। प्रजावन्तो अशीमहि॥

सं भूर्भुवः सुवंः। सोमाय अमृतकलशहस्ताय नक्षत्राधिपतये अश्ववाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय

³नासिकयोः स्थाने

सर्वालङ्कारभृषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। उत्तरदिग्भागे हृदयस्थाने सं सोमाय नमः। सोमः सुप्रीतो

वरदो भवतु॥ [सोमः संरक्षतु॥] 1101

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[रुं] शं। (ऋक्) तमीशांनं जर्गतस्तस्थुषस्पतिम्। धियं जिन्वमवंसे हमहे वयम्।

पूषा नो यथा वेदंसामसंद्वृधे रक्षिता पायुरदंब्धः स्वस्तये॥ शं भूर्भुवः सुर्वः। ईशानाय त्रिशूलहस्ताय भूताधिपतये वृषभवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

ईशानदिग्भागे नाभिस्थाने शं ईशानाय नमः। ईशानः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [ईशानः संरक्षतु॥] 11211 ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[द्रां] खं। (ऋक्) असमे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये भरंहतौ सजोषाः ।

यः शंसते स्तुवते धायिं पज्र इन्द्रंज्येष्ठा अस्माँ अवन्तु देवाः॥

खं भूर्भुवः सुवंः। ब्रह्मणे पद्महस्ताय विद्याधिपतये

हंसवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। ऊर्ध्वदिग्भागे मूर्प्निस्थाने खं ब्रह्मणे नमः। ब्रह्मा सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [ब्रह्मा संरक्षतु॥]॥९॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[यं] ह्रीं। स्योना पृथिवि भवाऽनृक्षुरा निवेशनी।

यच्छांनः शर्म सप्रथाः॥

गरुडवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। अधोदिग्भागे पादयोः स्थाने हीं विष्णवे नमः। विष्णुः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [विष्णुः संरक्षतु॥]॥१०॥

हीं भूर्भुवः स्वंः। विष्णवे चऋहस्ताय नागाधिपतये

॥ षोडशाङ्गरौद्रीकरणम्॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ अं। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥

विभूरंसि प्रवाहंणो रौद्रेणानींकेन पाहि माँ उम्ने पिपृहि मा

मा मां हि॰सीः॥ अं [ॐ] भूर्भुवः सुव्रोम्। शिखास्थाने रुद्राय नमः॥१॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ आं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ विह्नंरिस हव्यवाहंनो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मां हि॰सीः॥ आं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। शिरस्थाने रुद्राय नमः॥२॥

ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ इं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ श्वात्रोंऽसि प्रचेता रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा हि॰सीः॥ इं [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। मूर्प्निस्थाने रुद्राय नमः॥३॥

ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ ईं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ तुथोऽसि विश्ववंदा रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ईं [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। ललाटस्थाने रुद्राय नमः॥४॥ ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ उं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ उशिगंसि कवी रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ उं [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। नेत्रयोः⁴ स्थाने रुद्राय नमः॥५॥

ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ ऊं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ अङ्घारिरसि बम्भारी रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऊं [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। कर्णयोः स्थाने रुद्राय नमः॥६॥

ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ ऋं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ अवस्युरंसि दुवंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऋं [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। मुखस्थाने रुद्राय नमः॥७॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ ऋं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः

_ ⁴भू

शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥ शु-ध्यूरंसि मार्जालीयो रौद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हिश्सीः॥ ऋं [ॐ] भूर्भवः सुवरोम्। कण्ठस्थाने रुद्राय नमः॥८॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ लं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ सम्राडंसि कृशानू रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ लं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। बाह्वोः स्थाने रुद्राय नमः॥९॥

ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ ॡं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ परिषद्योऽसि पवमानो रोद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ॡं [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। हृदयस्थाने रुद्राय नमः॥१०॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ एं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ प्रतक्कांऽसि नभंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हिश्सीः॥ एं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। नाभिस्थाने रुद्राय नमः॥११॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ ऐं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ असंम्मृष्टोऽसि हव्यसूदो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऐं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। कटिस्थाने रुद्राय नमः॥१२॥

ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ ॐ। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ ऋतधामाऽसि सुवंज्योंती रौद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ॐ [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। ऊरुस्थाने रुद्राय नमः॥१३॥

ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ औं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ ब्रह्मंज्योतिरिस सुवंधीमा रौद्रेणानींकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ औं [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। जानुस्थाने रुद्राय नमः॥१४॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ अं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ अजौंऽस्येकंपाद्रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा हि॰सीः॥ अं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। जङ्घास्थाने रुद्राय नमः॥१५॥

ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ अः। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ अहिंरिस बुिधयो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ अः [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। पादयोः स्थाने रुद्राय नमः॥१६॥

त्वगस्थिगतेः सर्वपापैः प्रमुच्यते। सर्वभूतेष्वपराजितो भवति।

ततो भूत-प्रेत-पिशाच-ब्रह्मराक्षस-यक्ष-यमदूत-शाकिनी-डाकिनी-सर्प-श्वापद-वृश्चिक-तस्कराद्युपद्रवाद्युपघाताः। सर्वे ज्वलन्तं पश्यन्तु। मां रक्षन्तु। यजमानं रक्षन्तु। सर्वान् महाजनान् रक्षन्तु॥

॥गुह्यादि मस्तकान्तं षडङ्ग (चतुर्थो) न्यासः॥

मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञ समिमं देधातु। या इष्टा उषसो निम्नुचेश्च ताः सन्देधामि ह्विषां घृतेनं॥ गुह्याय नमः॥१॥

अबौध्यग्निः समिधा जनांनां प्रति धेनुमिंवाऽऽयतीमुषासम्। यह्वा इंव प्रवयामुज्जिहांनाः प्रभानवंः सिस्रते नाकुमच्छं॥ नाभ्यै नमः॥२॥

अग्निर्मूर्धा दिवः कुकुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपार रेतार्रसि जिन्वति॥ हृदयाय नमः॥३॥

मूर्धानं दिवो अंरतिं पृथिव्या वैश्वान्रमृतायं जातम्ग्निम्। कवि॰ सम्राजमितिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः॥

कण्ठायं नमः॥४॥

मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमंस्त्वा राजाऽमृतेनाभि-वंस्ताम्।

उरोर्वरीयो वरिवस्ते अस्तु जयन्तं त्वामन् मदन्तु देवाः॥ मुखाय नमः॥५॥

जातवेंदा यदिं वा पावकोऽसिं। वैश्वानरो यदिं वा वैद्युतोऽसिं। शं प्रजाभ्यो यर्जमानाय लोकम्। ऊर्जं पुष्टिं दर्ददभ्यावेवृथ्स्व॥ शिरसे नमः॥६॥

॥ आत्मरक्षा॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं - २/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - ११)

ब्रह्मौत्मन्वदंसृजत। तदंकामयत। समात्मनां पद्येयेतिं। आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं दश्म १ हूतः प्रत्यंशृणोत्। स दशंहूतोऽभवत्। दशंहूतो हु वै नामैषः। तं वा पृतं दशंहूत १ सन्तम्। दशंहोतेत्याचंक्षते प्रोक्षेण। प्रोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मै सप्तमः हूतः प्रत्यंश्वणोत्। स सप्तहूंतोऽभवत्। सप्तहूंतो हु वै नामैषः। तं वा पृतः सप्तहूंतः सन्तम्। सप्तहोतेत्याचंक्षते प्रोक्षेण। प्रोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामन्त्रयत। तस्मै षष्ठ १ हूतः प्रत्येशृणोत्। स षड्ढूंतोऽभवत्। षड्ढूंतो हु वै नामैषः। तं वा एत १ षड्ढूंत १ सन्तम्। षड्ढ्योतेत्याचंक्षते प्रोक्षेण। प्रोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥ आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं पश्चम॰ हूतः प्रत्यंश्वणोत्। स पश्चंहूतोऽभवत्। पश्चंहूतो हु वै नामैषः। तं वा पृतं पश्चंहूत् सन्तम्। पश्चंहोतेत्याचंक्षते प्रोक्षेण। प्रोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामेन्त्रयत। तस्मै चतुर्थ हूतः प्रत्येश्वणोत्। स चतुंर्हूतोऽभवत्। चतुंर्हूतो हु वै नामैषः। तं वा एतं चतुंर्हूत् सन्तम्। चतुंर्हीतेत्याचंक्षते प्रोक्षेण। प्रोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

तमंब्रवीत्। त्वं वै में नेदिष्ठ हूतः प्रत्यंश्रौषीः। त्वयैनानाख्यातार् इतिं। तस्मान्नु हैना इश्चतुंर्होतार् इत्याचंक्षते। तस्मांच्छुश्रूषुः पुत्राणा ह हद्यंतमः। नेदिष्ठो हृद्यंतमः। नेदिष्ठो इह्यंतमः। नेदिष्ठो अत्मने नमः॥

॥ शिवसङ्कल्पः॥

येनेदं भूतं भुवंनं भविष्यत् परिंगृहीतम्मृतेन् सर्वम्ं। येनं युज्ञस्त्रायतें सप्तहोता तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१॥ येन कर्माणि प्रचरंन्ति धीरा यतो वाचा मनंसा चारु यन्ति। यथ्सम्मितमनुंसंयन्ति प्राणिनस्तन्मे मनेः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२॥

येन् कर्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वन्ति विदर्थेषु धीरौः। यदंपूर्वं यक्षम्नतः प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमस्तु॥३॥ यत्प्रज्ञानंमुत चेतो धृतिश्च यङ्गोतिरन्तर्मृतं प्रजासं।

यस्मान्न ऋते किं च न कर्म क्रियते तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥४॥

सुषार्थिरश्वांनिव यन्मंनुष्यांन्नेनीयतेऽभीशुंभिर्वाजिनं इव। हत्प्रतिष्ठं यदंजिरं जविष्ठं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥५॥ यस्मिनृचः साम यज्र्रंषि यस्मिन् प्रतिष्ठिता

रथनाभाविवाराः। यस्मि ईश्चित्त र सर्वमोतं प्रजानां तन्मे मनंः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥६॥

यदत्रं षष्ठं त्रिशत र सुवीरं यज्ञस्यं गुह्यं नवनावमाय्यम्। दशं पश्च त्रिर्शतं यत्परं च तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥७॥

यञ्जाग्रंतो दूरमुदैति दैवं तदं सुप्तस्य तथैवैतिं। दूरङ्गमं

ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥८॥ येनेदं विश्वं जर्गतो बुभूव ये देवापि महुतो जातवेदाः। तदेवाग्निस्तमसो ज्योतिरेकं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥९॥

येन द्योः पृथिवी चान्तिरिक्षं च ये पर्वताः प्रदिशो दिशंश्च। येनेदं जगुद्धाप्तं प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१०॥ ये मनो हृदंयं ये चं देवा ये दिव्या आपो ये सूर्यर्शिमः। ते श्रोत्रे चक्षुंषी स्श्चरंन्तं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥११॥

अचिन्त्यं चाप्रमियं च व्यक्ताव्यक्तंपरं च यत्। सूक्ष्मांथ्सूक्ष्मतंरं ज्ञेयं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१२॥ एकां च दश शृतं चं सहस्रं चायुतं च नियुतं च प्रयुतं चार्बुदं च न्यंर्बुदं च समुद्रश्च मध्यं चान्तंश्च

परार्धश्च तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमेस्तु॥१३॥ ये पश्च पश्चादश शृत सहस्रमयुतं न्यंर्बुदं च। ते अग्निचित्येष्टंकास्त स्शरीरं तन्मे मर्नः

--शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१४॥ -

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तमादित्यवंणं तमंसः परंस्तात्। यस्य

योनिं परिपश्यंन्ति धीरास्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१५॥ यस्येदं धीराः पुनन्तिं क्वयो ब्रह्माणंमेतं त्वां वृणत् इन्दुंम्। स्थावरं जङ्गमं द्यौरांकाशं तन्मे मनः

श्विसंङ्कल्पमंस्तु॥१६॥ परात्परतंरं चैव यत्पराचैव यत्पंरम्।

यत्परांत्परंतो ज्ञेयं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१७॥ परांत्परतंरो ब्रह्मा तृत्परांत्पर्तो हंरिः। तृत्परांत्परंतोऽधीशस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१८॥ या वेदादिषुं गायत्री सुर्वव्यापी महेश्वंरी।

ऋग्यर्जुः सामाथर्वेश्च तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१९॥ यो वै देवं महादेवं प्रणवं पर्मेश्वरम्।

यः सर्वे सर्ववेदैश्च तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२०॥ प्रयंतः प्रणंवोङ्कारं प्रणवं पुरुषोत्तंमम्।

ओङ्कारं प्रणवात्मानं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२१॥

योऽसौ सर्वेषुं वेदेषु पठाते ह्यज् इश्वरः। अकायो निर्गुणो ह्यात्मा तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२२॥ गोभिर्जुष्टं धनेन ह्यायुंषा च बलेन च। प्रजयां पशुभिः पुष्कराक्षं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२३॥ कैलांसशिखंरे रम्ये शङ्करंस्य शिवालंये। देवतास्तत्रं मोदन्ते तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२४॥ विश्वतंश्रक्षुरुत विश्वतोंमुखो विश्वतोंहस्त उत विश्वतंस्पात्। सम्बाहुभ्यां नमंति सम्पतंत्रैर्घावांपृथिवी जनयंन्देव एकस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२५॥ त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुंष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमेव बन्धेनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२६॥ चतुरों वेदानंधीयीत सर्वशांस्त्रमयं विंदुः। इतिहासपुराणानां तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२७॥ मा नो महान्तंमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षंन्तमुत मा न उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषस्तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२८॥ मा नंस्तोके तनंये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्हविष्मंन्तो

नमंसा विधेम ते तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२९॥ ऋत र सत्यं पेरं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गंलम्। ऊर्ध्वरेतं विंरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो नमस्तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३०॥ कद्रुद्राय प्रचेतसे मीढुष्टमाय तव्यंसे। वो चेम शन्तम १ हदे। सर्वो होष रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो अस्तु तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३१॥ ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमृतः सुरुचो वेन आवः। सबुध्नियां उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसंतश्च विवस्तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३२॥ यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूवं। य ईशें अस्य द्विपदश्चतुंष्पदः कस्मैं देवायं हविषां विधेम तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३३॥ य औत्मदा बेलदा यस्य विश्वं उपासंते प्रशिषं यस्यं देवाः। यस्यं छायाऽमृतं यस्यं मृत्युः कस्मै देवायं हविषां विधेम तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३४॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अफ्सु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवंनाऽऽविवेश तस्मैं रुद्राय नमों अस्तु तन्मे मर्नः

श्विसंङ्कल्पमंस्तु॥३५॥

गुन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपृष्टां करीषिणीम्। ईश्वरी र्

सर्वभूतानां

तामिहोपंह्यये श्रियं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३६॥ य इद॰ शिवंसङ्कल्प॰ सदा ध्यायंन्ति ब्राह्मणाः। ते परं मोक्षं गमिष्यन्ति तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥

हृदयाय नमः॥

॥पुरुषसूक्तम्॥

ॐ सहस्रंशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रंपात्। स भूमिं विश्वतो वृत्वा। अत्यंतिष्ठद्दशाङ्गुलम्॥ पुरुष पृवेद सर्वम्। यद्भूतं यच्च भव्यम्। उतामृत्त्वस्येशानः। यदन्नेनातिरोहंति॥ पृतावानस्य महिमा। अतो ज्याया १ श्रू पूरुषः। पादौ उस्य विश्वां भूतानि। त्रिपादंस्यामृतं दिवि॥ त्रिपाद्र्ध्व

उदैत्पुर्रुषः। पादौँऽस्येहाऽऽभंवात्पुनः। ततो विश्वङ्कांक्रामत्। साशनानशने अभि॥ तस्मौद्विराडंजायत। विराजो अधि पूरुषः। स जातो अत्यंरिच्यत। पृश्वाद्भृमिमथो पुरः॥ यत्पुरुषेण ह्विषां। देवा यज्ञमतंन्वत। वस्नतो अस्यासीदाज्यम्। ग्रीष्म इध्मः शरद्धविः॥ स्प्तास्यांऽऽ-सन्परिधयः। त्रिः स्प्त स्मिधः कृताः। देवा यद्यज्ञं तंन्वानाः। अबंध्रन्पुरुषं पशुम्॥ तं यज्ञं बर्हिष् प्रौक्षन्। पुरुषं जातमंग्रतः।

तेनं देवा अयंजन्त। साध्या ऋषंयश्च ये॥ तस्माँ द्यज्ञार्थ्सर्व-हुतंः। सम्भृतं पृषदाज्यम्। पृशू श्रस्ता श्रश्चेके वायव्यान्। आरुण्यान्त्राम्याश्च ये॥ तस्माँ द्यज्ञार्थ्सर्वहुतंः। ऋचः सामांनि जित्रे। छन्दा श्रेसि जित्रिरे तस्माँत्।

यजुस्तस्मांदजायत॥ तस्मादश्वां अजायन्त। ये के चोभ्यादंतः। गावों ह जिज्ञेरे तस्मांत्। तस्मांज्ञाता अंजावयः॥ यत्पुरुषं व्यंदधुः। कृतिधा व्यंकल्पयन्। मुखं किमस्य कौ बाहू। कावूरू पादांवच्येते॥ ब्राह्मणौंऽस्य मुखंमासीत्। बाहू राजन्यः कृतः।

ऊरू तर्दस्य यहैश्यः। पुद्धाः शूद्रो अंजायत॥ चुन्द्रमा मनसो जातः। चक्षोः सूर्यो अजायत। मुखादिन्द्रेश्चाग्निश्चं। प्राणाद्वायुरंजायत॥ नाभ्यां आसीदन्तरिक्षम्। शीष्णों द्योः समेवर्तत। पुद्धां भूमिदिशः श्रोत्रात्। तथां लोकाः अंकल्पयन्॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंर्णं तमंस्स्तु पारे॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरंः। नामांनि कृत्वाऽभिवद्न यदास्ते॥ धाता पुरस्ताद्यमुंदाज्ञहारं। श्रृ अः प्रविद्वान्प्रदिश्रश्चतंस्रः। तमेवं विद्वान्मृतं इह भवति। नान्यः पन्था अयंनाय विद्यते॥ युज्ञेनं युज्ञमंयजन्त देवाः। तानि धर्माणि प्रथमान्यांसन्। ते हु नार्कं महिमानंः सचन्ते। यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः॥ शिरसे स्वाहा॥

॥ उत्तरनारायणम्॥

अद्भः सम्भूतः पृथिव्यै रसाँच। विश्वकंर्मणः समंवर्त्ताधि। तस्य त्वष्टां विदधंद्रूपमेति। तत्पुरुंषस्य विश्वमाजांनमग्रे॥ वेदाहमेतं पुरुंषं महान्तम्॥ आदित्यवंणं तमंसः परंस्तात्। तमेवं विद्वानमृतं इह भंवति। नान्यः पन्थां विद्यतेयंऽनाय॥ प्रजापंतिश्वरति गर्भे अन्तः। अजायंमानो बहुधा विजायते। तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम्॥ मरीचीनां पदिमिच्छन्ति वेधसंः॥ यो देवेभ्य आतंपित। यो देवानां पुरोहितः। पूर्वो यो देवेभ्यो जातः। नमो रुचाय ब्राह्मये॥ रुचं ब्राह्मं जनयंन्तः। देवा अग्रे तदंब्रुवन्। यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्। तस्यं देवा अस्न वशे॥ हीश्चं ते लक्ष्मीश्च पल्यौ। अहोरात्रे पार्श्व। नक्षत्राणि रूपम्। अश्विनौ व्यात्तम्। इष्टं मनिषाण। अमुं मनिषाण। सर्वं मनिषाण॥ शिखायै वषट्॥

॥ अप्रतिरथम्॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - ४/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - ४)

आशुः शिशांनो वृष्मो न युध्मो घंनाघनः क्षोभणश्चर्षणीनाम्। सङ्कन्दंनोऽनिमिष एंकवीरः श्तरः सेनां अजयत् साकिमिन्द्रंः। सङ्कन्दंनेनानिमिषेणं जिष्णुनां युत्कारेणं दुश्चवनेनं धृष्णुनां। तदिन्द्रेण जयत् तथ्संहध्वं युधो नर् इषुंहस्तेन वृष्णां। स इषुंहस्तैः सिनेषङ्गिभिर्वशी सङ्स्रष्टा स युध् इन्द्रों गुणेनं। स्रम्षृष्टजिथ्सोम्पा बांहुश्ध्यूर्ध्वधंन्वा प्रतिहिताभिरस्तां। बृहंस्पते परिं दीया रथेन रक्षोहाऽमित्रा अपबाधंमानः। प्रमुश्जन्थेनाः प्रमृणो युधा जयंत्रस्माकंमेध्यविता रथांनाम्। गोत्रभिदं गोविदं वर्ज्ञंबाहुं जयंन्तमज्मं प्रमृणन्तमोजंसा। इम संजाता अनुं वीरयध्वमिन्द्र सखायोऽनु स रंभध्वम्। बलुविज्ञायः स्थविंदः प्रवींदः सहंस्वान् वाजी सहंमान उग्रः। अभिवींरो अभिसंत्त्वा सहोजा जैत्रंमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोवित्। अभि गोत्राणि सहंसा गाहंमानोऽदायो वीरः शतमंन्युरिन्द्रंः।

दुश्च्यवनः पृतनाषाडंयुध्यों उस्माक् से सेनां अवतु प्र युध्सु। इन्द्रं आसां नेता बृह्स्पित्दिक्षिणा यज्ञः पुर एतु सोमः। देवसेनानांमभिभञ्जतीनां जयंन्तीनां मुरुतां यन्त्वग्रें। इन्द्रंस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञं आदित्यानां मुरुताः शर्ध उग्रम्। महामनसां भवनच्यवानां घोषो देवानां जयंतामुदंस्थात्। अस्माक्मिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषंवस्ता जयन्तु।

अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मानं देवा अवता हवेषु। उद्धर्षय मघवन्नायुंधान्युत् सत्त्वेनां मामकानां महार्रस। उद्घंत्रहन् वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयतामेतु घोषंः। उप प्रेत जयंता नरः स्थिरा वंः सन्तु बाहवंः। इन्द्रों वः शर्म यच्छत्त्वनाधृष्या यथाऽसंथ। अवंसृष्टा परां पत् शरंब्ये ब्रह्मंस॰शिता।

गच्छामित्रान् प्रविश मैषां कं चनोच्छिषः। मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमंस्त्वा राजाऽमृतेनाभिवंस्ताम्। उरोवंरीयो वरिवस्ते अस्तु जयन्तं त्वामनुं मदन्तु देवाः। यत्रं बाणाः सम्पतिन्त कुमारा विशिखा इंव। इन्द्रों नस्तत्रं वृत्रहा विश्वाहा शर्म यच्छतु॥ कवचाय हुम्॥

॥ प्रतिपूरुषम् (सं०)॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः – १/प्रश्नः – ८/अनुवाकः – ६)

प्रतिपूरुषमेकंकपालान्निर्वपत्येक्मितिरिक्तं यावंन्तो गृह्याः समस्तेभ्यः कमंकरं पशूना शर्मास्य शर्मा यजंमानस्य शर्म मे युच्छैकं एव रुद्रो न द्वितीयांय तस्थ आखुस्ते रुद्र पशुस्तं जुंषस्वैष ते रुद्र भागः सह स्वस्राऽम्बिकया तं जुंषस्य भेषजं गवेऽश्वांय पुरुषाय भेषजमथो अस्मभ्यं भेषज सुभेषजं यथाऽसंति। सुगं मेषायं मेष्यां अवांम्ब

रुद्रमंदिम्ह्यवं देवं त्र्यंम्बकम्। यथां नः श्रेयंसः कर्द्यथां नो वस्यंसः कर्द्यथां नः पशुमतः कर्द्यथां नो व्यवसाययात। त्र्यंम्बकं यजामहे सुगन्धिं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योर्मृक्षीय माऽमृतात्॥ एष ते रुद्रभागस्तं जुषस्व तेनांवसेन परो मूर्जवतोऽतीह्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः कृत्तिंवासाः॥

॥ प्रतिपूरुषम् (ब्रा०)॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं - १/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - १०)

प्रतिपूरुषमेकंकपालां त्रिवंपति। जाता एव प्रजा रुद्रान्निरवंदयते। एकमितिरिक्तम्। जिन्ष्यमाणा एव प्रजा रुद्रान्निरवंदयते। एकंकपाला भवन्ति। एक्धैव रुद्रं निरवंदयते। नाभिघांरयति। यदंभिघारयेंत्। अन्तर्वचारिणर्रं रुद्रं कुर्यात्। एकोल्मुकेनं यन्ति। तिद्धं रुद्रस्यं भाग्धेयम्। इमां दिशं यन्ति। एषा वै रुद्रस्य दिक्। स्वायांमेव दिशि रुद्रं निरवंदयते। रुद्रो वा अंपुशुकांया आहुंत्ये नातिष्ठत। असौ ते पृशुरिति निर्दिशेद्यं द्विष्यात्। यमेव द्वेष्टिं। तमंस्मै पृशुं निर्दिशित। यदि न द्विष्यात्। आखुस्ते पृशुरितिं

ब्रूयात्। न ग्राम्यान् पृशून् हिनस्तिं। नाऽऽरण्यान्। चतुष्पथे जुंहोति। एष वा अंग्नीनां पड्वीशो नामं। अग्निवत्येव जुंहोति। मध्यमेनं पर्णेनं जुहोति। सुग्ध्यंषा। अथो खलुं। अन्तमेनैव होतव्यम्। अन्तत एव रुद्रं निरवंदयते। एष ते रुद्र भागः सह स्वस्राऽम्बिकयेत्याह। शरद्वा अस्याम्बिका स्वसां। तया वा एष हिनस्ति। यश हिनस्ति। तयैवैन श्री सह शंमयति। भेषजं गव इत्याह। यावंन्त एव ग्राम्याः पशवंः। तेभ्यों भेषजं करोति। अवाम्ब रुद्रमंदिमहीत्यांह। -आशिषंमेवैतामाशाँस्ते। त्र्यंम्बकं यजामह् इत्यांह। मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतादिति वावैतदाह। उत्किरन्ति। भगंस्य लीफ्सन्ते। मूर्ते कृत्वाऽऽसंजन्ति। यथा जनं यतेऽवसं करोतिं। ताद्दगेव तत्। एष तें रुद्र भाग इत्यांह निरवंत्यै। अप्रंतीक्षमायंन्ति। अपः परिषिश्चति। रुद्रस्यान्तर्हित्यै। प्र वा एतेंस्माल्लोकाच्यंवन्ते। ये त्र्यंम्बकैश्चरंन्ति। आदित्यं चरुं पुनरेत्य निर्वपति। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रतितिष्ठन्ति। नेत्रत्रयाय वौषट्॥

॥ शतरुद्रीयम् (सं०)॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - १/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - १४)

त्वमंग्ने रुद्रो असुरो महो दिवस्त्व शर्धो मारुतं पृक्ष ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यास शङ्ग्यस्त्वं पूषा विधृतः पासि नु त्मनां। आ वो राजांनमध्वरस्य रुद्र होतार सत्ययज् रेरोदंस्योः। अग्निं पुरा तंनिय्वोर्चित्ताि स्रिंण्यरूपमवंसे कृणुध्वम्। अग्निरहोता नि षंसादा यजीयानुपस्थे मातुः सुरुभावं लोके। युवां कृविः पुरुनिष्ठ ऋतावां धृतां कृषीनामृत मध्यं इद्धः।

साध्वीमंकर्देववीतिं नो अद्य यज्ञस्यं जिह्वामंविदाम् गृह्याम्। स आयुराऽगाँध्सुर्भिवसानो भद्रामंकर्देवहूंतिं नो अद्य। अर्ऋन्दद्ग्निः स्तनयंत्रिव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधंः सम्अत्र। सद्यो जंजानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदंसी भानुनां भात्यन्तः। त्वे वसूंनि पुर्वणीक होतर्दोषा वस्तोरेरिरे यज्ञियांसः।

क्षामेव विश्वा भुवनानि यस्मिन्थ्स सौर्भगानि दिधिरे पावके। तुभ्यं ता अङ्गिरस्तम् विश्वाः सुक्षितयः पृथंक्। अग्रे कामाय येमिरे। अश्याम् तं काममग्रे तवोत्यंश्यामं र्यि रंयिवः सुवीरम्। अश्याम् वार्जम्भि वा्जयंन्तोऽश्यामं चुम्रमंजराऽजरंन्ते। श्रेष्ठं यविष्ठ भारताऽग्नें चुमन्तमा भंर। वसो पुरुस्पृह रे र्यिम्। स श्वितानस्तंन्यत् रोचन्स्था अजरेभिर्नानंदद्भिर्यविष्ठः। यः पांवकः पुरुतमः पुरूणि पृथून्यग्निरंनुयाति भर्वन्नं। आयुष्टे विश्वतो दधद्यम्ग्निर्वरेण्यः। पुनस्ते प्राण आयंति परा यक्ष्मरे सुवामि ते। आयुर्दा अंग्ने ह्विषो जुषाणो घृतप्रंतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु चारु गव्यं पितेवं पुत्रम्भिरंक्षतादिमम्।

तस्मै ते प्रतिहर्यते जातंवेदो विचेर्षणे। अग्रे जनांमि सुष्टुतिम्। दिवस्परि प्रथमं जंज्ञे अग्निर्स्मिद्धितीयं परि जातवेदाः। तृतीयंम्पस् नृमणा अजंस्र्मिन्धांन एनं जरते स्वाधीः। शुचिः पावक वन्द्योऽग्ने बृहद्विरोचसे। त्वं घृतेभिराहुंतः। दृशानो रुका उर्व्या व्यंद्यौदुर्मर्षमायुः श्रिये रुचानः। अग्निर्मृतो अभवद्वयोभिर्यदेनं द्यौरजंनयथ्सुरेताः। आग्निर्मृतो अभवद्वयोभिर्यदेनं द्यौरजंनयथ्सुरेताः। आग्निर्मे नृपतिं तेज् आन्द्वुचि रेतो निषिक्तं द्यौर्भीकै। अग्निः शर्धमनवद्यं युवानः स्वाधियं जनयथ्सूदयंच। स

अग्निः शर्धमनवृद्यं युवानः स्वाधियं जनयथ्सूदयं । स तेजीयसा मनसा त्वोतं उत शिक्ष स्वपृत्यस्यं शिक्षोः। अग्ने रायो नृतंमस्य प्रभूंतौ भूयामं ते सुष्टुतयंश्च वस्वः। अग्रे सहंन्तमा भंर द्युम्नस्यं प्रासहां रियम्।

विश्वा यश्चर्षणीर्भ्यांसा वाजेषु सासहंत्। तमंग्ने पृतना सह रं र्यि र संहस्व आ भरा त्व र हि सत्यो अद्भुतो दाता वाजंस्य गोमंतः। उक्षान्नांय वृशान्नांय सोमंपृष्ठाय वेधसें। स्तोमैर्विधेमाग्नयें। वृद्या हि सूनो अस्यद्मसद्वां चुके अग्निर्जनुषाऽज्माऽन्नम्ं। स त्वं नं ऊर्जसन् ऊर्जं धा राजेव जेरवृके क्षेष्यन्तः।

अग्र आयूर्षि पवस् आ सुवोर्ज्ञिमिषं च नः। आरे बांधस्व दुच्छुनांम्। अग्रे पवंस्व स्वपां अस्मे वर्चः सुवीर्यम्। दधत्पोष र्रे रियं मियं। अग्रे पावक रोचिषां मृन्द्रयां देव जिह्नयां। आ देवान् वंक्षि यिक्षं च। स नः पावक दीदिवोऽग्रे देवार इहाऽऽवंह। उपं युज्ञर ह्विश्चं नः। अग्निः शुचिं व्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिः कविः। शुचीं रोचत् आहुंतः। उदंग्रे शुचंयस्तवं शुक्रा भ्राजंन्त ईरते। तव ज्योती र्ष्ट्यर्चयंः॥

॥ शतरुद्रीयम् (ब्रा०)॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे काठके प्रश्नः - २/अनुवाकः - २)

त्वमंग्ने रुद्रो असुरो मुहो दिवः। त्व शर्धो मारुतं पृक्ष ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यासि शङ्गयः। त्वं पूषा विधतः त्मनां। देवां देवेषुं श्रयध्वम्। प्रथंमा द्वितीयेषु पांसि नु द्वितीयास्तृतीयेषु श्रयध्वम्। तृतीयाश्चतुर्थेषुं श्रयध्वम्। श्रयध्वम्। चतुर्थाः पश्चमेषुं श्रयध्वम्। पश्चमाः षष्ठेषुं श्रयध्वम्॥ षष्ठाः संप्तमेषुं श्रयध्वम्। सप्तमा अष्टमेषुं श्रयध्वम्। अष्टमा नंवमेषुं श्रयध्वम्। नवमा दंशमेषुं दशमा एंकादशेषुं श्रयध्वम्। एकादशा द्वांदशेषुं श्रयध्वम्। श्रयध्वम्। द्वादशास्त्रयोदशेषुं श्रयध्वम्। त्रयोदशाश्चंतुर्दशेषुं श्रयध्वम्। चतुर्दशाः पंश्रदशेषुं श्रयध्वम्। पश्चदशाः षोंडशेषुं श्रयध्वम्॥ षोडशाः संप्तदशेषुं श्रयध्वम्। सप्तदशा अंष्टादशेषुं श्रयध्वम्। अष्टादशा एंकान्नवि शेषुं एकान्नवि शा वि शेषुं श्रयध्वम्। वि शा श्रयध्वम्। एंकवि शोषुं श्रयध्वम्। एकवि शा द्वांवि शोषुं श्रयध्वम्। द्वावि शास्त्रयोवि शेषु श्रयध्वम्। त्रयोवि शाश्चेतुर्वि शेषुं श्रयध्वम्। चतुर्वि १ शाः पेश्चवि १ शेषुं श्रयध्वम्। पश्चवि १ शाः षंड्वि ५ शेषुं श्रयध्वम्॥ षड्वि ५ शाः संप्तवि ५ शेषुं श्रयध्वम्। सप्तविश्शा अष्टाविश्शेषु श्रयध्वम्। अष्टाविश्शा

एंकान्नित्र्शेषुं श्रयध्वम्। एकान्नित्र्शेषुं श्रयध्वम्। त्रिष्शा एंकित्रिष्शेषुं श्रयध्वम्। एकित्रिष्शा द्वांत्रिष्शेषुं श्रयध्वम्। द्वात्रिष्शास्त्रयस्त्रिष्शेषुं श्रयध्वम्। देवांस्त्रिरेकादशास्त्रिस्त्रंयस्त्रिष्शाः। उत्तरे भवत। उत्तरवर्त्मान् उत्तरसत्वानः। यत्कांम इदं जुहोमिं। तन्मे समृध्यताम्। वयक्ष स्यांम् पत्यो रयीणाम्। भूर्भुवः स्वः स्वाहां॥ ॐ भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः॥ अस्त्राय फट्॥

॥ पञ्चाङ्गम्॥

ह्र्सः शृंचिषद्वसुंरन्तिरक्ष्यसद्धोतां वेदिषदितिंथिर्दुरोण्सत्। नृषद्वर्सदेत्सद्योमसद्जा गोजा ऋत्जा अद्रिजा ऋतं बृहत्॥

प्रतिद्वर्णः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमणेषु। अधिक्षियन्ति भुवंनानि विश्वा॥ त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमेव बन्धनान्मृत्योर्मृक्षीय माऽमृतात्॥ तथ्संवितुर्वृणीमहे। व्यं देवस्य भोजनम्। श्रेष्ठ सर्वधात्मम्। तुरं भगस्य धीमहि॥ विष्णुर्योनिं कल्पयत्। त्वष्टां रूपाणिं पिश्शतु। आसिंश्चतु प्रजापंतिः। धाता गर्मं दधातु ते॥

॥ अष्टाङ्ग-नमस्काराः॥

हिर्ण्यगर्भः समंवर्तताग्रे भूतस्यं जातः पितरेकं आसीत्। सदांधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मैं देवायं हिवषां विधेम॥ [उरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥१॥

यः प्राणितो निमिष्तो महित्वैक इद्राजा जगेतो बुभूवं। य ईशे अस्य द्विपद्श्वतुष्पदः कस्मै देवायं ह्विषां विधेम॥ [शिरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥२॥

ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमृतः सुरुची वेन आवः। सबुधिया उपमा अस्य विष्ठाः सृतश्च योनिमस्तश्च विवेः॥१॥ [दृष्ट्या] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥३॥

मही द्यौः पृंथिवी चं न इमं युज्ञं मिंमिक्षताम्। पिपृतान्नो भरीमभिः॥

[मनसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥४॥

उपश्वासय पृथिवीमुत द्यां पुंरुत्रा ते मनुतां विष्ठितं जगंत्। स दुंन्दुभे सजूरिन्द्रेण देवैर्दूराद्दवीयो अपंसेध शत्रून्॥ [वचसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥५॥

अग्ने नयं सुपर्था राये अस्मान् विश्वांनि देव वयुनांनि विद्वान्। युयोध्यस्मञ्जंहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नमं उक्तिं विधेम॥ [पद्माम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥६॥

या तें अग्रे रुद्रिया तुनूस्तयां नः पाहि तस्याँस्ते स्वाहाँ॥ [कराभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥७॥

इमं यंमप्रस्त्रमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः। आत्वा मन्नाः कविश्वस्ता वहन्त्वेना रोजन् ह्विषां मादयस्व॥ [कर्णाभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥८॥

॥लघुन्यासे श्री रुद्रध्यानम्॥

अथाऽऽत्मानं शिवात्मानं श्री रुद्र रूपं ध्यायेत्॥ शुद्धस्फटिकसङ्काशं त्रिनेत्रं पञ्चवऋकम्। गङ्गाधरं दशभुजं सर्वाभरणभूषितम्॥ नीलग्रीवं शशाङ्काङ्कं नागयज्ञोपवीतिनम्।

व्याघ्रचर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभयप्रदम्॥ कमण्डल्वक्षसूत्राणां धारिणं शूलपाणिनम्। ज्वलन्तं पिङ्गलजटाशिखामुद्योतधारिणम्॥ वृषस्कन्धसमारूढम् उमादेहार्धधारिणम्। अमृते नाप्नतं शान्तं दिव्यभोगसमन्वितम्॥ दिग्देवता समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतम्। नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम्॥ सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम्। एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत्॥ अथातो रुद्र स्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः। आदित एव तीर्थे स्नात्वा उदेत्य शुचिः प्रयतो ब्रह्मचारी शुक्रवासा ईशानस्य प्रतिकृतिं कृत्वा तस्य दक्षिणप्रत्यग्देशे देवाभिमुखः स्थित्वा आत्मनि देवताः स्थापयेत्॥

॥लघुन्यासे देवता-स्थापनम्॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु। हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठतु। जठरे अग्निस्तिष्ठतु। हृदये शिवस्तिष्ठतु। कण्ठे वसवस्तिष्ठन्तु। वक्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोर्-वायुस्तिष्ठतु। नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम्। कर्णयोरिश्वनौ तिष्ठेताम्। ललाटे रुद्रास्तिष्ठन्तु। मूर्ध्यादित्यास्तिष्ठन्तु। शिरसि महादेवस्तिष्ठतु। शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली तिष्ठतु। पार्श्वयोः शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम्। सर्वतो वायुस्तिष्ठतु। ततो बहिः सर्वतोऽग्निर्ज्वालामाला-परिवृतस्तिष्ठतु। सर्वेष्वङ्गेषु सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु। [सर्वान् महाजनान् सकुटुम्बं रक्षन्तु॥] अग्निर्मे वाचि श्रितः। वाग्घृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (जिह्वा) वाय्में प्राणे श्रितः। प्राणो हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (नासिका) सूर्यो मे चक्षुंषि श्रितः। चक्षुर्हदंये। हृदंयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (नेत्रे) चन्द्रमां में मनसि श्रितः। मनो हृदये। हृदयं मिय। अहममृते। अमृतं ब्रह्मणि। (वक्षः)

जिल्मिन्ता जुनत ब्रह्माणा (पक्षः) दिशों में श्रोत्रें श्रिताः। श्रोत्र हदये। हदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (श्रोत्रे) आपों में रेतिसि श्रिताः। रेतो हदये। हदयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (गृह्यम्)

पृथिवी में शरीरे श्रिता। शरीर्॰ हृदये। हृदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शरीरम्)

ओष्धिवनस्पतयों में लोमंसु श्रिताः। लोमांनि हृदंये। हृदंयं मिये। अहमुमृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (लोमानि)

इन्द्रों में बलें श्रितः। बलु हदये। हदयं मिये। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (बाह)

पूर्जन्यों मे मूर्फ्नि श्रितः। मूर्धा हृदये। हृदयं मिये। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शिरः)

ईशानो मे मृन्यौ श्रितः। मृन्युर्ह्दये। हृदंयुं मियं।

अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

अत्मा मं आत्मिनि श्रितः। आत्मा हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

पुनर्म आत्मा पुनरायुरागाँत्। पुनः प्राणः पुनराकूतमागाँत्। वैश्वानरो रिश्मिभिवविधानः। अन्तस्तिष्ठत्वमृतंस्य गोपाः॥ (सर्वाण्यङ्गानि संस्पृश्य स्थापनं कृत्वा मानसैराराधयेत्॥)

॥ आत्मपूजा ॥

आराधितो मनुष्यैस्त्वं सिद्धैर्देवासुरादिभिः। आराधयामि भक्त्या त्वाऽनुग्रहाण महेश्वर॥ ॥कलशेषु साम्बपरमेश्वर ध्यानम्॥

ध्यायेन्निरामयं वस्तुं सर्गस्थितिलयादिकम्। निर्गुणं निष्कलं नित्यं मनोवाचामगोचरम्॥१॥ गङ्गाधरं शशिधरं जटामकुटशोभितम्। श्वेतभूतित्रिपुण्ड्रेण विराजितललाटकम्॥२॥ लोचनत्रयसम्पन्नं स्वर्णकुण्डलशोभितम्। स्मेराननं चतुर्बाहुं मुक्ताहारोपशोभितम्॥३॥ अक्षमालां सुधाकुम्भं चिन्मयीं मुद्रिकामपि। पुस्तकं च भुजैर्दिव्यैर्दधानं पार्वतीपतिम्॥४॥ श्वेताम्बरधरं श्वेतं रत्नसिंहासनस्थितम्। सर्वाभीष्टप्रदातारं वटमूलनिवासिनम्॥५॥ वामाङ्कसंस्थितां गौरीं बालार्कायुतसन्निभाम्। जपाकुस्मसाहस्रसमानिश्रयमीश्वरीम् स्वर्णरत्नखचितमकुटेन विराजिताम्॥६॥

ललाटपट्टसंराजत्संलग्नतिलकाश्चिताम् । राजीवायतनेत्रान्तां नीलोत्पलदलेक्षणाम्॥७॥ सन्तप्तहेमखचित ताटङ्काभरणान्विताम्। ताम्बूलचर्वणरतरक्तजिह्वाविराजिताम् ॥८॥ पताकाभरणोपेतां मुक्ताहारोपशोभिताम्। स्वर्णकङ्कणसंयुक्तेश्चतुर्भिर्बाहुभिर्युताम् ॥९॥ स्वर्णरत्रखचित-काश्चीदामविराजिताम् कदलीललितस्तम्भ-सन्निभोरुयुगान्विताम्॥१०॥ श्रिया विराजितपदां भक्तत्राणपरायणाम्। अन्योन्याश्लिष्टहृद्वाह् गौरीशङ्करसंज्ञकम्॥११॥ सनातनं परं ब्रह्म परमात्मानमव्ययम्। आवाहयामि जगतामीश्वरं परमेश्वरम्॥१२॥ मङ्गलायतनं देवं युवानं अति सुन्दरम्। ध्यायेत्कल्पतरोर्मूले सुखासीनं सहोमया॥१३॥ आगच्छाऽऽगच्छ भगवन् देवेश परमेश्वर। सिचदानन्द भूतेश पार्वतीश नमोऽस्त् ते॥१४॥

॥ षोडशोपचार पूजा॥

नमंस्ते रुद्र मृन्यवं उतो त् इषंवे नमंः। नमंस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यांमुत ते नमंः॥ ॐ हीं नृमः शिवायं। सुद्योजातं प्रंपद्यामि।

या त इषुं शिवतंमा शिवं बभूवं ते धनुं। शिवा शंरव्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। सुद्योजाताय वै नमो नमंः। आसनं समर्पयामि॥२॥

या तें रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तुनुवा शन्तंमया गिरिशन्ताभिचांकशीहि॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। भुवे भंवे नातिं भवे भवस्व माम्। पादयोः पाद्यं समर्पयामि॥३॥

यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभुष्यस्तेवे। शिवां गिरित्र तां कुरु मा हिर्भ्सीः पुरुषं जगत्॥ ॐ हीं नुमः शिवाये। भवोद्भेवाय नर्मः॥ अर्घ्यं समर्पयामि॥४॥

शिवेन वर्चसा त्वा गिरिशाच्छांवदामसि। यथां नः सर्विमिञ्जगंदयक्ष्म र सुमना असंत्॥ ॐ हीं नुमः शिवाय। वामदेवाय नर्मः। आचमनीयं समर्पयामि॥५॥

अध्यं वोचदिधवृक्ता प्रथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्च सर्वां अम्भयन्थ्सर्वाश्च यातुधान्यः॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। ज्येष्ठाय नमंः। मधुपर्कं समर्पयामि॥६॥

असौ यस्ताम्रो अंग्रुण उत बुभुः सुमङ्गलेः। ये चेमा॰ रुद्रा अभितो दिक्षु श्रिताः सहस्रशोऽवैषा॰ हेर्ड ईमहे॥ ॐ हीं नमः शिवाये। श्रेष्ठाय नमः। स्नानं समर्पयामि। स्नानानन्तरम् आचमनीयं समर्पयामि॥७॥

असौ योंऽवसर्पति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा अंदशन्नदंशन्नुदहार्यः। उतैनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः॥ ॐ हीं नमः शिवाये। रुद्राय नमः। वस्रोत्तरीयं समर्पयामि॥८॥

नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढुषें। अथो ये अस्य सत्वांनोऽहं तेभ्योऽकरं नमः॥ ॐ हीं नमः शिवायं। कालाय नमः। यज्ञोपवीताभरणानि समर्पयामि॥९॥

प्र मुंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्ह्नियोर्ज्याम्। याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप॥ ॐ हीं नमः शिवायं। कलंविकरणाय नमः। दिव्यपरिमलगन्धान् धारयामि। गन्धस्योपरि अक्षतान् समर्पयामि॥१०॥

अवतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष शतेषुधे। निशीर्यं श्ल्यानां मुर्खा शिवो नः सुमनां भव॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। बर्लविकरणाय नर्मः। पुष्पैः पूजयामि॥११॥

ॐ भवाय देवाय नमः। ॐ शर्वाय देवाय नमः। ॐ रुद्राय देवाय नमः। ॐ उग्राय देवाय नमः। ॐ भीमाय देवाय नमः। ॐ महते देवाय नमः॥ ॐ भवस्य देवस्य प्रत्ये नमः। ॐ शर्वस्य देवस्य प्रत्ये नमः। ॐ शर्वस्य देवस्य प्रत्ये नमः। ॐ शर्वस्य देवस्य प्रत्ये नमः। ॐ ईशानस्य देवस्य प्रत्ये नमः। ॐ पशुपतेर्देवस्य प्रत्ये नमः। ॐ रुद्रस्य देवस्य प्रत्ये नमः। ॐ रुद्रस्य देवस्य प्रत्ये नमः। ॐ उग्रस्य देवस्य प्रत्ये नमः। ॐ भीमस्य देवस्य प्रत्ये नमः। ॐ महतो देवस्य प्रत्ये नमः॥

विज्यं धर्नुः कप्रदिनो विशंल्यो बाणंवा र उत। अनेशन्न-स्येषंव आभुरस्य निष्क्षिंश। ॐ हीं नुमः शिवाये। बलाय नर्मः। धूपमाघ्रापयामि॥१२॥

या ते हेतिर्मीं ढुष्टम् हस्ते बुभूवं ते धर्नुः। तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिञ्जुज॥ ॐ हीं नमः शिवाये। बर्लप्रमथनाय नर्मः। अलङ्कारदीपं सन्दर्शयामि॥१३॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। + ब्रह्मणे स्वाहाँ। नमंस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवेँ। उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। सर्वभूतदमनाय नर्मः। () निवेदयामि। मध्ये मध्ये अमृतपानीयं समर्पयामि। अमृतापिधानमसि।

हस्तप्रक्षालनं समर्पयामि। पादप्रक्षालनं समर्पयामि। निवेदनानन्तरम् आचमनीयं समर्पयामि॥१४॥

परि ते धन्वंनो हेतिरस्मान्वृंणक्तु विश्वतः। अथो य इंषुधिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि धेहि तम्॥ ॐ हीं नमः शिवायं। मनोन्मंनाय नमः। कर्प्रताम्बूलं समर्पयामि॥१५॥

नमंस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्त्रकायं त्रिकाग्निकालायं कालाग्निरुद्रायं नीलकण्ठायं मृत्युञ्जयायं सर्वेश्वरायं सदाशिवायं श्रीमन्महादेवाय नमंः॥ कर्पूरनीराजनं दर्शयामि॥१६॥

॥ रक्षा॥

बृहथ्सामं क्षत्रभृद्धृद्ध वृंष्णियं त्रिष्टुभौजःं शुभितमुग्रवीरम्। इन्द्रस्तोमेन पश्चद्शेन मध्यंमिदं वातेन सगरेण रक्ष॥ रक्षां धारयामि॥

॥श्रीरुद्रनाम त्रिशती॥

नमो हिरंण्यबाहवे नर्मः। सेनान्यें नर्मः। दिशां च पतंये नमंः। नमों वृक्षेभ्यो नमंः। हरिकेशेभ्यो नर्मः। पुशूनां पत्ये नर्मः। नमंः सस्पिञ्जराय नमंः। त्विषीमते नमंः। पथीनां पत्ये नर्मः। नर्मो बभ्रुशाय नर्मः। विव्याधिने नर्मः। अन्नानां पर्तेये नर्मः। नमो हरिकेशाय नमंः। उपवीतिने नमंः। पुष्टानां पतंये नर्मः। नर्मो भवस्य हेत्यै नर्मः। जगतां पत्तंये नर्मः। नर्मो रुद्राय नर्मः। आतताविने नर्मः। क्षेत्राणां पत्तेये नर्मः। नर्मः सूताय नर्मः। अहंन्त्याय नर्मः। वनानां पत्रंये नमः। नमो रोहिताय नमः। स्थपतंये नर्मः। वृक्षाणां पतंये नर्मः। नमों मन्त्रिणे नमंः। वाणिजाय नमंः। कक्षाणां पत्रये नर्मः। नर्मो भुवन्तये नर्मः। वारिवस्कृताय नर्मः। ओषंधीनां पत्ये नर्मः। नमं उच्चेर्घोषाय नमः। आऋन्दयंते नमः।

पत्तीनां पतिये नर्मः। नर्मः कृथ्स्नवीताय नर्मः। धावते नर्मः। सत्त्वनां पतिये नर्मः॥

नमः सहमानाय नमः। निव्याधिने नमः। आव्याधिनीनां पतंये नमः। नमः ककुभाय नमः। निषङ्गिणे नर्मः। स्तेनानां पत्तेये नर्मः। नमों निषङ्गिणे नमंः। इषुधिमते नमंः। तस्कराणां पत्तेये नर्मः। नमो वश्चेते नर्मः। परिवर्श्वते नर्मः। स्तायूनां पतिये नर्मः। नमों निचेरवे नमंः। परिचराय नमंः। अरंण्यानां पतंये नर्मः। नर्मः सृकाविभ्यो नर्मः। जिघा रसद्भो नमं। मुष्णतां पतंये नमं। नमोऽसिमद्भो नमः। नक्तं चरद्भो नमः। प्रकृन्तानां पत्ये नमः। नमं उष्णीषिने नमः। गिरिचराय नर्मः। कुलुश्चानां पतंये नर्मः। नम इषुंमद्भो नमंः। धन्वाविभ्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमं आतन्वानेभ्यो नमः। प्रतिदर्धानेभ्यश्च नमः। वो नमः। नमं आयच्छंन्यो नमंः। विसृजन्यंश्च नमंः। वो नमंः।

नमोऽस्यंद्र्यो नर्मः। विध्यंद्र्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नम् आसीनेभ्यो नर्मः। शयानेभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नर्मः स्वपद्भो नर्मः। जाग्रंद्धश्च नर्मः। वो नर्मः। नम्स्तिष्ठंद्र्यो नर्मः। धावंद्र्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नर्मः स्भाभ्यो नर्मः। स्भापंतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नमो अश्वभ्यो नर्मः। अश्वपतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः॥

नमं आव्याधिनीभ्यो नमंः। विविध्यंन्तीभ्यश्च नमंः। वो नर्मः। नम् उगंणाभ्यो नमंः। तु इहतीभ्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमों गृथ्सेभ्यो नमंः। गृथ्सपंतिभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नमो ब्रातेभ्यो नमः। ब्रातंपतिभ्यश्च नमः। वो नमः। नमों गणेभ्यो नमंः। गणपंतिभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नमो विरूपेभ्यो नर्मः। विश्वरूपेभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नमों महन्द्यो नमंः। क्षुष्ठकेभ्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमों रथिभ्यो नमंः। अरथेभ्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमो रथेभ्यो नर्मः। रथपतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नमः सेनाभ्यो नमः। सेनानिभ्यंश्च नमः। वो नमः।

नमः क्षत्तभ्यो नमः। सङ्ग्रहीत्भ्यंश्च नमः। वो नमः। नम्स्तक्षंभ्यो नमः। रथकारेभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमः कुलालेभ्यो नमः। कुमिरेभ्यश्च नमः। वो नमः। नमः पुञ्जिष्टेभ्यो नमः। निषादेभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमं इषुकुद्धो नमः। धन्वकुद्धश्च नमः। वो नमः। नमो मृग्युभ्यो नमः। श्वनिभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमः श्वभ्यो नमः। श्वपंतिभ्यश्च नमः। वो नमः॥

नमों भ्वायं च नमंः। रुद्रायं च नमंः।
नमंः श्वायं च नमंः। पशुपतंयं च नमंः।
नमो नीलंग्रीवाय च नमंः। शितिकण्ठांय च नमंः।
नमंः कपिदेनं च नमंः। व्युप्तकेशाय च नमंः।
नमंः सहस्राक्षायं च नमंः। श्रात्यंन्वने च नमंः।
नमों गिरिशायं च नमंः। शिपिविष्टायं च नमंः।
नमों मीदुष्टंमाय च नमंः। इष्नंमते च नमंः।
नमों हुस्वायं च नमंः। वामनायं च नमंः।
नमों बृह्ते च नमंः। वर्षायसे च नमंः।
नमों वृद्धायं च नमंः। संवृध्वंने च नमंः।

नमो अग्नियाय च नमंः। प्रथमायं च नमंः। नमं आश्वें च नमंः। अजिरायं च नमंः। नमः शीघ्रियाय च नमंः। शीभ्याय च नमंः। नमं ऊर्म्याय च नमंः। अवस्वन्याय च नमंः। नमं स्नोत्स्याय च नमंः। द्वीप्याय च नमंः॥

नमों ज्येष्ठायं च नमंः। कनिष्ठायं च नमंः। नमः पूर्वजायं च नमः। अपरजायं च नमः। नमों मध्यमायं च नमंः। अपगल्भायं च नमंः। नमों जघन्यांय च नमंः। बुध्नियाय च नमंः। नमः सोभ्याय च नमः। प्रतिसर्याय च नमः। नमो याम्याय च नमः। क्षेम्याय च नमः। नमं उर्वर्याय च नमंः। खल्याय च नमंः। नमः श्लोक्यांय च नमः। अवसान्यांय च नमः। नमो वन्यांय च नमंः। कक्ष्यांय च नमंः। नर्मः श्रवायं च नर्मः। प्रतिश्रवायं च नर्मः। नमं आशुषेणाय च नमः। आशुरंथाय च नमः। नमः शूराय च नमः। अवभिन्दते च नमः।

नमों वृर्मिणे च नमंः। वृरूथिने च नमंः। नमों बिल्मिने च नमंः। कुव्चिने च नमंः। नमंः श्रुतायं च नमंः। श्रुत्सेनायं च नमंः॥

नमो दुन्दुभ्याय च नमः। आहन्न्याय च नमः। नमों धृष्णवें च नमंः। प्रमृशायं च नमंः। नमों दूतायं च नमंः। प्रहिताय च नमंः। नमों निषङ्गिणें च नमंः। इषुधिमतें च नमंः। नमंस्तीक्ष्णेषंवे च नमंः। आयुधिनं च नमंः। नर्मः स्वायुधायं च नर्मः। सुधन्वंने च नर्मः। नमः सुत्योय च नमः। पथ्याय च नमः। नमः काट्याय च नमः। नीप्याय च नमः। नमः सूद्याय च नमः। सरस्याय च नमः। नमों नाद्यार्यं च नमंः। वैशन्तार्यं च नमंः। नमः कूप्याय च नमः। अवट्याय च नमः। नमो वर्ष्याय च नमंः। अवर्ष्यायं च नमंः। नमों मेघ्यांय च नमंः। विद्युत्यांय च नमंः। नमं ईध्रियांय च नमंः। आतप्यांय च नमंः।

नमो वात्यांय च नमः। रेष्मियाय च नमः। नमो वास्त्व्याय च नमः। वास्तुपायं च नमः॥

नमः सोमाय च नमः। रुद्रायं च नमः। नर्मस्ताम्रायं च नर्मः। अरुणायं च नर्मः। नमः शङ्गायं च नमः। पशुपतंये च नमः। नमं उग्रायं च नमंः। भीमायं च नमंः। नमों अग्रेवधायं च नमंः। दूरेवधायं च नमंः। नमों हन्ने च नमंः। हनीयसे च नमंः। नमों वृक्षेभ्यो नमंः। हरिकेशेभ्यो नमंः। नर्मस्ताराय नर्मः। नर्मः शम्भवे च नर्मः। मयोभवें च नर्मः। नर्मः शङ्करायं च नर्मः। म्यस्करायं च नमंः। नमंः शिवायं च नमंः। शिवतंराय च नमंः। नमस्तीर्थ्याय च नमंः। कूल्याय च नर्मः। नर्मः पार्याय च नर्मः। अवार्याय च नर्मः। नर्मः प्रतरंणाय च नर्मः। उत्तरंणाय च नर्मः। नर्म आतार्याय च नर्मः। आलाद्यांय च नर्मः। नमः शष्य्यांय च नर्मः।

फेन्याय च नर्मः। नर्मः सिक्त्याय च नर्मः। प्रवाह्याय च नर्मः॥

नमं इरिण्यांय च नमंः। प्रपथ्यांय च नमंः। नमः कि शिलायं च नमः। क्षयंणाय च नमः। नर्मः कपर्दिने च नर्मः। पुलस्तये च नर्मः। नमो गोष्ठांय च नमंः। गृह्यांय च नमंः। नमस्तल्प्याय च नमः। गेह्याय च नमः। नर्मः काट्याय च नर्मः। गह्वरेष्ठायं च नर्मः। नमों हृद्य्याय च नमंः। निवेष्याय च नमंः। नमः पारसव्याय च नमः। रजस्याय च नमः। नमः शुष्क्यांय च नमः। हरित्यांय च नमः। नमो लोप्याय च नमंः। उलप्याय च नमंः। नमं ऊर्व्याय च नमंः। सूर्म्याय च नमंः। नमः पर्ण्याय च नमः। पर्णशद्याय च नमः। नमोऽपगुरमाणाय च नमः। अभिघ्नते च नमः। नमं आख्खिदते च नमंः। प्रख्खिदते च नमंः। नमों वो नमंः।

किरिकेभ्यो नर्मः। देवाना् हृदयेभ्यो नर्मः। नर्मो विक्षीणकेभ्यो नर्मः। नर्मो विचिन्वत्केभ्यो नर्मः। नर्म आनिर्हतेभ्यो नर्मः। नर्म आमीवृत्केभ्यो नर्मः।

॥ प्रदक्षिणम्॥

द्रापे अन्धंसस्पते दरिंद्रन्नीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेर्माऽरो मो एंषां किं चनाऽऽमंमत्॥ या तें रुद्र शिवा तुनूः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसे॥ इमा रुद्रायं तुवसे कपूर्दिने क्षयद्वीराय प्रभेरामहे मतिम्॥ यथां नः शमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामें अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मयस्कृधि क्षयद्वीराय नमंसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुंरायजे पिता तदंश्याम तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नो महान्तंमुत मा नो अर्भकं मा नु उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनंये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्हविष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ आरात्तें गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्रम्समे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गेर्तुसदं युवानं मृगं न भीममुपहत्रुमुग्रम्। मृडा जीरेत्रे रुद्र स्तवानो अन्यन्ते अस्मन्निवंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्त परि त्वेषस्यं दुर्मतिरघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्रयस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीढुंष्टम शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। परमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चंरु पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोहित नमंस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र १ हेतयोऽन्यमस्मन्निवंपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बांहुवोस्तवं हेतयंः। तासामीशांनो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥ प्रदक्षिणं कृत्वा॥

)) -----.)

॥ नमस्काराः ॥

सहस्रांणि सहस्रुशो ये रुद्रा अधि भूम्यांम्। तेषा र सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१॥

अस्मिन् मंहत्यंर्ण्वैं उन्तरिक्षे भवा अधि। तेषा ५

सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥२॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शुर्वा अधः, क्षंमाच्राः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥३॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर् रुद्रा उपंश्रिताः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥४॥

ये वृक्षेषुं सस्पिञ्जरा नीलग्रीवा विलोहिताः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥५॥

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥६॥

ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥७॥

ये पृथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युर्धः। तेषा र सहस्रयोज्ने-

ऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥८॥

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकावन्तो निष्क्षिणः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥९॥

य पुतावंन्तश्च भूया ५ सश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे। तेषा ५ सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१०॥

नमों रुद्रेभ्यो ये पृंथिव्यां येषामन्निमषंवस्तेभ्यो दश् प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नम्स्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥११॥

नमों रुद्रेभ्यो येंऽन्तरिक्षे येषां वात् इषंवस्तेभ्यो दश् प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोध्वस्तिभ्यो नम्स्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१२॥

नमों रुद्रेभ्यो ये दिवि येषां वर्षिमषंवस्तेभ्यो दश् प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोध्वस्तिभ्यो नम्स्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१३॥ नमस्कारान् कृत्वा॥

॥ चमकानुवाकैः प्रार्थना॥

अग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वंधन्तु वां गिरंः। द्युम्नैर्वाजेंभिरागंतम्॥ वार्जश्च मे प्रस्वश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसिंतिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतुंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्चं मे श्लुतिश्च मे ज्योतिश्च मे स्वंश्च मे प्राणश्चं मेऽपानश्चं मे व्यानश्च मेऽसुंश्च मे चित्तं चं म आधीतं च मे वार्कं मे मनंश्च मे चश्चंश्च मे श्लोतं च मे दक्षंश्च मे बलं च म ओजंश्च मे सहंश्च म आयुंश्च मे ज्रा चं म आत्मा चं मे तन्श्चं मे शर्मं च मे वर्म च मेऽङ्गांनि च मेऽस्थानिं च मे परूर्षेष च मे शरीराणि च मे॥१॥

ज्यैष्ठमं च म आधिपत्यं च मे मृन्युश्चं मे भामश्च मेऽमंश्च मेऽम्मंश्च मे जेमा चं मे मिह्मा चं मे विर्मा चं मे प्रिथमा चं मे वृष्मा चं मे द्राघुया चं मे वृद्धं चं मे वृद्धिश्च मे स्त्यं चं मे श्रद्धा चं मे जगंच मे धनं च मे वशंश्च मे त्विषिश्च मे कीडा चं मे मोदंश्व मे जातं चं मे जिन्छ्यमाणं च मे सूक्तं चं मे सुकृतं चं मे वित्तं चं मे वेद्यं च मे भूतं चं मे भिव्छ्यचं मे सुगं चं मे सुपथं च म ऋद्धं चं म ऋद्धिश्व मे कृतं चं मे कृतिंश्व मे मृतिश्वं मे सुमृतिश्वं मे॥२॥

शं चं मे मयंश्व मे प्रियं चं मेऽनुकामश्वं मे कामंश्व मे सौमन्सश्वं मे भूद्रं चं मे श्वेयंश्व मे वस्यंश्व मे यशंश्व मे भगंश्व मे द्रविणं च मे यन्ता चं मे धूर्ता चं मे क्षेमंश्व मे

धृतिश्च में विश्वं च में महंश्च में संविचं में जात्रं च में सूर्श्च में प्रसूर्श्च में सीरं च में लयश्चं म ऋतं चं में ऽमृतं च में ऽयुक्ष्मं च में ऽनामयच में जीवातुंश्च में दीर्घायुत्वं चं में ऽनिमृतं च में ऽनंयं च में सूर्या चं में सुदिनं च में।३॥

उर्क में स्वतां च में एएंश्च में उस्ता में घतं चं में

ऊर्क मे सूनृतां च मे पयंश्व मे रसंश्व मे घृतं चं मे मधुं च मे सिग्धंश्व मे सिपीतिश्व मे कृषिश्वं मे वृष्टिंश्व मे जैत्रं च म औद्धिंद्यं च मे रियश्वं मे रायंश्व मे पुष्टं चं मे पृष्टिंश्व मे विभु चं मे प्रभु चं मे बहु चं मे भूयंश्व मे पूर्णं चं मे पूर्णतंरं च मेऽक्षितिश्व मे कूयंवाश्व मेऽत्रं च मेऽक्षंच मे ब्रीहर्यश्च मे यवाश्च मे मार्पाश्च मे तिलाश्च मे मुद्गार्श्व मे खुल्वाश्च मे गोधूमाश्च मे मुसुराश्च मे प्रियङ्गवश्च मेऽणंवश्च मे श्यामाकाश्च मे नीवाराश्च मे॥४॥

अश्मां च में मृत्तिंका च में गि्रयंश्व में पर्वताश्व में सिकंताश्व में वनस्पतियश्व में हिरंण्यं च मेऽग्निश्चं में आपंश्व च में त्रपृंश्व में श्यामं च में लोहं च मेऽग्निश्चं में आपंश्व में वीरुधंश्व में ओषंधयश्व में कृष्टपच्यं च मेऽकृष्टपच्यं च में ग्राम्याश्चं में प्शवं आर्ण्याश्चं युज्ञेनं कल्पन्तां वित्तं च में वित्तिश्च में भूतं च में भूतिश्च में वसुं च में वस्तिश्चं में कर्म च में शक्तिश्च मेऽर्थश्च म एमंश्च म इतिश्च में गतिश्च मे॥५॥

अग्निश्चं म् इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म् इन्द्रंश्च मे सिवृता चं म् इन्द्रंश्च मे सरंस्वती च म् इन्द्रंश्च मे पूषा चं म् इन्द्रंश्च मे बृह्स्पतिश्च म् इन्द्रंश्च मे मित्रश्चं म् इन्द्रंश्च मे वरुणश्च म् इन्द्रंश्च मे त्वष्टां च म् इन्द्रंश्च मे धाता चं म् इन्द्रंश्च मे विष्णुंश्च म् इन्द्रंश्च मेऽिश्वनौं च म् इन्द्रंश्च मे मुरुतंश्च म् इन्द्रंश्च मे विश्वे च मे देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी चं म् इन्द्रंश्च मे उन्तरिक्षं च म् इन्द्रंश्च मे दोश्चं म् इन्द्रंश्च मे दिशंश्च म्

इन्द्रंश्च मे मूर्धा च म इन्द्रंश्च मे प्रजापितिश्च म इन्द्रंश्च मे॥६॥ अ॰ शुश्चं मे रिष्टिमश्च मेऽदाँभ्यश्च मेऽिधंपितिश्च म उपा॰ शुश्चं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानंश्च मे शुक्रश्चं मे मृन्थी चं म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वैश्वानरश्चं म

म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वैश्वान्रश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुत्वतीयांश्च मे माहेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं मे सारस्वतश्चं मे पौष्णश्चं मे पालीवतश्चं मे हारियोजनश्चं मे॥७॥

इध्मर्श्व मे बर्हिश्च मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे स्रुचंश्च मे चमसाश्च मे ग्रावाणश्च मे स्वरंवश्च म उपर्वाश्च मेऽधिषवंण च मे द्रोणकलुशश्च मे वाय्व्यांनि च मे पूत्भृच म आधवनीयंश्च म आग्नींग्नं च मे हिव्धांनं च मे गृहाश्च मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे पच्ताश्च मेऽवभृथश्च मे स्वगाकारश्च मे॥८॥

अग्निश्चं में घर्मश्चं में ठर्कश्चं में सूर्यश्च में प्राणश्चं में ठश्वमें धर्थं में पृथिवी च में ठिदितिश्च में दितिश्च में द्यौश्चं में शक्वं रीर्ङ्गुलयों दिशंश्च में यज्ञेनं कल्पन्तामृक्चं में सामं च में स्तोमश्च में यज्ञेश्च में दीक्षा चं में तपश्च म ऋतुश्चं में ब्रुतं चं मेऽहोरात्रयों वृष्ट्या बृंहद्रथन्तरे च मे युज्ञेनं कल्पेताम्॥९॥

गर्भाश्च में वृथ्साश्चं में त्र्यविश्व में त्र्यवी चं में दित्यवाचं में दित्यौही चं में पञ्चाविश्व में पञ्चावी चं में त्रिवृथ्सश्चं में त्रिवृथ्सा चं में तुर्यवाचं में तुर्यौही चं में पष्टवाचं में पष्टौही चं म उक्षा चं में वृशा चं म ऋष्भश्चं में वृहचं में उनुङ्गां चं में धेनुश्चं म आयुर्यज्ञेनं कल्पतां प्राणों यज्ञेनं कल्पतामपानों यज्ञेनं कल्पतां व्यानों यज्ञेनं कल्पतां चक्षुर्यज्ञेनं कल्पतां श्रोत्रं यज्ञेनं कल्पतां मनों यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञों यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञों यज्ञेनं कल्पतामाश्वा

पुरान प्रतिपक्ष में पश्च च में सप्त चं में नवं च म एकांदश च में त्रयोंदश च में पश्चंदश च में स्प्तदंश च में नवंदश च म एकंविश्शतिश्च में त्रयोंविश्शतिश्च में पश्चंविश्शतिश्च में स्प्तिविश्शितिश्च में नवंविश्शितिश्च म एकंत्रिश्शच में त्रयंस्त्रिश्शच में चतंस्त्रश्च में उष्टों चं में द्वादंश च में षोडंश च में विश्शितिश्च में चतुंविश्शितिश्च में उष्टाविश्शितिश्च में द्वात्रिश्च में षद्गिश्च में चत्वारिश्शचं में चतुंश्चत्वारिश्शच में उष्टाचंत्वारिश्शच में वार्जश्च प्रस्वश्चांपिजश्च ऋतुंश्च सुवंश्च मूर्धा च व्यश्नियश्चान्त्यायनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च भुवंनश्चाधिपतिश्च॥११॥ महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥ इडां देवहर्मनुंर्यज्ञनीर्बृहस्पतिंरुक्थामदानिं शर्सिषद्विश्वेंदेवा स्तावाचः पृथिवि मातर्मा मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं विदष्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वार्चमुद्यासः शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अवन्तु शोभायै पितरोऽनुमदन्तु॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

अघोरैंभ्योऽथ घोरैंभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते अस्त् रुद्ररूपेभ्यः॥ तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-ऽधिंपतिर्ब्रह्मां शिवों में अस्तु सदाशिवोम्॥ तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्॥ (दशवारं जपेत्।)

महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥

॥ प्रार्थना ॥

॥श्रीरुद्रजपः॥

अस्य श्री रुद्राध्याय-प्रश्न-महामन्नस्य। अघोर ऋषिः। अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षणमूर्तिस्वरूपो योऽसावादित्यः परमपुरुषः स एष रुद्रो देवता॥ नमः शिवायेति बीजम्। शिवतरायेति शक्तिः।

महादेवायेति कीलकम्। श्री साम्बसदाशिवप्रसादसिद्धार्थे जपे विनियोगः॥

॥करन्यासः॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः। चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः। निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः। ज्योतिष्टोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः। सर्वक्रत्वात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

॥अङ्गन्यासः॥

अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः। दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा। चातुर्मास्यात्मने शिखायै वषट्। निरूढपशुबन्धात्मने कवचाय हुं। ज्योतिष्टोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट्। सर्वक्रत्वात्मने अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः।

॥ध्यानम्॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डमाविस्फुरत् ज्योतिः स्फाटिक-लिङ्ग-मौलि-विलसत्-पूर्णेन्दु-वान्तामृतैः। अस्तोकाप्नुतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकान् जपन् ध्यायेदीप्सितसिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिश्चेच्छिवम्॥ ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भिसत-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गेः कण्ठे कालाः कपर्दा-कलित-शशि-कलाश्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः।

त्र्यक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटित-विभवाः शाम्भवा मूर्तिभेदाः रुद्राः श्रीरुद्रसूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्। ॥पश्चपुजा॥

लं पृथिव्यात्मने गन्धं समर्पयामि।

हं आकाशात्मने पूष्पैः पूजयामि। यं वाय्वात्मने धूपमाघ्रापयामि।

रं अग्र्यात्मने दीपं दर्शयामि।

वं अमृतात्मने अमृतं महानैवेद्यं निवेदयामि।

सं सर्वात्मने सर्वोपचारपूजां समर्पयामि।

ॐ गुणानां त्वा गुणपंति १ हवामहे कविं केवीनाम्प्-

ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नः शृण्वन्नृतिभिः सीद् सादनम्॥

ॐ महागणपतये नमः॥

शं चं मे मयंश्व मे प्रियं चं मेऽनुकामश्चं मे कामंश्च मे सौमनुसर्श्व मे भुद्रं चं मे श्रेयंश्च मे वस्यंश्च मे यशंश्च मे भगंश्च में द्रविणं च में युन्ता चं में धूर्ता चं में क्षेमंश्च में धृतिश्च में विश्वं च में महंश्च में संविचं में ज्ञात्रं च में सूश्चं में प्रसूश्चं में सीरं च में लयश्चं म ऋतं चं में ऽमृतं च में ऽयुक्ष्मं च में उनामयच में जीवातुंश्च में दीर्घायुत्वं चं में उनिमृत्रं च में ऽभंयं च में सुगं चं में शयंनं च में सूषा चं में सुदिनं च मे॥३॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रप्रश्नः॥

ॐ नमो भगवतें रुद्राय॥
नमस्ते रुद्र मृन्यवं उतो त इषंवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यामुत ते नमः॥ या त इषुः शिवतंमा शिवं बभूवं ते धनुः। शिवा शंर्व्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥ या ते रुद्र शिवा तनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तनुवा शन्तंमया गिरिशन्ताभिचांकशीहि॥ यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभूर्ष्यस्तंवे। शिवां गिरित्र तां कुरु मा हिर्सीः पुरुषं जगत्॥ शिवेन वचंसा त्वा गिरिशाच्छांवदामिस। यथां नः सर्विमिञ्जगंदयक्ष्म र सुमना असंत्॥ अध्यंवोचदिधवृक्ता

प्रथमो दैव्यो भिषक्। अही ईश्च सर्वोञ्जम्भयन्थ्सर्वोश्च यातुधान्यः॥ असौ यस्ताम्रो अंरुण उत बुभुः सुंमुङ्गलः। ये चेमा र रुद्रा अभितों दिक्षु श्रिताः संहस्रशोऽवैंषा र हेर्ड ईमहे॥ असौ योंऽवुसपंति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा अंदश्त्रदंशत्रुदहार्यः॥ उतैनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः। नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीुढुषे॥ अथो ये अंस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नर्मः। प्र मुंश्र धन्वनस्त्वमुभयोरार्त्रियोर्ज्याम्॥ याश्चे ते हस्त इषेवः परा ता भंगवो वप। अवृतत्य धनुस्त्व सहस्राक्ष शतेषुधे॥ निशीर्यं शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। विज्युं धर्नुः कपुर्दिनो विशंल्यो बार्णवा उत्। अनेशन्नस्येषंव आभुरंस्य निषुङ्गिथेः। या ते हेतिमींदुष्टम् हस्ते बुभूवं ते धर्नुः॥ तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिन्धुज। नमंस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवें॥ उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने। परि ते धन्वंनो हेतिरुस्मान्वृणक्त विश्वतंः॥ अथो य इंषुधिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि धेहि तम्॥१॥ [नमंस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बुकायं त्रिपुरान्त्कार्यं त्रिका[ला]ग्निकालार्यं कालाग्निरुद्रायं नीलकुण्ठार्यं मृत्युञ्जयार्यं सर्वेश्वरायं सदाशिवार्यं श्रीमन्महादेवाय् नर्मः॥]

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पतंये नमो नमों वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यः पशूनां पत्ये नमो नर्मः सस्पिअंराय त्विषीमते पथीनां पतंये नमो नमों बसुशायं विव्याधिनेऽन्नांनां पतंये नमो नमो हरिकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतंये नमो नमों भवस्यं हेत्यै जगंतां पतंये नमो नमों रुद्रायांतताविने क्षेत्राणां पत्ये नमो नर्मः सूतायाहंन्त्याय वनानां पत्ये नमो नमो रोहिताय स्थपतंये वृक्षाणां पतंये नमो नमो मुन्त्रिणे वाणिजाय कक्षाणां पतेये नमो नमो भुवन्तये वारिवस्कृतायौषंधीनां पतंये नमो नमं उच्चेघोंषायाऋन्दयंते पत्तीनां पत्ये नमो नमः कृथ्स्रवीताय धावंते सत्वंनां पत्ये नर्मः॥२॥

नमः सहंमानाय निव्याधिनं आव्याधिनीनां पतंये नमो नमः ककुभायं निष्किणें स्तेनानां पतंये नमो नमो निष्किणं इष्धिमते तस्कंराणां पतंये नमो नमो वश्चंते परिवश्चंते स्तायूनां पतंये नमो नमो निचेरवे परिचरायारंण्यानां पतंये नमो नर्मः सृकाविभ्यो जिघा स्त्रस्यो मुष्णतां पत्ये नमो नर्मा उष्णीिषणे गिरिचरायं कुलुश्चानां पत्ये नमो नम् इषुंमद्भी धन्वाविभ्यंश्च वो नमो नर्म आतन्वानेभ्यः प्रतिद्धानेभ्यश्च वो नमो नर्म आतन्वानेभ्यः प्रतिद्धानेभ्यश्च वो नमो नर्मा आयच्छंद्र्यो विसृजद्धंश्च वो नमो नमोऽस्यंद्र्यो विध्यंद्र्यश्च वो नमो नम् आसीनेभ्यः शयानेभ्यश्च वो नमो नर्मः स्वपद्भो जाग्रद्धश्च वो नमो नम्स्तिष्ठंद्यो धावंद्र्यश्च वो नमो नर्माः स्वपद्भो जाग्रद्धश्च वो नमो नम्स्तिष्ठंद्यो धावंद्र्यश्च वो नमो नर्मः स्थापंतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नर्मः॥३॥

नमं आव्याधिनींभ्यो विविध्यंन्तीभ्यश्च वो नमो नम् उगंणाभ्यस्तृ «हृतीभ्यंश्च वो नमो नमो गृथ्सेभ्यो गृथ्सपंतिभ्यश्च वो नमो नमो ब्रातेंभ्यो ब्रातंपतिभ्यश्च वो नमो नमो गणेभ्यो गणपंतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमो महन्द्यः, श्रुष्ठकेभ्यश्च वो नमो नमो रिथभ्योऽर्थभ्यंश्च वो नमो नमो रथेंभ्यो रथंपतिभ्यश्च वो नमो नमः सेनांभ्यः सेनानिभ्यंश्च वो नमो नमः, श्रुत्तृभ्यः सङ्ग्रहीतृभ्यंश्च वो नमो नम्स्तक्षंभ्यो रथकारेभ्यंश्च वो नमो नमः कुलांलेभ्यः कुमरिभ्यश्च वो नमो नमः पुञ्जिष्टेंभ्यो निषादेभ्यंश्च वो नमो नमं इषुकृद्धों धन्वकृद्धश्च वो नमो नमो मृग्युभ्यंः श्वनिभ्यंश्च वो नमो नमः श्वभ्यः श्वपंतिभ्यश्च वो नमंः॥४॥

नमों भ्वायं च रुद्रायं च नमः शुर्वायं च पशुपतंये च नमो नीलंग्रीवाय च शितिकण्ठांय च नमः कपर्दिने च व्युप्तकेशाय च नमः सहस्राक्षायं च शृतधंन्वने च नमों गिरिशायं च शिपिविष्टायं च नमों मीदुष्टंमाय चेषुंमते च नमों हुस्वायं च वामनायं च नमों बृह्ते च वर्षीयसे च नमों वृद्धायं च संवृध्वंने च नमो अग्नियाय च प्रथमायं च नमं आशवं चाजिरायं च नमः शीघ्रियाय च शीभ्यांय च नमं ऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमः स्रोतस्याय च द्वीप्यांय च॥५॥

नमों ज्येष्ठायं च किन्छायं च नमेः पूर्वजायं चापरजायं च नमों मध्यमायं चापगुल्भायं च नमों जघन्यांय च बुधियाय च नमेः सोभ्यांय च प्रतिसर्याय च नमो याम्यांय च क्षेम्यांय च नमें उर्व्याय च खल्यांय च नमः श्लोक्यांय चावसान्यांय च नमो वन्यांय च कक्ष्यांय च नमेः श्रुवायं च प्रतिश्रुवायं च नमें आशुषेणाय चाशुरंथाय च नमः शूरांय चावभिन्दते च नमों वृर्मिणें च वरूथिनें च नमों बिल्मिनें च कव्चिनें च नमेः श्रुतायं च श्रुतसेनायं च॥६॥

नमः श्रुताय च श्रुतस्नाय चादा।
नमों दुन्दुभ्यांय चाऽऽहन्न्यांय च नमों धृष्णवें च प्रमृशायं
च नमों दूतायं च प्रहिंताय च नमों निष्किणें चेषुधिमतें च
नमंस्तीक्ष्णेषंवे चाऽऽयुधिनें च नमेः स्वायुधायं च सुधन्वंने
च नमः सुत्यांय च पथ्यांय च नमेः काट्यांय च नीप्यांय
च नमः सूद्यांय च सर्स्यांय च नमों नाद्यायं च वैश्नन्तायं
च नमः कूप्यांय चाव्ट्यांय च नमो वर्ष्यांय चाव्र्ष्यायं च
नमों मेष्यांय च विद्युत्यांय च नमें ईिंध्रयांय चाऽऽत्प्यांय च
नमो वात्यांय च रेष्मियाय च नमों वास्त्व्यांय च वास्तुपायं
च॥७॥

नमः सोमांय च रुद्रायं च नमंस्ताम्रायं चारुणायं च नमंः श्रङ्गायं च पशुपतंये च नमं उग्रायं च भीमायं च नमों अग्रेवधायं च दूरेवधायं च नमों हुन्ने च हनीयसे च नमों वृक्षेभ्यो हिरेंकेशेभ्यो नमंस्ताराय नमः शम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च नम्स्तीर्थ्याय च कूल्यांय च नमः पार्याय चावार्याय च

नमः प्रतरंणाय चोत्तरंणाय च नमं आतार्याय चाऽऽलाद्यांय च नमः शष्य्याय च फेन्याय च नमः सिकृत्याय च प्रवाह्याय च॥८॥

नमं इरिण्यांय च प्रपथ्यांय च नमः किश्शिलायं च क्षयंणाय च नर्मः कपर्दिने च पुलस्तये च नमो गोष्ठांय च गृह्यांय च नमस्तल्प्यांय च गेह्यांय च नमंः काट्यांय च गह्नरेष्ठायं च नमों ह्रद्य्याय च निवेष्याय च नमः पारस्व्याय च रजस्याय च नमः शुष्क्याय च हरित्याय च नमो लोप्याय चोलप्याय च नमं ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमंः पर्ण्याय च पर्णशद्याय च नमोऽपगुरमाणाय चाभिघ्नते च नमं आख्खिदते चं प्रख्खिदते च नमों वः किरिकेभ्यों नमं आनिर्हतेभ्यो नमं आमीवत्केभ्यः॥९॥

द्रापे अन्धेसस्पते दरिंद्रज्ञीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेर्माऽरो मो एषां किं चनाऽऽमंमत्॥ या तें रुद्र शिवा तुनः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसें॥ इमा॰ रुद्रायं तुवसे कपूर्दिनें क्षयद्वीराय् प्रभेरामहे मृतिम्॥ यथां नः शमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्व

पुष्टं ग्रामें अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मर्यस्कृधि क्षयद्वीराय नमंसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुंरायजे पिता तदंश्याम् तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नो महान्तंमुत मा नो अर्भुकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनंये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितो वंधीर्हिवष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ आरात्तें गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्रम्समे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गेर्तुसद् युवानं मृगं न भीममुंपहत्रुमुग्रम्। मृडा जीर्त्रे रुंद्र स्तवानो अन्यं तें अस्मन्नि वंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्त परि त्वेषस्यं दुर्मतिरंघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्र्यस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीढुंष्टम शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। पुरमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चंर पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोहित नमंस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र १ हेतयोऽन्यम्स्मन्नि वंपन्तु ताः॥ सहस्रांणि सहस्रधा बांहुवोस्तवं हेतर्यः। तासामीशांनो भगवः

पराचीना मुखां कृधि॥१०॥

सहस्रांणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्यांम्। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ अस्मिन् महत्यंर्णवें-उन्तरिक्षे भुवा अधि॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षंमाचराः॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर्५ रुद्रा उपंश्रिताः॥ ये वृक्षेषुं सुस्पिञ्जरा नीलंग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिपतयो विशिखासं कपर्दिनं॥ ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्॥ ये पथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यव्युधंः॥ ये तीर्थानिं प्रचरंन्ति सृकावंन्तो निषक्तिणंः॥ य एतावंन्तश्च भूयार्रसश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे॥ तेषा ५ सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ नमों रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येंऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं वातों वर्षमिषंवस्तेभ्यो दशु प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नमुस्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि॥११॥

[त्र्यंम्बकं यजामहे सुग्निधं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धनानमृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अपसु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमों अस्तु॥ तमुंष्टुहि यः स्विषुः सुधन्वा यो विश्वंस्य क्षयंति भेषजस्यं।

(ऋक्) यक्ष्वांमहे सौंमन्सायं रुद्रं नमोंभिर्देवमसुंरं दुवस्य॥ अयं मे हस्तो भगवान्यं मे भगवत्तरः। अयं मैं विश्वभैषजोऽयं शिवाभिमर्शनः॥

ये ते सहस्रमयुतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हन्तंवे। तान् यज्ञस्यं मायया सर्वानवं यजामहे। मृत्यवे स्वाहां मृत्यवे स्वाहां॥ ओं नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि॥]

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ चमकप्रश्नः॥

अग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वंधन्तु वां गिरं। द्युम्नैर्वाजेंभिरा-गंतम्॥ वाजंश्व मे प्रस्वश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसिंतिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतुंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्चं मे श्रुतिंश्च मे ज्योतिंश्च मे स्वंश्च मे प्राणश्चं मेऽपानश्चं मे व्यानश्च मेऽसुंश्च मे चित्तं चं म् आधीतं च मे वाक्चं मे मनंश्च मे चक्षुंश्च में श्रोत्रं च में दक्षंश्च में बलं च म ओजंश्च में सहंश्च म आयुंश्च में ज़रा चं म आत्मा चं में तुनूश्चं में शर्म च में वर्म च मेंऽङ्गांनि च मेंऽस्थानिं च में परूर्षि च में शरींराणि च मे॥

यो देवानां प्रथमं पुरस्ताद्विश्वाधियो रुद्रो महर्षिः। हिर्ण्यगर्भं पंश्यत् जायमान् स नो देवः शुभया स्मृत्याः

संयुंनक्तु॥ अनेन प्रथम-वार-जपे

अनेन प्रथम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>महादेवः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१॥

ज्येष्ठमं च म् आधिपत्यं च मे मृन्युश्चं मे भामश्च मेऽमंश्च मेऽम्मंश्च मे जेमा चं मे मिह्मा चं मे विर्मा चं मे प्रिथमा चं मे वृष्मा चं मे द्राघुया चं मे वृद्धं चं मे वृद्धिंश्च मे स्त्यं चं मे श्रद्धा चं मे जगंच मे धनं च मे वशंश्च मे त्विषिश्च मे कीडा चं मे मोदंश्च मे जातं चं मे जिन्ष्यमाणं च मे सूक्तं चं मे सुकृतं चं मे वि्तं चं मे वेद्यं च मे भूतं चं मे भविष्यचं मे सुगं चं मे सुपर्थं च म ऋद्धं चं मृ ऋदिंश्च मे क्रप्तं चं मे क्रुप्तिश्च मे मृतिश्चं मे सुमृतिश्चं मे॥

यस्मात्परं नापंरमस्ति किश्चिद्यस्मान्नाणीयो न ज्यायौस्ति कश्चित्।

वृक्ष इंव स्तब्धो दिवि तिष्ठत्येक् स्तेनेदं पूर्णं पुरुषेण सर्वम्॥ अनेन द्वितीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>शिवः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥२॥

शं चं मे मयंश्व मे प्रियं चं मेऽनुकामश्चं मे कामंश्व मे सौमन्सर्श्व मे भूद्रं चं मे श्रेयंश्व मे वस्यंश्व मे यशंश्व मे भगंश्व मे द्रविणं च मे यन्ता चं मे धूर्ता चं मे क्षेमंश्व मे धृतिश्व मे विश्वं च मे महंश्व मे संविचं मे ज्ञात्रं च मे सूर्श्व मे प्रसूश्वं मे सीरं च मे ल्यश्चं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽयक्ष्मं च मेऽनामयच मे जीवातुंश्व मे दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमृत्रं च मेऽभंयं च मे सुगं चं मे श्यंनं च मे सूषा चं मे सुदिनं च मे॥

न कर्मणा न प्रजया धर्नेन त्यागेनैके अमृत्त्वमांन्शुः। परेण नाकं निहितं गुहायां विभ्राजंदेतद्यतंयो विशन्ति॥ अनेन तृतीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः श्री रुद्रः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥३॥ ऊर्क मे स्नृतां च मे पर्यक्ष मे रसंश्व मे घृतं चं मे मधुं च मे सिधिश्व मे सपीतिश्व मे कृषिश्वं मे वृष्टिश्व मे जैत्रं च म औद्धिद्यं च मे रियश्वं मे रायश्व मे पुष्टं चं मे पुष्टिश्व मे विभ चं मे प्रभु चं मे बहु चं मे भूयंश्व मे पूर्णं चं मे पूर्णतंरं च मेऽक्षिंतिश्व मे कूयंवाश्व मेऽत्रं च मेऽक्षंच मे व्रीहयंश्व मे यवांश्व मे माषांश्व मे तिलांश्व मे मुद्राश्वं मे खुल्वांश्व मे गोधूमांश्व मे मसुरांश्व मे प्रियङ्गंवश्व मेऽणंवश्व मे श्यामकांश्व मे नीवारांश्व मे॥

वेदान्त्विज्ञान्सुनिश्चितार्थाः सन्त्र्यांस योगाद्यतंयः शुद्धसत्त्वाः।

ते ब्रंह्मलोके तु पराँन्तकाले परांमृतात्परिंमुच्यन्ति सर्वे॥ अनेन चतुर्थ-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>शङ्करः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥४॥

अश्मां च में मृतिंका च में गिरयंश्व में पर्वताश्च में सिकंताश्च में वनस्पतंयश्च में हिरंण्यं च मेऽयंश्व में सीसं च में त्रपृश्च में श्यामं च में लोहं च मेंऽग्निश्चं म् आपश्च में वीरुधंश्च मु ओषंधयश्च में कृष्टपुच्यं च मेऽकृष्टपुच्यं च मे ग्राम्याश्चं मे पृशवं आर्ण्याश्चं युज्ञेनं कल्पन्तां वित्तं चं म्वे वित्तिश्च मे भूतं चं मे भूतिश्च मे वस्तिश्चं मे कर्म च मे शक्तिश्च मेऽर्थश्च म एमश्च म इतिश्च मे गतिश्च मे॥ दहुं विपापं प्रमेंऽश्मभूतं यत्पुंण्डरीकं पुरमध्यस् इस्थम्। त्रापि दहं गृगनं विशोकस्तिस्मिन् यदन्तस्तदुपांसित्व्यम्॥ अनेन पञ्चम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः नीललोहितः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥५॥

अग्निश्चं म इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म इन्द्रंश्च मे सविता चं म इन्द्रंश्च मे सरंस्वती च म इन्द्रंश्च मे पूषा चं म इन्द्रंश्च मे बृहस्पतिश्च म इन्द्रेश्च मे मित्रश्चं म इन्द्रेश्च मे वरुणश्च म इन्द्रंश्च मे त्वष्टां च म इन्द्रंश्च मे धाता चं म इन्द्रंश्च मे विष्णुंश्च म इन्द्रंश्च मेऽिश्वनौं च म इन्द्रंश्च मे मरुतंश्च म इन्द्रंश्च मे विश्वें च मे देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी चं म इन्द्रंश्च मेऽन्तरिक्षं च म इन्द्रंश्च मे दौर्श्व म इन्द्रंश्च मे दिशंश्च म इन्द्रंश्च मे मूर्धा चं म इन्द्रंश्च मे प्रजापंतिश्च म इन्द्रंश्च मे॥ यो वेदादौ स्वंरः प्रोक्तो वेदान्तें च प्रतिष्ठिंतः। तस्यं प्रकृतिंलीनस्य यः परंः स महेश्वंरः॥ अनेन षष्ठम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः ईशानः सुप्रीतः

सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥६॥

अ्शुश्चं मे र्शिमश्च मेऽदाँभ्यश्च मेऽधिंपतिश्च म उपार्श्यश्चं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानश्च मे शुक्रश्चं मे मृन्थी चं म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वैश्वान्रश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुत्वतीयांश्च मे माह्नेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं मे सारस्वतश्चं मे पौष्णश्चं मे पात्रीवतश्चं मे हारियोजनश्चं मे॥

सद्योजातं प्रंपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भंवाय नर्मः॥ अनेन सप्तम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>विजयः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥७॥

इध्मर्श्व मे बर्हिश्च मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे सुचंश्च मे चमसाश्च मे ग्रावाणश्च मे स्वरंवश्च म उपर्वार्श्व मेऽधिषवंण च मे द्रोणकलुशश्च मे वायव्यांनि च मे पूत्भृच म आधवनीयंश्च म आग्नींग्रं च मे हिव्धांनं च मे गृहाश्च मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे पचताश्च मेऽवभृथश्च मे स्वगाकारश्च मे॥ वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमंः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालांय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलांय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः॥

अनेन अष्टम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>भीमः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥८॥

अग्निश्चं में घर्मश्चं में ऽर्कश्चं में सूर्यश्च में प्राणश्चं में ऽश्वमेधश्चं में पृथिवी च में ऽदितिश्च में दितिश्च में द्यौश्चं में शक्चंरीरङ्गलेयों दिशंश्च में यज्ञेनं कल्पन्तामृक्चं में सामं च में स्तोमश्च में यज्ञेश्च में दीक्षा चं में तपश्च म ऋतुश्चं में वृतं चं में ऽहोरात्रयौवृष्ट्या बृंहद्रथन्तरे चं में यज्ञेनं कल्पेताम्॥ अघोरैं स्योऽथ घोरैं स्यो घोरघोरंतरे स्यः।

सर्वेभ्यः सर्व्शर्वेभ्यो नर्मस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ अनेन नवम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>देवदेवः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥९॥

गर्भा श्र मे वृथ्सार्श्व मे त्र्यविश्व मे त्र्यवी चं मे दित्यवार्च मे दित्यौही चं मे पञ्चांविश्व मे पञ्चावी चं मे त्रिवृथ्सर्श्व मे त्रिवृथ्सा चं मे तुर्यवार्च मे तुर्यौही चं मे पष्टवार्च मे पष्टौही चं म उक्षा चं मे वृशा चं म ऋष्भश्चं मे वृहर्च मेऽनुङ्वां चं मे धेनुश्चं म् आयुर्यज्ञेनं कल्पतां प्राणो यज्ञेनं कल्पतामपानो यज्ञेनं कल्पतां व्यानो यज्ञेनं कल्पतां चक्षुंर्यज्ञेनं कल्पता्ड् श्रोत्रं यज्ञेनं कल्पतां मनो यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञो यज्ञेनं कल्पताम्॥

तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयात्॥

अनेन दशम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>भवोद्भवः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१०॥

एकां च मे तिस्रश्चं मे पश्चं च मे स्प्त चं मे नवं च म् एकांदश च मे त्रयोंदश च मे पश्चंदश च मे स्प्तदंश च मे नवंदश च म् एकंवि॰शतिश्च मे त्रयोंवि॰शतिश्च मे पश्चंवि॰शतिश्च मे स्प्तवि॰शतिश्च मे नवंवि॰शतिश्च म् एकंत्रि॰शच मे त्रयंस्त्रि॰शच मे चतंस्रश्च मेऽष्टौ चं मे द्वादंश च मे षोडंश च मे वि॰शतिश्चं मे चतुंविं॰शतिश्च मेऽष्टावि॰शतिश्च मे द्वात्रि॰शच मे षद्गि॰शच मे चत्वारि॰शचं मे चतुंश्चत्वारि॰शच मेऽष्टाचंत्वारि॰शच मे वार्जश्च प्रस्वश्चांपिजश्च ऋतुंश्च सुवंश्च मूर्धा च व्यिश्रियश्चान्त्यायनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च भुवंनश्चाधिपतिश्च॥ ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-ऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो मे अस्तु सदाशिवोम्॥ अनेन एकादश-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः

आदित्यात्मकः श्री रुद्रः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥११॥

[इडां देवहूर्मनुंर्यज्ञनीर्बृह्स्पतिंरुक्थामदानिं शश्सिषद्विश्वें-देवाः सूँक्तवाचः पृथिवि मात्मा मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं वदिष्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यासश् शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अवन्तु शोभाये पितरोऽनुंमदन्तु॥]

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रपदपाठः ॥

ॐ। गुणानांम्। त्वा। गुणपंतिमितिं गुण-पतिम्। हवामहे। कविम्। कवीनाम्। उपमश्रंवस्तममित्युंपमश्रंवः-तमम्॥ ज्येष्ठराजमितिं ज्येष्ठ-राजम्ं। ब्रह्मणाम्। ब्रह्मणः। पर्ते। एतिं। नः। शृण्वन्। ऊतिभिरित्यूति-भिः। सीद। सादेनम्॥ नर्मः। ते। रुद्र। मन्यवैं। उतो इतिं। ते। इषवे। नर्मः॥ नमंः। ते। अस्तु। धन्वंने। बाहुभ्यामितिं बाहु-भ्याम्। उता ते। नमंः॥ या। ते। इषुंः। शिवतमेतिं शिव-तमा। शिवम्। बभूवं। ते। धर्नुः॥ शिवा। शरव्याः। या। तवं। तयाँ। नः। रुद्र। मृडय॥ या। ते। रुद्र। शिवा। तन्ः। अघोरा। अपांपकाशिनीत्यपांप-काशिनी॥ तयाँ। नः। तनुवाँ। शन्तंमयेति शम्-तमया। गिरिंशन्तेति गिरिं-शन्त। अभीतिं। चाकशीहि॥ याम्। इषुम्। गिरिशन्तेतिं गिरि-शन्त। हस्तें। (3)

बिभंषि। अस्तंवे॥ शिवाम्। गिरित्रेतिं गिरि-त्र्। ताम्। कुरु। मा। हिर्सीः। पुरुषम्। जगत्॥ शिवेनं। वचंसा। त्वा। गिरिश। अच्छां। वृदामसि॥ यथां। नः। सर्वम्। इत्। जगत्। अयक्ष्मम्। सुमना इतिं सु-मनाः। असंत्॥ अधीतिं। अवोचत्। अधिवक्तेत्यंधि-वक्ता। प्रथमः। दैव्यः। भिषक्॥ अहीन्। च। सर्वान्। जम्भयन्। सर्वाः। च। यातुधान्यं इतिं यातु-धान्यः॥ असौ। यः। ताम्रः। अरुणः। उत। बभुः। सुमङ्गल इतिं सु-मङ्गलः॥ ये। च। इमाम्। रुद्राः। अभितः। दिक्षु। (२)

श्रिताः। सहस्रुश इति सहस्र-शः। अवेति। पृषाम्। हेर्डः। ईमहे॥ असौ। यः। अवसर्पतीत्यंव-सर्पति। नीलंग्रीव इति नीलं-ग्रीवः। विलोहित् इति वि-लोहितः॥ उत्त। पुनुम्। गोपा इति गो-पाः। अदृश्नन्। अदृशन्। उदृहायं इत्युद-हार्यः॥ उत। पुनम्। विश्वां। भूतानिं। सः। दृष्टः। मृड्याति। नः॥ नमंः। अस्तु। नीलंग्रीवायेति नीलं-ग्रीवाय। सहस्राक्षायेतिं सहस्र-अक्षायं। मीढुषें॥ अथो इतिं। ये। अस्य। सत्वांनः। अहम्। तेभ्यः। अकुरम्। नमः॥ प्रेतिं। मुश्च। धन्वंनः। त्वम्। उभयौः। आर्त्नियोः। ज्याम्॥ याः। च। ते। हस्तैं। इषंवः। (३) परेतिं। ताः। भगव इतिं भग-वः। वप॥ अवतत्येत्यंव-

परेति। ताः। भगव इति भग-वः। वृप्॥ अवतत्येत्यंव-तत्यं। धनुः। त्वम्। सहंस्राक्षेति सहंस्र-अक्षा शतेषुध इति शतं-इषुधे॥ निशीर्येतिं नि-शीर्यः। शुल्यानांम्। मुखाः। शिवः। नः। सुमना इति सु-मनाः। भुव्॥ विज्यमिति वि-ज्युम्। धनुः। कपर्दिनः। विशंल्य इति वि-शल्यः। बाणवानिति बार्ण-वान्। उत्।। अनेशन्। अस्य। इर्षवः। आभुः। अस्य। निषङ्गिथिः॥ या। ते। हेतिः। मीदुष्टमेतिं मीदुः-तुम्। हस्तैं। ब्भूवं। ते। धर्नुः॥ तयाँ। अस्मान्। विश्वतः। त्वम्। अयक्ष्मयाँ। परीतिं। भुज्॥ नर्मः। ते। अस्तु। आयुंधाय। अनांततायेत्यनां-तताय। धृष्णवे॥ उभाभ्याम्। उत। ते। नमंः। बाहुभ्यामितिं बाहु-भ्याम्। तवं। धन्वंने॥ परीतिं। ते। धन्वंनः। हेतिः। अस्मान्। वृण्क्तु। विश्वतंः॥ अथो इति। यः। इषुधिरितीषु-धिः। तर्व। आरे। अस्मत्। नीतिं। धेहि। तम्॥ (४) नमंः। हिरंण्यबाहव् इति हिरंण्य-बाहवे। सेनान्यं इति सेना-न्यें। दिशाम्। च। पतंये। नमंः। नमंः। वृक्षेभ्यंः। हरिकेशेभ्य इति हरि-केशेभ्यः। पुशूनाम्। पत्ये। नर्मः। नमंः। सुस्पिञ्जराय। त्विषींमत् इति त्विषीं-मृते। पृथीनाम्। पतंये। नमंः। नमंः। बुस्रुशायं। विव्याधिन् इति वि-व्याधिने। अन्नांनाम्। पतंये। नमंः। नमंः। हरिंकेशायेति हरिं-केशाय। उपवीतिन् इत्युंप-वीतिनैं। पुष्टानांम्। पत्ये। नमंः। नमंः। भुवस्यं। हेत्यै। जगंताम्। पतंये। नर्मः। नर्मः। रुद्रायं।

आत्ताविन् इत्याँ-तृताविनें। क्षेत्रांणाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। सूतायं। अहंन्त्याय। वनानाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। (५) रोहिताय। स्थपत्ये। वृक्षाणांम्। पत्ये। नमंः। नमंः। मृत्रिणें। वाणिजायं। कक्षांणाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। भृवन्तयें। वारिवस्कृतायेतिं वारिवः-कृतायं। ओषंधीनाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। उच्चैर्घोषायेत्युचैः-घोषाय। आक्रन्दयंत् इत्याँ-क्रन्दयंते। पत्तीनाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। कृथ्स्रवीतायेतिं कृथ्स्र-वीतायं। धावंते। सत्वनाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। नमंः॥ (६)

नमंः। सहंमानाय। निव्याधिन् इतिं नि-व्याधिनें। आव्याधिनीनामित्यां-व्याधिनीनाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। ककुभायं। निषक्षिण् इतिं नि-सङ्गिनें। स्तेनानांम्। पत्ये। नमंः। नमंः। निषङ्गिण् इतिं नि-सङ्गिनें। इषुधिमत् इतींषुधिमतें। तस्कराणाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। वश्चेते। परिवश्चेत् इतिं परि-वश्चेते। स्तायूनाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। निचेरव् इतिं नि-चेरवें। परिचरायेतिं परि-चरायं। अरंण्यानाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। नमंः। सृकाविभ्य इतिं सृकावि-भ्यः। जिघारंसद्य इति जिघारंसत्-भ्यः। मुष्णताम्। पत्ये। जिघारंसद्य इति जिघारंसत्-भ्यः। मुष्णताम्। पत्ये।

नमंः। नमंः। असिमद्भ्य इत्यंसिमत्-भ्यः। नक्तम्। चरंद्भ्य इति चरंत्-भ्यः। प्रकुन्तानामितिं प्र-कुन्तानाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। उष्णीषिणे। गिरिचरायेतिं गिरि-चरायं। कुलुश्चानाम्। पत्तये। नमंः। नमंः। (७)

इषुंमद्भ इतीषुंमत्-भ्यः। धन्वाविभ्य इतिं धन्वावि-भ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। आतन्वानेभ्य इत्यां-तन्वानेभ्यंः। प्रतिदर्धानेभ्य इति प्रति-दर्धानेभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। आयच्छंन्य इत्यायच्छंत्-भ्यः। विसृजन्य इतिं विसृजत्-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। अस्यंद्र्य इत्यस्यंत्-भ्यः। विध्यंद्र्य इति विध्यंत्-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। आसीनेभ्यः। शयानेभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। स्वपद्ध इति स्वपत्-भ्यः। जाग्रंद्ध इति जाग्रंत्-भ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। तिष्ठंद्ध इति तिष्ठंत्-भ्यः। धावंद्र्य इति धावंत्-भ्यः। च। वः। नमंः। नर्मः। सभाभ्यः। सभापंतिभ्य इति सभापंति-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। अर्थेभ्यः। अर्थपतिभ्य इत्यर्थपति-भ्यः। च। वः। नर्मः॥ (८)

नमंः। आव्याधिनीभ्य इत्यां-व्याधिनीभ्यः। विविध्यंन्तीभ्यः इति वि-विध्यंन्तीभ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। उगंणाभ्यः। त् १ हतीभ्यंः। च। वः। नर्मः। नर्मः। गृथ्सेभ्यंः। गृथ्सपंतिभ्य इति गृथ्सपंति-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। व्रातेभ्यः। ब्रातंपतिभ्य इति ब्रातंपति-भ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। गणेभ्यः। गणपंतिभ्य इति गणपंति-भ्यः। च। वः। नर्मः। नमंः। विरूपेभ्य इति वि-रूपेभ्यः। विश्वरूपेभ्य इति विश्व-रूपेभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। महन्च इति महत्-भ्यः। क्षुल्लकेभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। र्थिभ्य इति रथि-भ्यः। अरथेभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। रथेभ्यः। (९) रथंपतिभ्य इति रथंपति-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। सेनाभ्यः। सेनानिभ्य इति सेनानि-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। क्षत्तृभ्य इति क्षत्तृ-भ्यः। सङ्ग्रहीतृभ्य इति सङ्ग्रहीतृ-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। तक्षंभ्य इतिं तक्षं-भ्यः। रथकारेभ्य इतिं रथ-कारेभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। कुलालेभ्यः। कर्मारैभ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। पुञ्जिष्टेंभ्यः। निषादेभ्यंः। च। वः। नमंः। नर्मः। इषुकृन्ध्य इतीषुकृत्-भ्यः। धन्वकृन्ध्य इति धन्वकृत्-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। मृगयुभ्य इति मृगयु-भ्यः। श्वनिभ्य इति श्वनि-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। श्वभ्य इति श्व-भ्यः। श्वपंतिभ्य इति श्वपंति-भ्यः। च। वः। नर्मः॥ (१०)

च। शितिकण्ठायेति शिति-कण्ठांय। च। नर्मः। कपर्दिने। च्। व्युंप्तकेशायिति व्युंप्त-केशाय। च। नर्मः। सहस्राक्षायिति सहस्र-अक्षायं। च। शतधंन्वन इति शत-धन्वने। च। नर्मः। गिरिशायं। च। शिपिविष्टायेतिं शिपि-विष्टायं। च। नर्मः। मीदुष्टंमायेतिं मीदुः-तमाय। च। इषुंमत् इतीषुं-मृते। च। नर्मः। ह्रस्वायं। च। वामनायं। च। नर्मः। बृहते। च। वर्षीयसे। च। नमः। वृद्धायं। च। संवृध्वंन इति सम्-वृध्वंने। च। (११) नर्मः। अग्नियाय। च। प्रथमायं। च। नर्मः। आशर्वे। च। अजिरायं। च। नमंः। शीघ्रियाय। च। शीभ्याय। च। नर्मः। ऊर्म्याय। च। अवस्वन्ययित्यव-स्वन्याय। च। नर्मः। स्रोतस्यांय। च। द्वीप्यांय। च॥ (१२) नर्मः। ज्येष्ठायं। च। कनिष्ठायं। च। नर्मः। पूर्वजायेतिं पूर्व-जायं। च। अपरजायेत्यंपर-जायं। च। नर्मः। मध्यमायं। अपगल्भायेत्यंप-गल्भायं। च। नर्मः। जघन्यांय। च। बुध्नियाय। च। नमंः। सोभ्याय। च। प्रतिसर्यायेति प्रति-सर्याय। च। नर्मः। याम्याय। च। क्षेम्याय। च।

नमंः। भवायं। च। रुद्रायं। च। नमंः। शर्वायं। च। पशुपतंय

इति पशु-पतंये। च। नमंः। नीलंग्रीवायेति नीलं-ग्रीवाय।

नमंः। उर्वर्याय। च। खल्याय। च। नमंः। श्लोक्याय। च। अवसान्यायेत्यंव-सान्याय। च। नमंः। वन्याय। च। कक्ष्याय। च। नमंः। श्रवायं। च। प्रतिश्रवायेति प्रति-श्रवायं। च। (१३)

नमंः। आशुषेणायेत्याशु-सेनाय। च। आशुरंथायेत्याशु-रथाय। च। नमंः। शूरांय। च। अविभिन्दत इत्यंव-भिन्दते। च। नमंः। वर्मिणें। च। वरूथिनें। च। नमंः। बिल्मिनें। च। क्विचेनें। च। नमंः। श्रुतायं। च। श्रुतसेनायेतिं श्रुत-सेनायं। च॥ (१४)

नमंः। दुन्दुभ्यांय। च। आह्नन्यांयेत्यां-ह्नन्यांय। च। नमंः। धृष्णवें। च। प्रमृशायेति प्र-मृशायं। च। नमंः। दूतायं। च। प्रहितायेति प्र-हिताय। च। नमंः। निषक्षिण् इति नि-सङ्गिनें। च। इषुधिमत् इतीषुधि-मतें। च। नमंः। तीक्ष्णेषंव इति तीक्ष्ण-इषवे। च। आयुधिनें। च। नमंः। स्वायुधायेति सु-आयुधायं। च। सुधन्वंन इति सु-धन्वंन। च। नमंः। सुत्यांय। च। पथ्यांय। च। नमंः। काट्यांय। च। नमंः। नाद्यांय। च। नमंः। सूद्यांय। च। नमंः। नाद्यायं। च। वैशन्तायं। च। (१५)

नमंः। कूप्याय। च। अवट्याय। च। नमंः। वर्ष्याय। च। अवर्ष्यायं। च। नमंः। मेध्याय। च। विद्युत्यायितिं वि-द्युत्याय। च। नमंः। ईधियाय। च। आतप्यायत्यां-तप्याय। च। नमंः। वात्याय। च। रेष्मियाय। च। नमंः। वास्तव्याय। च। वास्तुपायेतिं वास्तु-पायं। च॥ (१६)

नमें। सोमांय। च। रुद्रायं। च। नमंः। ताम्रायं। च। अरुणायं। च। नमंः। शङ्गायं। च। पशुपतंय इतिं पशु-पतंये। च। नमंः। उग्रायं। च। भीमायं। च। नमंः। अग्रेवधायेत्यंग्रे-वधायं। च। दूरेवधायेति दूरे-वधायं। च। नमंः। हुन्ने। च। हनीयसे। च। नमंः। वृक्षेभ्यंः। हरिकेशेभ्य इति हरि-केशेभ्यः। नमंः। तारायं। नमंः। शम्भव इति शम्-भवें। च। म्योभव इति मयः-भवें। च। नमंः। शङ्करायेति शम्-करायं। च। म्यस्करायेति मयः-करायं। च। नमंः। शिवायं। च। शिवतंरायेति शिव-तराय। च। (१७)

नमंः। तीर्थ्याय। च। कूल्याय। च। नमंः। पार्याय। च। अवार्याय। च। नमंः। प्रतरंणायिति प्र-तरंणाय। च। उत्तरंणायेत्युंत्-तरंणाय। च। नमंः। आतार्यायेत्याँ- तार्याय। च। आलाद्यायेत्याँ-लाद्याय। च। नमंः। शष्याय। च। फेन्याय। च। नमंः। सिक्त्याय। च। प्रवाह्यायेति प्र-वाह्याय। च॥ (१८)

नमंः। इरिण्यांय। च। प्रपथ्यांयेतिं प्र-पथ्यांय। च। नमंः। किर्शिलायं। च। क्षयंणाय। च। नमंः। कप्रदिनें। च। पुल्रस्तयें। च। नमंः। गोष्ठ्यायेति गो-स्थ्याय। च। गृह्यांय। च। नमंः। तल्प्यांय। च। गेह्यांय। च। नमंः। काट्यांय। च। गृह्यंयांय। च। गृह्यंयांय। च। गृह्यंयांय। च। नमंः। हृद्य्यांय। च। निवेष्प्यांयेतिं नि-वेष्प्यांय। च। नमंः। पारस्व्यांय। च। रजस्यांय। च। नमंः। शुष्क्यांय। च। हरित्यांय। च। नमंः। लोप्यांय। च। उल्प्यांय। च। (१९)

नमंः। ऊर्व्याय। च। सूर्म्याय। च। नमंः। पुर्ण्याय। च। पूर्णश्चायिति पर्ण-श्चाय। च। नमंः। अपगुरमाणायित्यप-गुरमाणाय। च। अभिघ्नत इत्यंभि-घ्नते। च। नमंः। आख्खिदत इत्या-खिदते। च। प्रख्खिदत इति प्र-खिदते। च। नमंः। वः। किरिकेभ्यः। देवानाम्। हृदयेभ्यः। नमंः। विक्षीणकेभ्य इति वि-क्षीणकेभ्यः। नमंः। विचिन्वत्केभ्यः इति वि-चिन्वत्केभ्यः। नमंः। आनिर्हतेभ्यः इत्यानिः-हृतेभ्यः। नमंः। आमीवत्केभ्यः।

इत्याँ-मीवत्केभ्यः॥ (२०)

द्रापें। अन्धंसः। प्ते। दरिंद्रत्। निलंलोहितेति नीलं-लोहित्॥ एषाम्। पुरुषाणाम्। एषाम्। प्शूनाम्। मा। भेः। मा। अरः। मो इतिं। एषाम्। किम्। चन। आममत्॥ या। ते। रुद्र। शिवा। तृनः। शिवा। विश्वाहंभेषजीतिं विश्वाहं-भेषजी॥ शिवा। रुद्रस्यं। भेषजी। तयां। नः। मृड। जीवसें॥ इमाम्। रुद्रायं। तवसें। कपर्दिनें। क्षयद्वीरायेति क्षयत्-वीराय। प्रेतिं। भ्रामहे। मृतिम्॥ यथां। नः। शम्। असंत्। द्विपद् इतिं द्वि-पदें। चतुंष्पद् इति चतुंः-पदे। विश्वम्ं। पृष्टम्। ग्रामें। अस्मिन्। (२१)

अनांतुर्मित्यनां-तुर्म्॥ मृडा। नः। रुद्र। उत। नः। मयंः। कृिषे। क्षयद्वीरायेति क्षयत्-वीरायः। नम्सा। विधेमः। ते॥ यत्। शम्। च। योः। च। मनुः। आयज इत्यां-यजे। पिता। तत्। अश्यामः। तवं। रुद्र। प्रणीताविति प्र-नीतौ॥ मा। नः। महान्तम्। उत। मा। नः। अर्भकम्। मा। नः। उक्षंन्तम्। उत। मा। नः। उक्षितम्॥ मा। नः। वधीः। पितरम्। मा। उत। मातरम्। प्रियाः। मा। नः। तनुवंः। (२२) रुद्र। रीरिषः॥ मा। नः। तोके। तनये। मा। नः। आयुंषि।

मा। नः। गोषुं। मा। नः। अश्वंषु। रीरिषः॥ वीरान्। मा। नः। रुद्र। भामितः। वधीः। ह्विष्मंन्तः। नमसा। विधेम्। ते॥ आरात्। ते। गोघ्र इतिं गो-घ्रे। उत। पूरुष्प्र इतिं पूरुष-घ्रे। क्ष्यद्वीरायेतिं क्षयत्-वीराय। सुम्नम्। अस्मे इतिं। ते। अस्तु॥ रक्षां। च। नः। अधीतिं। च। देव। ब्रूहि। अधां। च। नः। शर्मं। यच्छ। द्विबर्हा इतिं द्वि-बर्हाः॥ स्तुहि। (२३)

श्रुतम्। गृर्तसद्मितिं गर्त-सदम्। युवानम्। मृगम्। न। भीमम्। उपहत्रुम्। उग्रम्॥ मृडा। जरित्रे। रुद्र। स्तवानः। अन्यम्। ते। अस्मत्। नीतिं। वृपन्तु। सेनाः॥ परीतिं। नः। रुद्रस्यं। हेतिः। वृणक्तु। परीतिं। त्वेषस्यं। दुर्मतिरितिं दुः-मतिः। अघायोरित्यंघा-योः॥ अवेतिं। स्थिरा। मघवंद्र्य इति मघवंत्-भ्यः। तनुष्व। मीढ्वः। तोकायं। तनंयाय। मृडय॥ मीढुंष्टमेति मीढुं:-तम। शिवंतमेति शिवं-तम। शिवः। नः। सुमना इतिं सु-मनौः। भव॥ परमे। वृक्षे। आयुंधम्। निधायेतिं नि-धायं। कृत्तिम्ं। वसानः। एतिं। चर। पिनांकम्। (२४) बिभ्रंत्। एतिं। गृहि॥ विकिरिदेति वि-किरिद।

विलोहितेति वि-लोहित्। नर्मः। ते। अस्तु। भगव इति

भग-वः॥ याः। ते। सहस्रम्ं। हेतयः। अन्यम्। अस्मत्। नीतिं। वृप्न्तु। ताः॥ सहस्रांणि। सहस्रधेतिं सहस्र-धा। बाहुवोः। तर्व। हेतयः॥ तासाम्। ईशानः। भगव इति भग-वः। पराचीनाँ। मुखाँ। कृधि॥ (२५)

सहस्राणि। सहस्रश इतिं सहस्र-शः। ये। रुद्राः। अधीतिं। भूम्याम्॥ तेषाम्। सहस्रयोजन इति सहस्र-योजने। अवेतिं। धन्वांनि। तन्मसि॥ अस्मिन्। महति। अर्णवे। अन्तरिंक्षे। भवाः। अधि॥ नीलंग्रीवा इति नीलं-ग्रीवाः। शितिकण्ठा इति शिति-कण्ठाः। शर्वाः। अधः। क्षमाचराः॥ नीलंग्रीवा इति नीलं-ग्रीवाः। शितिकण्ठा इतिं शिति-कण्ठाः। दिवम्ं। रुद्राः। उपंश्रिता इत्युपं-श्रिताः॥ ये। वृक्षेषुं। सुस्पिश्चंराः। नीलंग्रीवा इति नीलं-ग्रीवाः। विलोहिता इति वि-लोहिताः॥ ये। भूतानाम्। अधिपतय इत्यधि-पत्यः। विशिखास इति वि-शिखासंः। कपर्दिनंः॥ ये। अन्नेषु। विविध्यन्तीतिं वि-विध्यंन्ति। पात्रेषु। पिबंतः। जनान्॥ ये। पथाम्। पथिरक्षंय इति पथि-रक्षयः। ऐलबृदाः। यव्युर्धः॥ ये। तीर्थानि। (२६) प्रचरन्तीति प्र-चरन्ति। सृकावन्त् इति सृका-वृन्तुः।

निषङ्गिण इति नि-सङ्गिनंः॥ ये। एतावंन्तः। च। भूया ५ सः।

च। दिशंः। रुद्राः। वितस्थिर इति वि-तस्थिरे॥ तेषाँम्। सहस्रयोजन इति सहस्र-योजने। अवेति। धन्वांनि। तन्मसि॥ नमः। रुद्रेभ्यः। ये। पृथिव्याम्। ये। अन्तरिक्षे। ये। दिवि। येषाँम्। अन्नम्ं। वातः। वर्षम्। इषंवः। तेभ्यः। दशं। प्राचौः। दशं। दक्षिणा। दशं। प्रतीचौः। दशं। उदींचीः। दशं। ऊर्ध्वाः। तेभ्यः। नमः। ते। नः। मृह्यन्तु। ते। यम्। द्विष्मः। यः। च। नः। द्वेष्टं। तम्। वः। जम्भै। द्धामि॥ (२७)

त्रंम्बक्मिति त्रि-अम्बक्म्। यजामहे। सुगन्धिमिति सुगन्धिम्। पुष्टिवर्धनमिति पुष्टि-वर्धनम्॥ उर्वारुकम्। इव।
बन्धनात्। मृत्योः। मुक्षीय। मा। अमृतात्। यः। रुद्रः। अग्रौ।
यः। अफ्रिक्त्यंप्-सु। यः। ओषधीषु। यः। रुद्रः। विश्वाः।
भुवना। आविवेशेत्याः-विवेशः। तस्मैः। रुद्रायं। नमः। अस्तु॥
॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ मन्त्रपुष्पम्॥

ॐ भृद्रं कर्णेभिः शृणुयामं देवाः। भृद्रं पंश्येमाक्षभिर्यजंत्राः। स्थिरेरङ्गैस्तुष्टुवा र संस्तृनूभिः। व्यशेम देविहेतं यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः। स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः। स्वस्ति न्स्ताक्ष्यों अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो बृह्स्पतिर्दधातु॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

योऽपां पुष्पं वेदं। पुष्पंवान् प्रजावांन् पशुमान् भंवति। चन्द्रमा वा अपां पुष्पम्। पुष्पंवान् प्रजावांन् पशुमान् भंवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। अग्निर्वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। योंऽग्नेरायतंनं वेदं॥

आयतंनवान् भवति। आपो वा अग्नेरायतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। वायुर्वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यो वायोरायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति॥

आपो वै वायोरायतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। असौ वै तपंत्रपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। योऽमुष्य तपंत आयतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वा अमुष्य तपंत आयतंनम्॥

आयर्तनवान् भवति। य एवं वेदे। योऽपामायर्तनं वेदं। आयतंनवान् भवति। चन्द्रमा वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यश्चन्द्रमंस आयतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वै चन्द्रमंस आयतंनम्। आयतंनवान् भवति॥ य एवं वेदं। योंऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। नक्षंत्राणि वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यो नक्षंत्राणामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वै नक्षंत्राणामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं॥८२॥ योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। पर्जन्यो वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यः पर्जन्यंस्याऽऽयतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वै पर्जन्यंस्याऽऽयतंनम्। आयर्तनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायर्तनं वेदं॥ आयतंनवान् भवति। संवथ्सरो वा अपामायतंनम्। आयर्तनवान् भवति। यः संवथ्सरस्याऽऽयर्तनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वै संवथ्सरस्याऽऽयतंनम्। आयर्तनवान् भवति। य एवं वेदं। यों उपस् नावं प्रतिष्ठितां

वेदं। प्रत्येव तिष्ठति॥

राजाधिराजायं प्रसह्यसाहिनैं। नमों वयं वैश्ववणायं कुर्महे। स मे कामान्कामकामाय मह्यम्। कामेश्वरो वैश्ववणायं। महाराजाय नमः॥
॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ दशशान्तयः॥

ॐ भृद्रं कर्णिभिः शृणुयामं देवाः। भृद्रं पंश्येमाक्षभिर्यजंत्राः। स्थिरेरङ्गैं स्तुष्टुवा र संस्तृनूभिः। व्यशेम देविहेतं यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रों वृद्धश्रंवाः। स्वस्ति नः पूषा विश्ववंदाः। स्वस्ति नस्ताक्ष्यों अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो बृह्स्पतिर्दधातु॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥१॥

ॐ नमो ब्रह्मणे नमों अस्त्वग्नये नमः पृथिव्यै नम् ओषंधीभ्यः। नमों वाचे नमों वाचस्पतये नमो विष्णंवे बृह्ते करोमि॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥२॥

नमों वाचे या चोदिता या चानुंदिता तस्यैं वाचे नमो नमों वाचे नमों वाचस्पतंये नम् ऋषिंभ्यो मत्रकृद्धो मत्रपतिभ्यो मा मामृषंयो मत्रकृतों मत्रपतंयः परांदुर्माहमृषींन्मत्रकृतों मत्रपतीन्परांदां वैश्वदेवीं वाचंमुद्यास शिवामदंस्तां जुष्टां देवेभ्यः शर्म मे द्यौः शर्म पृथिवी शर्म विश्वमिदं जगंत। शर्म चन्द्रश्च सूर्यश्च शर्म ब्रह्मप्रजापती। भूतं वंदिष्ये भुवंनं विद्ये तेजों वदिष्ये यशों वदिष्ये तपों वदिष्ये ब्रह्मं विद्ये सत्यं वंदिष्ये तस्मां अहिम्दम्पुपस्तरणमुपंस्तृण उपस्तरणं मे प्रजायै पश्नां भूयादुपस्तरणमहं प्रजायै पश्नां भूयास्

प्राणांपानौ मृत्योमां पातुं प्राणांपानौ मा मां हासिष्टुं मधुं मनिष्ये मध्रं जनिष्ये मध्रं वक्ष्यामि मध्रं विदष्यामि मध्रंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यास र शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अवन्तु शोभायै पितरोऽनुंमदन्तु। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥३॥ शं नो वार्तः पवतां मात्रिश्वा शं नंस्तपतु सूर्यः। अहांनिशं भवन्तु नः श॰ रात्रिः प्रतिधीयताम्। शमुषा नो व्युच्छतु शर्मादित्य उदेतु नः। शिवा नः शन्तमा भव सुमृडीका सरंस्वति। मा ते व्योम सन्दर्शि। इडांयै वास्त्वंसि वास्तुमद्वांस्तुमन्तों भूयास्म मा वास्तोंश्छिथ्स्मह्यवास्तुः स भूयाद्यौऽस्मान्द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्मः। प्रतिष्ठासिं प्रतिष्ठावंन्तो भूयास्म मा प्रंतिष्ठायाँश्छिथ्स्मह्मप्रतिष्ठः स भूयाद्यौऽस्मान्द्वेष्टि यं चे वयं द्विष्मः। आ वांत वाहि भेषजं वि वांत वाहि यद्रपंः। त्व हि विश्वभेषजो देवानां दूत ईयंसे। द्वाविमौ वातौ वातु आ सिन्धोरा पंरावतः॥ दक्षं मे अन्य आवातु परान्यो वांतु यद्रपं। यद्दो

वांतते गृहें उमृतंस्य निधिर्हितः। ततों नो देहि जीवसे ततों नो धेहि भेषजम्। ततों नो मह आवंह वात आवांतु

भेषजम्। शम्भूर्मयोभूर्नो हृदे प्र णु आयू ५ेषि तारिषत्। इन्द्रंस्य गृहोंऽसि तं त्वा प्रपंद्ये सगुः सार्थः। सुह यन्मे अस्ति तेन। भूः प्रपंद्ये भुवः प्रपंद्ये सुवः प्रपंद्ये भूर्भुवः सुवः प्रपंद्ये वायुं प्रपृद्येऽनौर्तां देवतां प्रपृद्येऽश्मानमाखणं प्रपंदो प्रजापंतेर्ब्रह्मकोशं ब्रह्म प्रपंद्य ओं प्रपंदो। अन्तरिक्षं म उर्वन्तरं बृहदुग्नयः पर्वताश्च यया वातः स्वुस्त्या स्वंस्तिमान्तयां स्वस्त्या स्वंस्तिमानंसानि। प्राणापानौ मृत्योर्मा पातं प्राणांपानौ मा मां हासिष्टं मियं मेधां मियं प्रजां मय्यग्निस्तेजों दधातु मियं मेधां मियं प्रजां मयीन्द्रं इन्द्रियं दंधातु मियं मेधां मियं प्रजां मिय सूर्यो भ्राजों दधातु॥

द्युभिर्क्तुभिः परिपातम्स्मानिरष्टिभिरिश्वना सौभंगेभिः। तन्नो मित्रो वर्रुणो मामहन्तामिदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः। कयां निश्चित्र आ भुंवदूती सदावृधः सखाँ। कया शिचेष्ठया वृता। कस्त्वां सत्यो मदानां म॰िहेष्ठो मध्सदन्धंसः। दृढाचिदारुजे वसुं। अभी षुणः सखीनामिवता जीरितृणाम्। शृतं भवास्यूतिभिः। वयः सुपूर्णा उपसेदुरिन्द्रं प्रियमें धा ऋषंयो नाधंमानाः। अपं ध्वान्तमूँ णुहि पूर्धि चक्षुं मुं मुग्ध्यं स्मान्निधयें व बुद्धान्॥

शं नों देवीर्भिष्टंय आपों भवन्तु पीतयें। शुंयोर्भिस्नंवन्तु

नः। ईशांना वार्याणां क्षयंन्तीश्चर्षणीनाम्। अपो यांचामि
भेषजम्। सुमित्रा न आप ओषंधयः सन्तु दुर्मित्रास्तस्मैं
भूयासुर्यौऽस्मान्द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्मः। आपो हि ष्ठा
मंयोभुवस्ता नं ऊर्जे दंधातन। महे रणांय चक्षंसे। यो वंः
शिवतंमो रसस्तस्यं भाजयतेह नंः। उश्वतीरिव मातरंः।
तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयांय जिन्वंथ॥
आपों जनयंथा च नः। पृथिवी शान्ता साग्निनां
शान्ता सा में शान्ता शुचर्र शमयतु। अन्तरिक्षर
शान्ता तद्वायुनां शान्ता तन्मे शान्तर शुचर्र शमयतु।
द्यौः शान्ता सादित्येन शान्ता सा में शान्ता शचर्र

शान्तं तद्वायुनां शान्तं तन्में शान्तः शुचरं शमयतु। द्योः शान्ता सादित्येनं शान्ता सा में शान्ता शुचरं शमयतु। पृथिवी शान्तिंर्न्तिरंक्ष्यः शान्तिद्याः शान्तिर्दिशः शान्तिंरवान्तरिद्शाः शान्तिंरिग्नः शान्तिंवांयः शान्तिरादित्यः शान्तिंश्चन्द्रमाः शान्तिर्नक्षंत्राणि शान्तिरापः शान्तिरोषंधयः शान्तिर्वनस्पतियः शान्तिर्गाः शान्तिर्जा शान्तिरश्वः शान्तिः पुरुषः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिंब्र्वाह्मणः शान्तिः शान्तिरेव शान्तिः

शान्तिर्मे अस्तु शान्तिः। तयाहर शान्त्या सर्वशान्त्या मह्यं द्विपदे चतुंष्पदे च शान्तिं करोमि शान्तिंमें अस्तु शान्तिः। एह श्रीश्च हीश्च धृतिश्च तपों मेधा प्रतिष्ठा श्रद्धा सत्यं धर्मश्चेतानि मोत्तिष्ठन्तुमनूत्तिष्ठन्तु मा मा्ड् श्रीश्च हीश्च धृतिश्च तपो मेधा प्रतिष्ठा श्रद्धा सत्यं धर्मश्चेतानि मा मा हांसिषुः। उदायुंषा स्वायुषोदोषंधीना ५ रसेनोत्पर्जन्यंस्य शुष्मेणोदंस्थाममृता ५ अनुं। तच्चक्षुंर्देविहेतं पुरस्तांच्छुऋमुचरंत्। पश्यंम श्ररदंः श्तं जीवेम श्ररदेः श्तं नन्दाम श्ररदेः श्तं मोदाम श्रुरदेः श्रुतं भवाम श्रुरदेः श्रुत १ श्रुणवाम श्रुरदेः श्रुतं प्रब्रंवाम श्ररदेः श्रतमजीताः स्याम श्ररदेः श्रतं ज्योक्र सूर्यं दृशे। य उदंगान्महतोऽर्णवाहिभाजंमानः सरि्रस्य मध्याथ्स माँ वृष्भो लोहिताक्षः सूर्यो विपश्चिन्मनंसा पुनातु। ब्रह्मणश्चोतंन्यसि ब्रह्मण आणी स्थो ब्रह्मण आवपंनमसि धारितयं पृथिवी ब्रह्मणा मही धारितमेनेन महदन्तरिक्षं दिवं दाधार पृथिवी सदेवां यदहं वेद तदहं धारयाणि मा मद्वेदोऽधिविस्नंसत्। मेधामनीषे माविंशता समीचीं भूतस्य भव्यस्यावंरुध्यै सर्वमायुंरयाणि सर्वमायुंरयाणि।

आभिर्गीर्भियंदतों न ऊनमाप्यांयय हरिवो वर्धमानः। यदा स्तोतृभ्यो महिं गोत्रा रुजासिं भूयिष्ठभाजो अधं ते स्याम। ब्रह्म प्रावांदिष्म तन्नो मा हांसीत्। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥४॥

ॐ सन्त्वां सिश्चामि यजुषां प्रजामायुर्धनं च॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥५॥

शं नों मित्रः शं वर्रणः। शं नों भवत्वर्यमा। शं न् इन्द्रो बृह्स्पतिः। शं नो विष्णुंरुरुक्रमः। नमो ब्रह्मणे। नमस्ते वायो। त्वमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मांसि। त्वमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मं विद्यामि। ऋतं विद्यामि। सृत्यं विद्यामि। तन्मामंवतु। तह्कतारमवतु। अवंतु माम्। अवंतु वक्तारम्। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥६॥

ॐ तच्छुं योरावृंणीमहे। गातुं युज्ञायं। गातुं युज्ञपंतये। दैवीः स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषजम्। शं नो अस्तु द्विपदें। शं चतुंष्पदे। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥७॥

ॐ सह नांववतु। सह नौं भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै। तेजस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहैं। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥८॥

ॐ सह नांववत्। सह नौं भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै। तेज्ञस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहैं। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥९॥

ॐ सह नांववत्। सह नौं भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै। तेज्ञस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहैं। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥१०॥